GEORGE THOMSON

marxista mao tsetungiin

Tutkielma vallankumouksellisesta dialektiikasta

MARXISMI JA MODERNI REVISIONISMI 5

GEORGE THOMSON

MARXISTA MAO TSETUNGIIN

Tutkielmia vallankumouksellisesta dialektiikasta

He eivät ole lainkaan käsittäneet sitä, mikä marxilaisuudessa on ratkaisevaa, nimittäin sen vallankumouksellista dialektiikkaa.

—Lenin

JULKAISIJA: MARXILAIS-LENINILÄISET RYHMÄT

Demopaino
Helsinki 1974

ESIPUHE

Tämä teos on marxilainen tutkielma Venäjän ja Kiinan vallankumouksista vuosina 1917 ja 1949. Tarkoituksena on osoittaa niiden välinen yhteys ja suora jatkuvuus sosialistisen maailmanvallankumouksen toisiaan seuranneina vaiheina. Laajat lainaukset marxismin klassikoiden, erityisesti Leninin ja Mao Tsetungin teoksista selvittävät kummallekin vallankumoukselle yhteistä teoreettista perustaa. Näin lukija voi seurata vallankumousten kulkua tutustumalla niitä johtaneiden miesten ajatuksiin. Lainaukset ovat samalla johdantoa dialektisen ja historiallisen materialismin perusteisiin, sillä sitä ei voi ymmärtää muuten kuin perehtymällä niihin vallankumouksellisiin taisteluihin joista se on kasvanut ja joissa se on täydellisimmin ja selkeimmin toteutunut.

Kirja on omistettu Douglas Garmanille, jonka johdolla opiskelin marxismia. Organisoidessaan Englannin Kommunistisen Puolueen kansallista opintotyötä hän loi puoluekoulujen verkoston, joissa opiskeli teollisuustyöläisiä kaikkialta Englannista. Opettajina toimi hänen lisäkseen monia muita, jotka olivat oppineet hänen erinomaisen tapansa ohjata keskusteluryhmiä. Hän luopui tehtävästään v. 1950, koska joutui ristiriitaan puolueen johdon kanssa vastustaessaan alusta lähtien revisionistista teoriaa ns. englantilaisesta tiestä sosialismiin. Hän kärsi tappion, mutta puoluekoulujen oppilaiden joukossa oli minun lisäkseni monia, jotka eivät koskaan unohda vallankumouksellisessa dialektiikassa saamaansa opetusta. Sen ansiosta he pystyvät näkemään, missä vallankumouksellinen tie nykyisin kulkee.

Birmingham 1971

George Thomson

Lyhennykset
(Täydellinen lähdeluettelo kirjan lopussa)

ME	Marx ja Engels, Valitut teokset
MEP	Marx ja Engels, The Peasant War in Germany
LT	Lenin, Teokset
ST	Stalin, Teokset
SL	Stalin, Leninismin kysymyksiä
SP	Stalinin kaksi puhetta
SS	Stalin, Sosialismin talousteoreettisia ongelmia Neuvostoliitossa
MVT	Mao Tsetung, Valitut teokset
MSW	Mao Tsetung, Selected Works
MFE	Mao Tsetung, Four Essays on Philosophy
MO	Otteita puheenjohtaja Mao Tsetungin teoksista
PR	Mao Tsetungin ja muiden kirjoituksia Peking Review'ssa

SISÄLLYSLUETTELO:

Julkaisijan alkulause:

Mao Tsetungin ajattelu — aikakautemme marxismi-leninismiä

Tieteellinen sosialismi on työväenluokan maailmankatsomus. Tämän vuoksi luokkataistelu ja vallankumouksellisen työväenliikkeen uudet kokemukset eivät voi olla jatkuvasti rikastuttamatta ja kehittämättä sitä edelleen. Kapitalismin muuttuminen imperialismiksi ja sosialistisen vallankumouksen voitto kehittivät marxismin uudelle, korkeammalle tasolle, leninismin vaiheeseen.

Leninin kuolemasta tulee kohta kuluneeksi 50 vuotta. Tänä aikana on käyty lukuisia myrskyisiä luokkataisteluja, historian poljenta on ollut kiihkeämpää kuin koskaan, ja sosialismi on saavuttanut monia suuria voittoja, mutta on samalla kärsinyt myös takaiskuja. Näiden kokemusten on täytynyt väistämättä heijastua käänteentekevällä tavalla myös tieteellisen sosialismin kehityksessä.

Kansainvälinen vallankumouksellinen liike on joutunut Leninin kuoleman jälkeen useiden mitä vaikeimpien, monimutkaisimpien ja osittain myös kokonaan uusien ongelmien eteen. Pääasiassa nämä ongelmat ovat liittyneet seuraaviin kahteen kysymykseen: millä lailla sosialismi voi voittaa alikehittyneissä maissa, puolifeodaalisissa ja puolikoloniaalisissa oloissa? Ja toisaalta: Miten vallankumousta tulee jatkaa eteenpäin kohti luokatonta yhteiskuntaa sen jälkeen kun työväenvalta on pystytetty ja sosialismin aineellinen perusta on rakennettu?

Teoria syntyy käytännöstä. Marx ei voinut aikoinaan kehitellä leniniläistä imperialismi-teoriaa, koska hänen aikanaan kapitalismi ei ollut vielä kehittynyt monopolikapitalismiksi. Ja Lenin taas ei voinut antaa vastausta yllämainittuihin kysymyksiin muuten kuin aivan suuntaa-antavasti, koska hän ei joutunut omassa elämässään tekemisiin niiden kanssa

välittömästi, konkreettisesti. Kiinan vallankumous ratkaisi nämä ongelmat, ja Mao Tsetungin teoksissa ne ovat saaneet kaikkein selkeimmän ilmauksensa. Siksi voidaan puhua tieteellisen sosialismin kolmesta kehitysvaiheesta, marxismista, leninismistä ja Mao Tsetungin ajattelusta.

Historiallisesti katsottuna on proletaarisen maailmanvallankumouksen painopiste siirtynyt jatkuvasti lännestä itään. Lenin lainasi kirjassaan "Penikkatauti" myönteisessä mielessä Karl Kautskya, joka kirjoitti tästä (v. 1902, ollessaan vielä marxilainen) seuraavaa:

> Nykyään taas (päinvastoin kuin vuonna 1848) voidaan ajatella, etteivät slaavilaiset ole vain astuneet vallankumouksellisten kansojen riveihin, vaan että myös vallankumouksellisen ajattelun ja vallankumouksellisen toiminnan painopiste siirtyy yhä enemmän slaavilaisten taholle. Vallankumouksellisen liikkeen painopiste on siirtymässä lännestä itään. 19. vuosisadan alkupuoliskolla se oli Ranskassa ja ajoittain Englannissa. Vuonna 1848 myös Saksa astui vallankumouksellisten kansakuntien riveihin... Uusi vuosisata alkaa tapahtumilla, jotka panevat ajattelemaan, että saamme nähdä vallankumouksellisen liikkeen painopisteen siirtyvän edelleenkin, nimittäin siirtyvän Venäjälle. (Lenin, Valitut teokset, Moskova 1967, 4.osa, s. 188).

Ei todellakaan ollut mikään sattuma, että marxismi kehittyi kokonaan uuteen vaiheeseen tämän vuosisadan alussa nimenomaan Venäjällä. Vuosisadan alun Venäjä muodosti kaikkien imperialismin ristiriitojen solmukohdan. Siksi Lenin kirjoitti jo vuonna 1902 seuraavaa:

> Historia on asettanut nyt meille lähimmän tehtävän, joka on **kaikkein vallankumouksellisin** minkä tahansa muun maan proletariaatin kaikista **lähimmistä** tehtävistä, ja että tämän tehtävän toteuttaminen, ei ainoastaan eurooppalaisen, vaan myöskin (voimme sanoa nyt) aasialaisen taantumuksen suojamuurin murskaaminen tekisi Venäjän proletariaatista kansainvälisen vallankumouksen proletariaatin etujoukon. (Lenin, Valitut teokset, 1.osa. s. 298).

"Missä alkaa vallankumous, missä kohden voidaan ensimmäiseksi murtaa pääoman rintama, missä maassa?", kysyi Stalin kirjoittamassaan teoksessa "Leninismin perusteista", ja vastasi seuraavasti:

> Siellä, missä teollisuus on kehittyneintä, missä proletariaatti muodostaa enemmistön, missä kulttuuritaso on korkein, missä demokratia on laajin — vastattiin tavallisesti aikaisemmin.
>
> Ei, — väittää Leninin vallankumousteoria, — **ei ehdottomasti siellä, missä teollisuus on kehittyneintä** jne. Pääoman rintama murtuu siellä missä imperialismin ketju on heikoin, sillä proletaarinen

vallankumous on tulos maailman imperialistisen rintamaketjun murtamisesta sen heikoimmasta kohdasta, jolloin voi käydä niin, että maa, joka on alkanut vallankumouksen, maa, joka on murtanut pääoman rintaman, on kapitalistisessa suhteessa vähemmän kehittynyt kuin toiset, kehittyneemmät maat, jotka kuitenkin ovat jääneet kapitalismin puitteisiin.

> Vuonna 1917 imperialismin maailmanrintaman ketju osoittautui Venäjällä heikommaksi kuin muissa maissa. Täällä se murtuikin päästäen proletaarisen vallankumouksen valloilleen. Miksi? Siksi, että Venäjällä oli käynnissä mitä suurin kansanvallankumous, jonka etunenässä kulki vallankumouksellinen proletariaatti, jolla oli niin voimakas liittolainen kuin tilanherrojen sortama ja riistämä monimiljoonainen talonpoikaisto. Siksi, että vallankumousta vastassa täällä oli niin inhottava imperialismin edustaja kuin tsarismi, jolla ei ollut mitään moraalista arvovaltaa, ja joka oli saanut osakseen väestön yleisen vihan. Venäjällä oli ketju heikompi, vaikka Venäjä oli kapitalistisessa suhteessa vähemmän kehittynyt kuin sanokaamme Ranska tai Saksa, Englanti tai Amerikka. ("Leninismin perusteista", Petroskoi 1932, s.26).

Edelleen Stalin ennakoi, että vallankumouksellisen liikkeen painopiste saattaa edelleen siirtyä Venäjältä itäänpäin:

> Missä ketju murtuu lähitulevaisuudessa? Taaskin siellä, missä se on heikoin. Ei ole mahdotonta, että ketju voi murtua sanokaamme Intiassa. Miksi? Siksi, että siellä on nuori taisteluintoinen vallankumouksellinen proletariaatti, jolla on sellainen liittolainen kuin kansallinen vapausliike, — epäilemättä suuri ja epäilemättä vankka liittolainen. Siksi, että vallankumousta vastassa on siellä sellainen kaikille tunnettu vihollinen kuin vierasmaalainen imperialismi, jolla ei ole moraalista luottoa ja joka on saanut osakseen Intian sorrettujen ja riistettyjen joukkojen yleisen vihan. (Sama, s. 27)

Myös Lenin kirjoitti lukuisissa viimeisissä teoksissaan, että siirtomaiden vapaustaistelu saattaa muodostua proletaarisen maailmanvallankumouksen kannalta huomattavasti merkityksellisemmäksi, kuin yleensä siihen aikaan ajateltiin. Niinpä hän totesi mm. seuraavaa:

> Liikettä siirtomaissa pidetään yhä vielä vähämerkityksisenä kansallisena ja aivan rauhanomaisena liikkeenä. Asia ei kuitenkaan ole niin. 20. vuosisadan alusta siinä suhteessa on tapahtunut suuria muutoksia: miljoonat ja sadat miljoonat — tosiasiallisesti maailman väestön valtaenemmistö — esiintyvät nyt itsenäisinä ak-

> tiivisina vallankumouksellisina tekijöinä. Ja on päivänselvää, että maailmanvallankumouksen tulevissa ratkaisevissa taisteluissa maapallon väestön enemmistön liike, joka alussa tähtää kansalliseen vapautukseen, kääntyy kapitalismia ja imperialismia vastaan ja esittää ehkä paljon suurempaa vallankumouksellista osaa kuin mitä me odotamme. (Marx, Engels, Lenin: "Tieteellisestä kommunismista", Moskova 1966, s. 197).

Stalin kommentoi "Leninismin perusteista"-teoksessaan tätä Leninin ajatusta seuraavasti:

> ...imperialismin rintamaketju on yleensä murtuva siellä, missä ketjun renkaat ovat heikoimmat, eikä suinkaan ehdottomasti siellä, missä kapitalismi on kehittyneintä, missä proletaareja on niin ja niin monta prosenttia, talonpoikia niin ja niin monta prosenttia jne. (s. 32)

Kuten tiedetään, juuri näin on käynytkin. Kehittyneimmissä kapitalistisissa maissa on pääoman valta edelleen murtamatta, mutta sen sijaan sosialistinen vallankumous on voittanut tänä aikana useissa alikehittyneissä valtioissa, puolifeodaalisissa puolisiirtomaissa.

Kun tarkastellaan toisen maailmansodan jälkeisiä tapahtumia, niin on aivan ilmeistä, että vallankumouksellisten taistelujen painopiste on ollut tänä aikana "kolmannessa maailmassa" (erittäinkin Aasiassa), ja että maailman pääristiriita on kulkenut toisaalta Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan kansojen ja toisaalta imperialististen valtioiden väliltä. Nämä alueet ovat olleet ja ovat edelleenkin edistyksen ja taantumuksen rajuimpien yhteenottojen näyttämönä. Imperialistinen aggressiopolitiikka on ollut kaikkein aktiivisinta juuri näillä alueilla, mutta toisaalta kansainvälinen taantumus on myös kärsinyt pahimmat takaiskunsa ja vallankumouksellinen liike saavuttanut huomattavimmat voittonsa juuri täällä.

On vain luonnollista, että kansainvälisen vallankumouksellisen liikkeen hegemonia siirtyi Kiinan proletariaatin ja sen kommunistisen puolueen käsiin v. 1949, Kiinan uusdemokraattisen vallankumouksen päättyessä voittoon. Tämä merkitsi käänteentekevintä tapahtumaa Lokakuun Vallankumouksen jälkeisessä maailmanhistoriassa:

> Marxismi-leninismin teoriaa soveltaen toveri Mao Tsetung ratkaisi luovalla tavalla Kiinan vallankumouksen perusongelmat ja johti Kiinan kansan käymään maailman proletaarisen vallankumouksen historian pitkällisimmät, kiivaimmat, vaativimmat ja monimutkaisimmat vallankumoukselliset taistelut ja vallankumoukselliset sodat sekä saavuttamaan voiton kansanvallankumouksessa Kiinassa, tässä idän laajassa maassa. Tämä on maailman proletaari-

sen vallankumouksen suurin voitto sitten Lokakuun Vallankumouksen. (Leninismiä vai sosiali-imperialismia, "Kansan Päivälehden", aikakauslehti "Punalipun" ja "Vapautusarmeijan Päivälehden" toimituskuntien yhteinen pääkirjoitus 22.4.1970, Helsinki 1970, s. 2).

Kuten edellä todettiin, niin Mao Tsetungin panos tieteellisen sosialismin edelleenkehittämisessä on pääasiassa kahtalainen: Ensinnäkin hän on ratkaissut kaikki keskeiset teoreettiset ongelmat, joita "kolmannen maailman" vallankumouksellisilla on puolifeodalisissa ja puolikoloniaalisissa oloissa edessään. Toisekseen Mao Tsetung on systemaattisesti eritellyt proletariaatin diktatuurin historiallisten kokemusten perusteella sosialistisen yhteiskunnan ristiriidat ja osoittanut, miten jatkaa vallankumousta eteenpäin ja estää kapitalismin palautuminen.

Valtaosa Mao Tsetungin julkaistusta tuotannosta on kirjoitettu ennen 60-lukua, ts. ennen KKP:n ja NKP:n välisten ideologisten erimielisyyksien julkiseksi tuloa. Koko kansainvälinen kommunistinen liike arvosti korkealle vielä 50-luvun lopulla Mao Tsetungin panoksen "marxismi-leninismin luovassa kehittämisessä". Myös lukuisissa neuvostoliittolaisissa teoksissa ylistettiin Mao Tsetungia vielä tällöin "huomattavaksi tieteellisen sosialismin teoreetikoksi", "suureksi marxilais-leniniläiseksi filosofiksi" jne. (kts. esim. V.Nikiforov, G.Ehrenburg, M.Jurjev, "Kansanvallankumous Kiinassa", Kansankulttuuri 1951). Myös suomalaiset kommunistit arvostivat vielä 1950-luvulla korkealle Mao Tsetungin panoksen marxismin edelleenkehittämisessä. Niinpä esim. Tuure Lehén, eräs SKP:n huomattavimpia ideologeja ja marxilaisen filosofian tuntijoita, kirjoitti aikakauslehti "Kommunistissa" 18/1958 artikkelissaan "Kiinan kansan suuren vapaustaistelun tapahtumia ja ongelmia Mao Tsetungin teoksissa" esitellessään suomentamiaan Mao Tsetungin valittuja teoksia mm. seuraavaa:

> Mutta Mao Tsetungin teosten merkitys ulottuu kauas Kiinan ja kiinalaisten kysymysten rajojen ulkopuolelle. Yhtä oikeutetusti kuin Mao Tsetung luonnehtii Kiinan vallankumousta proletaarisen maailmanvallankumouksen **suureksi** osaksi, voidaan puhua hänen suuresta arvokkaasta osuudestaan marxilaisen teorian kehittäjänä, hänen teostensa ensiarvoisesta merkityksestä kansojen vapauden ja sosialismin puolesta käytäville taisteluille koko maailmassa.

Mao Tsetungin filosofisista katsomuksista Lehén totesi erityisesti, että niissä

> ...puolustetaan ansiokkaalla tavalla eräitä marxilaisen dialektisen materialismin perusajatuksia kaavaoppineisuutta vastaan, koroste-

taan marxilaisen teorian erottamatonta yhteyttä elävään elämään, käytäntöön, ja että niille, samoin kuin Mao Tsetungin muullekin tuotannolle, on ominaista... ajatuksen selkeys ja syvällisyys, levollinen, havainnollinen, ytimekäs ja vakuuttava esitystapa.

Sen jälkeen kun kansainvälinen kommunistinen liike 1960-luvulla alkoi jakautua kahtia vallankumoukselliseen ja opportunistiseen suuntaukseen, ovat neuvostorevisionismiin sitoutuneet "tutkijat" suorittaneet 100-prosenttisen täyskäännöksen Mao Tsetungin teoreettisen tuotannon arvioinnissa. Mao Tsetung ei olekaan enää marxilainen, saati sen edelleenkehittäjä; hänen kaikki kirjoituksensa ovat nyky-neuvostoliittolaisten tutkijoiden mukaan pelkkää taolaisuuden, buddhalaisuuden, konfutselaisuuden, laotselaisuuden, tsingiskaanilaisuuden, anarkismin, trotskilaisuuden, revisionismin ja ties minkä kaiken ideologista sekasotkua. Tämäntapaisista "sananselityksistä" kts. esimerkiksi APN:n julkaisemaa teosta "Anarkismi, trotskilaisuus, maolaisuus", tai Kansankulttuurin julkaisemaa, kahden saksalaisen "tutkijan" kirjaa "Kiinan tie: Marxilaisuus vai maolaisuus".

Todellakin: työväenliikkeen historiassa esiintyneissä aatteellisissa suuntataisteluissa on esitetty monenlaisia näytelmiä, mutta tuskin on nähty tragikoomisempaa kuin se, minkä nyky-neuvostoliittolaiset "tutkijat" (ja heidän uusrevisionistiset jäljittelijänsä eri maissa) ovat järjestäneet ryhtyessään väittämään, ettei Mao Tsetung olisi "itse asiassa" koskaan mikään marxilainen ollutkaan.

Muuta vakavasti otettavaa tieteellistä mielenkiintoa ei tällaisilla tutkimuksilla ole kuin se, mitä se todistaa neuvostoyhteiskunnasta itsestään. Asiasisällöltään ne ovat yhtä "tieteellisiä" kuin mihin porvarillinen yhteiskuntatutkimus on aina "yltänyt" tavanomaisissa yrityksissään kumota marxilaisuutta.

Samalla kun nyky-neuvostoliittolaiset tutkijat yrittävät väittää, ettei Mao Tsetungin tuotannossa olisi marxilaisuutta muuta kuin nimeksi, silmänlumeeksi, he samalla "unohtavat" sen, mitä mieltä koko yhtenäinen kommunistinen maailmanliike oli Mao Tsetungin tuotannosta ennen "Kiinan ja Neuvostoliiton skisman" julkituloa. Voidaan kysyä, eikö jo yksin tämä tosiasia osoita kyllin selvästi näiden porvarillisten "tutkijoiden" luokkakannan ja heidän koko tutkimusmenetelmänsä epätieteellisyyden!

Eräs tieteellisen sosialismin kaikkein keskeisimpiä teesejä on se, etta "käytäntö on teorian kriteeri, koetinkivi". Kiinalaiset kommunistit joutuivat, kamppaillessaan feodalismin ja kolonialismin lopettamiseksi sekä sosialismin rakentamiseksi takapajuiseen maahansa monien vaikeiden, monimutkaisten ja **täysin uusien** ongelmien eteen. Näitä ongelmia he eivät olisi voineet tietenkään ratkaista, elleivät he olisi ymmärtäneet syvällisesti tieteellisen sosialismin teoriaa, ja osanneet soveltaa sitä luovasti oman maan-

sa olosuhteisiin Mao Tsetungin teokset ovat yhteenvetoa Kiinan vallankumouksen käytännöllisistä kokemuksista, tulosta tieteellisen sosialismin yleispätevien periaatteiden soveltamisesta Kiinan vallankumouksen uudenlaisiin, konkreettisiin olosuhteisiin. Paitsi Kiinan, niin myös Korean, Vietnamin, Albanian ja lukuisten muiden maiden kokemus on vahvistanut niiden paikkansapitävyyden ja yleispätevän soveltuvuuden.

Voidaan tietenkin kysyä, onko Mao Tsetungin teosten tutkimisesta hyötyä esim. Suomessa: poikkeavathan sentään oman maamme olosuhteet niin paljon Kiinasta! Mutta erosivathan myös vuosisadan alun Venäjän yhteiskunnalliset olosuhteet tämän päivän Suomesta, puhumattakaan sitten viime vuosisadan Euroopasta, jolloin Marx ja Engels loivat tieteellisen sosialismin perustuksen. Sikäli kun suomalaisille kommunisteille on välttämätöntä tutkia marxismia tai leninismiä, niin yhtälailla myös Mao Tsetungin ajattelua! Sosialistisella vallankumouksella on useita yleispäteviä lainalaisuuksia, vaikka ne ilmenevätkin aina kansallisesti erilaisessa muodossa. Jokainen sosialistinen vallankumous rikastuttaa ja syventää väistämättä näitä yleisiä lainalaisuuksia koskevia teorioita.

Kiinan vallankumous on epäilemättä "...proletaarisen maailmanvallankumouksen suurin voitto sitten Lokakuun Vallankumouksen". Siksi kaikkien rehellisten kommunistien tulee ehdottomasti tutkia Kiinan vallankumouksen kokemuksia, ts. Mao Tsetungin teoksia.

O O O O O

Käsillä olevassa teoksessa George Thomson osoittaa vakuuttavasti, laajoilla ja runsailla lainauksilla esitystään perustellen, kuinka tieteellinen sosialismi on kehittynyt proletaarisen maailmanvallankumouksen myötä marxismista leninismiin ja leninismistä Mao Tsetungin ajatteluun. Määrättyjä puutteita (joskaan ei virheitä) voitaneen tästä Thomsonin teoksesta kuitenkin löytää. Ensinnäkin tässä teoksessa ei käsitellä läheskään kaikkia niitä keskeisiä kysymyksiä, missä Mao Tsetung on kehittänyt marxismi-leninismiä. Pois on jäänyt suureksi osaksi mm. se, miten Mao Tsetung on kehittänyt marxilais-leniniläistä filosofiaa, kansansodan teoriaa, strategiaa ja taktiikkaa, yhteisrintamapolitiikkaa, taidekäsitystä jne. Toisekseen voidaan väittää, että esitystä kauttaaltaan vaivaa liiallinen akateemisuus: Mao Tsetungin ajattelun esittelyä ei joka kohdassa kytketä riittävän tiiviisti nykyajan revisionismin arvostelemiseen. Näiden syiden vuoksi tätä julkaisua suunniteltiin alunperin jossain määrin laajemmaksi. Tarkoituksena oli laatia hieman perusteellisempi johdanto, jossa olisi käsitelty niitä puolia Mao Tsetungin ajattelussa, joita tässä Thomsonin esityksessä on jossain määrin puutteellisesti valaistu.

Aikomuksena oli myös painattaa — vertailun vuoksi — tähän kirjaseen sekä nyky-neuvostoliittolainen että 50-luvulta peräisin oleva neuvostoliittolainen kirjoitus Mao Tsetungin ajattelusta. Näistä suunnitelmista oli kuitenkin luovuttava osittain toimituksellisten ja osittain julkaisuteknisten syiden vuoksi. Toivomme kuitenkin, että voimme myöhemmin julkaista näiden suunnitelmien pohjalta sarjassa "Marxismi ja moderni revisionismi" uuden teoksen esim. otsikolla "Mao Tsetungin ajattelu — aikakautemme marxismi-leninismiä.

Proletariaatin diktatuuri

...ensimmäisenä askeleena työväen vallankumouksessa on proletariaatin nouseminen hallitsevaksi luokaksi, demokratian valloittaminen.

—Kommunistinen manifesti

1. Työväenluokan valta

Lenin kirjoitti:

> Marxilainen on vasta se, joka laajentaa luokkataistelun tunnustamisen **proletariaatin diktatuurin** tunnustamiseen asti. Tämä on tärkein seikka, joka erottaa marxilaisen pienestä (ja myöskin suuresta) tusinaporvarista. Tällä koetinkivellä on koeteltava marxilaisuuden **todellista** ymmärtämistä ja tunnustamista. (LT 25.416)

Proletariaatin diktatuurin käsite on osa Leninin määritelmää marxilaisesta. Jos hyväksymme tämän määritelmän, meidän on Leninin tavoin käytettävä sitä koetinkivenä eritellessämme nykyisiä, hyvin lukuisia ja ristiriitaisia marxismin tulkintoja.

Luokkayhteiskunta perustuu riistoon. Riistäjät muodostavat hallitsevan luokan, riistetyt hallitun luokan tai luokat. Hallitseva luokka ylläpitää valtaansa valtion avulla. Se on yhden luokan koneisto toisen luokan kurissa pitämiseksi väkivalloin. Sen päävälineet ovat armeija ja poliisi:

> Siis valtion tunnusmerkkinä on se, että on olemassa erikoinen henkilöluokka, jonka käsiin keskittyy **valta.** (LT 1.408)
>
> Marxin mukaan valtio on luokka**herruuden** elin, jonka avulla toinen luokka **sortaa** toista luokkaa, se on sellaisen "järjestyksen"

luomista, joka laillistaa ja lujittaa tämän sorron hilliten luokkien yhteentörmäystä. (LT 25.391)

Vakinainen sotaväki ja poliisi ovat valtiovallan mahdin pääaseet... (LT 25.393)

Luokkayhteiskunta — orjanomistus, feodalismi ja kapitalismi — on aina hallitsevan luokan diktatuuria. Valtion muoto vain vaihtelee. Kapitalistisessa — ts. porvarillisessa — yhteiskunnassa se voi olla enemmän tai vähemmän demokraattinen. Parlamenttivaalit ja yleinen äänioikeus saatetaan sallia. Silti se on diktatuuria — "parlamentaarisiin muotoihin verhottua porvariston diktatuuria" (LT 30.85).

> Porvarillinen demokratia, jonka arvo proletariaatin kasvatuksen ja taistelukoulutuksen kannalta on kiistämätön, on aina suppeaa, ulkokultaista, valheellista, vilpillistä, se on aina oleva rikkaiden demokratiaa ja köyhien petkuttamista. (LT 28.93)

Lenin kehoitti työläisiä käyttämään täysin mitoin hyväkseen porvarillisdemokraattisia oikeuksia mitä "johdonmukaisimman ja vallankumouksellisesti päättäväisen demokratismin hengessä" (LT 21.406), mutta varoitti samalla harhaluulosta, että valta voitaisiin saavuttaa parlamentaarisin keinoin. Tämä oli tärkein kiistakysymys Leninin ja senaikaisten revisionistien välillä:

> Kaikkein vaarallisinta Bernin internationalen puolelta on proletariaatin diktatuurin tunnustaminen sanoissa... Proletariaatin diktatuuri yritetään tunnustaa sanoissa, jotta saataisiin sen rinnalla salakuljetetuksi "enemmistön tahto", "yleinen äänestys" (juuri niin tekee Kautsky), porvarillinen parlamentarismi, kieltäytyminen koko porvarillisen valtiokoneiston täydellisestä hävittämisestä, räjäyttämisestä ja perinpohjaisesta murskaamisesta. Näitä reformismin uusia juonia, sen uusia takaportteja on pelättävä eniten.
>
> Proletariaatin diktatuuri ei olisi mahdollinen, ellei väestön enemmistö koostuisi proletaareista ja puoliproletaareista. Tätä totuutta Kautsky ja kumppanit yrittävät väärentää siten, että muka tarvitaan "enemmistön äänestystä", jotta proletariaatin diktatuuri voitaisiin tunnustaa "oikeaksi".
>
> Koomillisia pedantteja! He eivät ole käsittäneet, että porvarillisen parlamentarismin puitteissa ja laitoksissa tapahtuva, sen tapoja noudattava äänestys on **osa** sitä porvarillista valtiokoneistoa, joka on murskattava ja särjettävä ylhäältä alas asti proletariaatin diktatuurin toteuttamista **varten**, porvarillisesta demokratiasta proletaariseen demokratiaan siirtymistä varten. (LT 29.487)

Kaikki yritykset käyttää porvarillista valtiokoneistoa porvariston etujen

lakkauttamiseksi on tuomittu epäonnistumaan, koska porvarillisen valtion tehtävänä on juuri puolustaa näitä etuja:

> Se, että **tämän** valtiokoneiston avulla yritetään toimeenpanna sellaisia uudistuksia kuin tilanherrain maaomistuksen lakkauttaminen ilman lunastusmaksuja tai viljamonopoli yms., on mitä pahinta harhakuvittelua, mitä pahinta itsepetosta ja kansan pettämistä... mutta sellaisten uudistusten toteuttamiseen, jotka edes kaventaisivat tai rajottaisivat tuntuvasti pääoman oikeuksia, "pyhän yksityisomistuksen" oikeuksia, niiden hävittämisestä puhumattakaan, siihen tällainen valtiokoneisto on kertakaikkiaan kykenemätön. Sen vuoksi syntyykin aina, kaikenlaisissa "kokoomus"-hallituksissa, joissa "sosialistit" ovat mukana, sellainen tilanne, että nämä sosialistit joutuvat käytännössä, jopa silloinkin, kun eräät heistä suhtautuvat asiaan kaikella tunnollisuudella, olemaan pelkkänä koristuksena tai porvarillisen hallituksen verhona, ukkosenjohdattimena, joka suojaa tuota hallitusta kansan suuttumukselta, joukkojen pettämisen välineenä tuon hallituksen käsissä... samoin on käynyt ja samoin tulee käymään niin kauan kuin porvarillinen virkamieshenkinen valtiokoneisto säilyy koskemattomana. (LT 25.374)

Porvarillinen valtiokoneisto voidaan siis murskata vain väkivalloin. Porvariston diktatuuri on korvattava proletariaatin diktatuurilla:

> Marxin valtio-opin olemuksen on ymmärtänyt vain se, joka on käsittänyt, että **yhden** luokan diktatuuri ei ole välttämätön ainoastaan missä tahansa luokkayhteiskunnassa yleensä eikä ainoastaan porvariston kukistaneelle **proletariaatille,** vaan se on välttämätöntä koko sinä **historian kautena,** joka erottaa kapitalismia "luokattomasta yhteiskunnasta", kommunismista. Porvarillisten valtioitten muodot ovat tavattoman moninaisia, mutta niiden olemus on yksi ja sama: kaikki nämä valtiot ovat tavalla tai toisella ja loppukädessä ehdottomasti **porvariston** diktatuuria. Siirtyminen kapitalismista kommunismiin ei tietenkään voi olla tuomatta esiin tavattoman paljon ja tavattoman erilaisia valtiomuotoja, mutta niiden olemus on oleva väistämättömästi sama: **proletariaatin diktatuuri.** (LT 25.417)

Venäjällä tämä diktatuuri ilmeni siten, että proletariaatti talonpoikaisköyhälistön tukemana otti valtiovallan feodaalisilta maanomistajilta ja suurporvaristolta eli kapitalistiluokalta. (LT 29.101)

Otettuaan vallan haltuunsa proletariaatti hävittää porvarillisen demokratian ja korvaa sen proletaarisella demokratialla:

> Proletariaatti ottaa vallan, muuttuu **hallitsevaksi** luokaksi, hävittää porvarillisen parlamentarismin ja porvarillisen demokratian, lannistaa porvariston, tukahduttaa **kaikkien** muiden luokkien **kaikki** yritykset palata kapitalismiin, antaa työtätekeville **todellisen** vapauden ja tasa-arvoisuuden (mikä voidaan toteuttaa ainoastaan **kumoamalla** tuotantovälineiden yksityisomistus), ei anna heille pelkästään "oikeutta" vaan antaa **reaaliseen** käyttöön sen, **mitä on otettu pois** porvaristolta. (LT 29.489)

Proletariaatin diktatuuri merkitsee demokratiaa kansalle ja diktatuuria kapitalisteja kohtaan:

> Bolshevismi on tehnyt koko maailmalle tunnetuksi "proletariaatin diktatuurin" aatteen, kääntänyt nämä sanat latinasta ensin venäjäksi ja sitten maailman **kaikille** kielille, se on näyttänyt **Neuvostovalta** esimerkkinään, että **vieläpä** takapajuisenkin maan työläiset ja köyhät talonpojat, jotka ovat vähimmin kokeneita ja valistuneita ja joilla on vähemmän järjestäytymistottumuksia, ovat **kyenneet** pitämään työtätekevien valtaa pystyssä kokonaisen vuoden, tavattoman vaikeissa oloissa, taistellen riistäjiä vastaan (joita koko maailman porvaristo on tukenut), luomaan demokratian, joka on äärettömän paljon korkeampaa ja laajempaa kuin mitkään entiset demokratiat ja ryhtymään kymmenien miljoonien työläisten ja talonpoikien voimin toteuttamaan sosialismia käytännössä. (LT 28.238)
>
> **Samalla** kun proletariaatin diktatuuri laajentaa tavattomasti demokratismia, josta tulee **ensimmäisen kerran** demokratismia köyhille, demokratismia kansalle, eikä demokratismia rikkaille, se tekee monia poikkeuksia vapaudesta sortajien, riistäjien, kapitalistien suhteen. Meidän on lannistettava heidät vapauttaaksemme ihmiskunnan palkkaorjuudesta, heidän vastarintansa täytyy murskata voimalla... (LT 25.466)

Vuonna 1949 Kiinan työläiset ja talonpojat ottivat kommunistisen puolueen ja Mao Tsetungin johdolla asevoimin vallan ja perustivat kansan demokraattisen diktatuurin, erään proletariaatin diktatuurin muodon, joka vastasi Kiinan erityisoloja. Sen eräät piirteet, joita pohditaan seuraavassa luvussa, eroavat neuvostojärjestelmästä, mutta perusolemus on sama:

> Ketkä kuuluvat kansaan? Tällä hetkellä Kiinassa siihen kuuluvat työväenluokka, talonpoikaisto, kaupunkien pikkuporvaristo ja kansallinen porvaristo. Nämä luokat, joita johtavat työväenluokka ja kommunistinen puolue, liittyvät yhteen muodostaakseen oman

valtion ja valitakseen oman hallituksen. Ne harjoittavat diktatuuria imperialismin juoksupoikia — tilanherraluokkaa, byrokraattiporvaristoa ja näiden luokkien edustajia, Kuomintangin taantumuksellisia ja heidän rikoskumppaneitaan — vastaan, ja alistavat nämä valtaansa. Taantumukselliset jätetään rauhaan niin kauan kuin he eivät niskoittele. Mutta heidän kurittomat puheensa ja tekonsa estetään ja niistä rangaistaan viipymättä. Demokratiaa toteutetaan kansan keskuudessa. Kansalla on puhe-, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus jne. Äänioikeus on vain kansalla, ei vastavallankumouksellisilla. Näiden kahden piirteen yhdistelmä — demokratiaa kansalle, diktatuuria taantumuksellisia kohtaan — on kansan demokraattista diktatuuria. (MSW 4.417)

2. Luokkataistelun jatkuminen

Luokkataistelu ei pääty porvariston kukistumiseen. Päinvastoin, se jatkuu pitkän aikaa ja kiihtyy monessa suhteessa:

> Luokkien hävittäminen vaatii pitkällistä, vaikeaa, sitkeää **luokkataistelua**, joka **ei lakkaa** pääoman vallan kukistumisen **jälkeen**, porvarillisen valtion murskaamisen **jälkeen**, proletariaatin diktatuurin pystyttämisen **jälkeen** (kuten vanhan sosialismin ja vanhan sosialidemokratian latteaälyiset edustajat kuvittelevat), vaan ainoastaan muuttaa muotoaan, käyden monessa suhteessa entistään ankarammaksi. (LT 29.369)

Tämän kauden aikana on pidettävä yllä proletariaatin diktatuuria porvariston jatkuvan vastarinnan torjumiseksi, taloudellisen perustan muuttamiseksi korvaamalla kapitalistinen tuotanto sosialistisella ja vallankumouksen suorittamiseksi ideologisella alalla:

> Porvaristo on meillä voitettu, mutta sitä ei ole vielä kiskottu pois juurineen, sitä ei ole vielä hävitetty eikä edes nujerrettu lopullisesti. Sen vuoksi päiväjärjestyksessä on porvaristoa vastaan käytävän taistelun uusi, korkeampi muoto, siirtyminen kapitalistien jatkuvan pakkoluovuttamisen yksinkertaisesta tehtävästä paljon monimutkaisempaan ja vaikeampaan tehtävään — sellaisten olojen luomiseen, joiden vallitessa porvaristoa ei voisi olla olemassa eikä syntyä uudestaan. (LT 27.232)
>
> Tämä diktatuuri edellyttää säälimättömän ankaran, ripeän ja päättäväisen väkivallan käyttämistä riistäjien, kapitalistien, tilanherrojen ja heidän apureittensa vastarinnan tukahduttamiseksi. Se

joka ei ole ymmärtänyt tätä, ei ole vallankumouksellinen, hänet on syrjäytettävä proletariaatin johtomiesten tai neuvonantajien tehtävistä.

Mutta proletariaatin diktatuuri ei ole olemukseltaan pelkkää väkivaltaa eikä edes pääasiallisesti väkivaltaa. Se on varsinaiselta olemukseltaan työtätekevien kärkiosaston, heidän etujoukkonsa, heidän ainoan johtajansa, proletariaatin, järjestäytynyttä kurinalaisuutta. Sen päämääränä on rakentaa sosialismi, hävittää yhteiskunnan luokkajako, tehdä yhteiskunnan kaikki jäsenet työtätekeviksi, poistaa pohja kaikkinaiselta ihmisen harjoittamalta toisen ihmisen riistolta. Tätä päämäärää ei voida saavuttaa yhtäkkiä, vaan se vaatii melko pitkän, kapitalismista sosialismiin johtavan siirtymäkauden — siksi että tuotannon uudestijärjestäminen on vaikea asia ja siksi että tarvitaan aikaa perusteellisiin muutoksiin kaikilla elämän aloilla samoin kuin siksi että tottumus pikkuporvarilliseen ja porvarilliseen taloudenpitoon on valtava voima, joka on voitettavissa vain pitkällisellä, sitkeällä taistelulla. Siksi Marx puhuukin kokonaisesta proletariaatin diktatuurin kaudesta kapitalismista sosialismiin johtavana siirtymäkautena. (LT 29.369)

Riistäjäluokka, tilanherrojen ja kapitalistien luokka, ei hävinnyt eikä voi hävitä heti proletariaatin diktatuurin vallitessa. Riistäjät on lyöty, mutta niitä ei ole hävitetty kokonaan. Niille on jäänyt kansainvälinen tukikohta, kansainvälinen pääoma, jonka osasto ne ovat. Niille on jäänyt jokin määrä tuotantovälineitä, rahavaroja sekä tavattoman paljon yhteiskunnallisia yhteyksiä. Riistäjien vastarinta on tehostunut sata- jopa tuhatkertaisesti juuri heidän tappionsa takia. Valtiollisen, sotilaallisen ja taloudellisen hallitsemisen "taito" antaa heille hyvin suuren ylivoiman, joten heidän merkityksensä on verrattomasti suurempi kuin mitä heidän osuutensa on yleisessä väkiluvussa. (LT 30.99)

Sittemmin Mao Tsetung on vahvistanut Leninin käsitykset:

Meneillään oleva suuri proletaarinen kulttuurivallankumous on proletariaatin diktatuurin lujittamisen, kapitalismin palauttamisen estämisen ja sosialismin rakentamisen kannalta ehdottoman välttämätön ja erittäin hyvissä ajoin tapahtuva. (PR -69 18.15)

3. Ideologinen taistelu

Sekä ennen että jälkeen proletaarisen vallankumouksen proletariaatin on käytävä jatkuvaa taistelua porvarillista ja pikkuporvarillista ideologiaa vastaan. Porvariston käsityksiä edustaa pääasiassa porvarillinen älymystö.

Varsinkin vallankumouksellisina kausina sen osuus ideologisessa taistelussa on merkittävä. Tällaisina aikoina osa siitä Marxin tavoin "menee proletariaatin puolelle", päästyään "tutkimustensa tietä teoreettisesti ymmärtämään koko historiallisen liikunnan" (ME 1.84).

Pikkuporvariston yhteiskunnallinen asema pienomistajana synnyttää sen ideologian erityispiirteet. Pienomistaja on alusta pitäen nauttinut tiettyjä etuja porvarillisessa yhteiskunnassa; mutta suuromistajan riiston alla häntä uhkaa jatkuvasti vararikko ja suistuminen proletariaattiin. Epävakaa asema kahden keskenään taistelevan pääluokan välissä aiheuttaa pikkuporvarissa horjuntaa:

> Jokainen marxilainen on jo kauan tiennyt sen totuuden, että missä tahansa kapitalistisessa yhteiskunnassa vain proletariaatti ja porvaristo voivat olla **ratkaisevia** voimia, samalla kun kaikki näiden luokkien välillä olevat ja taloudellisessa suhteessa pikkuporvariston ryhmään sopivat sosiaaliset ainekset horjuvat **kiertämättömästi** näiden kahden ratkaisevan voiman välillä. (LT 28.174)
>
> Pikkuporvaristo horjui välttämättä ja kiertämättömästi porvariston diktatuurin (Kerenski, Kornilov, Savinkov) ja proletariaatin diktatuurin välillä, sillä taloudellisen asemansa perusominaisuuksien vuoksi pikkuporvaristo ei kykene lainkaan esiintymään itsenäisesti. (LT 28.290)
>
> Proletariaatin ja porvariston välillä on vielä väestöluokka, joka kallistelee puoleen ja toiseen: niin on ollut aina ja kaikissa vallankumouksissa, eikä kapitalistisessa yhteiskunnassa, missä proletariaatti ja porvaristo muodostavat kaksi eri vihollisleiriä, voi kerta kaikkiaan olla olematta niiden välillä välikerroksia. Näiden horjuvien ainesten olemassaolo on historiallisesti väistämätöntä ja näitä aineksia, jotka eivät itsekään tiedä, kenen puolella ne taistelevat huomenna, tulee valitettavasti olemaan vielä melko kauan. (LT 28.465)

Taistelussaan pikkuporvariston luottamuksen voittamiseksi proletariaatin on käytävä samaa taistelua omissa riveissään, sillä se on itsekin aikojen kuluessa kehittynyt kaupunkien ja maaseudun pikkuporvaristosta ja saa jatkuvasti uutta ainesta samasta lähteestä. Taistelussa suurporvaristoa vastaan työ ja pääoma ovat avoimesti vastakkain, mutta taistelu pikkuporvarillista ideologiaa vastaan käydään pääasiassa työväenluokan omissa riveissä:

> Eräänä niistä syvimmistä syistä, jotka aika ajoittain synnyttävät erimielisyyksiä taktiikan suhteen, on itse työväenliikkeen kasvu. Ellei tätä liikettä mitata jonkin mielikuvituksellisen ihanteen mittapuulla, vaan pidetään tavallisten ihmisten käytännöllisenä liik-

keenä, niin käy selväksi, että yhä uusien "rekryyttien" ottaminen, työtätekevien joukkojen uusien kerrosten mukaanvetäminen tuo kiertämättä tullessaan hoipertelua teorian ja taktiikan alalla, vanhojen virheiden toistamista, väliaikaista palaamista vanhentuneisiin katsomuksiin ja vanhentuneisiin menetelmiin jne. (LT 16.347)

> Proletaarinen liike ei ole missään maailman kolkassa syntynyt eikä ole voinut syntyä "kerralla", puhtaassa luokkamuodossa, ilmestyä maailmaan valmiina kuin Minerva Jupiterin päästä. Vasta itse eturivin työläisten, kaikkien valveutuneiden työläisten pitkällisen taistelun ja raskaan työn tuloksena on saatu proletaarinen luokkaliike erotetuksi kaikista pikkuporvarillisista sekotuksista, rajoituksista, ahdasmielisyydestä ja vääristelyistä ja on saatu se lujitetuksi. Työväenluokka elää rinnakkain pikkuporvariston kanssa: joutuessaan taloudelliseen häviöön pikkuporvaristo antaa yhä uusia tulokkaita proletariaatin riveihin. (LT 20.242)

> Proletariaatti, joka missä kapitalistisessa yhteiskunnassa tahansa on kiertämättä sidottu tuhansin siirtymäsitein pikkuporvaristoon, on kaikkialla maailmassa joutunut työväenpuolueiden muodostumisen kaudella käymään läpi sellaisen kauden, joka on ollut enemmän tai vähemmän pitkällistä ja sitkeästi aatteellis-poliittista porvariston alistamista. Tämä kaikille kapitalistisille maille yhteinen ilmiö on eri maissa saanut erilaiset muodot riippuen historiallisista ja taloudellisista erikoisuuksista. (LT 20.259)

Tämä työväenliikkeen sisällä käytävä taistelu on välttämätöntä valmistautumista vallankumoukseen, sillä vallankumouksellisessa tilanteessa nekin erimielisyydet, jotka ennen tuntuivat vähäpätöisiltä, saattavat hetkessä muodostua ratkaiseviksi:

> On aivan luonnollista, että pikkuporvarillinen maailmankatsomus purkautuu yhä uudelleen esiin laajojen työväenpuolueiden riveissä... Se, mitä me nyt useinkin koemme ainoastaan aatteellisesti: kiistat Marxiin tehtyjä teoreettisia oikaisuja vastaan, — se, mikä nyt purkautuu esiin käytännössä vain työväenliikkeen erillisissä osakysymyksissä taktillisina erimielisyyksinä revisionistien kanssa ja jakautumisina tällä pohjalla, — se on työväenliikkeen vielä ehdottomasti koettava verrattomasti laajemmassa mitassa, kun proletaarinen vallankumous kärjistää kaikki kiistakysymykset, keskittää erimielisyydet kohtiin, joilla on mitä välittömin merkitys joukkojen menettelyn määrittelemiselle, pakottaa taistelun tuoksinassa erottamaan viholliset ystävistä, heittämään pois huonot liittolaiset, jotta voidaan antaa ratkaisevia iskuja viholliselle.
> (LT 15.27)

Vallankumouksen jälkeen proletariaatin on käytävä ideologista taistelua koko sosialistisen rakennusvaiheen ajan, niin kauan kuin on olemassa pientuotantoa, joka on pikkuporvarillisen ideologian perusta:

> Pientuotantoa on valitettavasti säilynyt maailmassa vielä paljon, hyvin paljon, ja pientuotanto **synnyttää** kapitalismia ja porvaristoa alituisesti, joka päivä, joka tunti, luonnonvoimaisesti ja joukkomitassa. Kaikkien näiden syiden vuoksi proletariaatin diktatuuri on välttämätön, eikä porvaristoa voida voittaa ilman pitkällistä, sitkeää ja raivokasta sotaa elämästä ja kuolemasta, sotaa, joka vaatii kestävyyttä, kurinalaisuutta, lujuutta, järkähtämättömyyttä ja yhteistahtoa. (LT 31.8)

> Luokkien hävittäminen ei merkitse ainoastaan tilanherrain ja kapitalistien karkoittamista — sen me teimme verrattain helposti — vaan se merkitsee myös **pien-tavarantuottajain poistamista.** Mutta näitähän **ei voida karkottaa** eikä nujertaa, vaan heidän kanssaan **täytyy oppia elämään sovussa,** nämä voidaan (ja pitääkin) muuttaa, kasvattaa toisenlaisiksi vain hyvin pitkällisen, aikaa vaativan ja varovaisen organisatorisen työn avulla. Nämä ympäröivät proletariaatin joka puolelta pikkuporvarillisella ilmapiirillä, myrkyttävät sillä proletariaattia, turmelevat sillä proletariaattia ja aiheuttavat alinomaa selkärangattomuutta, hajanaisuutta ja individualismia, innostuksen vaihtumista alakuloisuuteen... Proletariaatin diktatuuri on sitkeää, veristä ja veretöntä, väkivaltaista ja rauhallista, aseellista ja taloudellista, kasvatuksellista ja hallinnollista taistelua vanhan yhteiskunnan voimia ja perinteitä vastaan. (LT 31.27)

4. ”Vasemmisto”- ja oikeisto-opportunismi

Huomattavimmat pikkuporvarilliset suuntaukset työväenliikkeessä ovat kehittyneet seuraavassa järjestyksessä: anarkismi, syndikalismi, reformismi ja revisionismi.

Anarkismi sai alkunsa Venäjällä. Eräs sen johtajista, Bakunin, vastusti Marxia I Internationaalissa. Marxin mukaan valtio, joka on luokkaherruuden väline, tulee väistämättä säilymään niin kauan kuin yhteiskunta on jakautunut luokkiin. Proletariaatin ei pidä lakkauttaa valtiota, vaan korvata porvarillinen valtiokoneisto proletaarisella. Ainoastaan näin voidaan luoda edellytykset luokkien lopulliselle katoamiselle. Bakuninin

mukaan valtion lakkauttaminen on työläisten välitön tehtävä, joka ei vaadi työväenpuoluetta ja poliittista taistelua, vaan suoraa toimintaa. Anarkistit eivät ymmärtäneet, että valtion lakkauttaminen kuuluu tulevaan historian kauteen, johon päästään vain proletariaatin diktatuurin kautta:

> Anarkismi on nurinpäin käännettyä porvarillista **individualismia.** Individualismi anarkismin koko maailmankatsomuksen perustana... Ei ymmärretä yhteiskunnan kehitystä — suurtuotannon merkitys — kapitalismin kehittymistä sosialismiksi.
>
> Anarkismi on **epätoivon** aikaansaannos. Raiteiltaan suistuneen intelligentin tai kulkurin, mutta ei proletaarin psykologiaa. (LT 5.318)

Syndikalismi on läheistä sukua anarkismille. Myös syndikalisti hylkää proletariaatin diktatuurin. Hän väittää, että työläiset voivat ammattiyhdistysten avulla julistaa yleislakon, alistaa tuotannon valvontaansa ja tällä tavoin murskata kapitalismin.

Reformismi sai alkunsa Englannissa. Fabiolaiset, ryhmä intellektuelleja ja työväenluokan johtajia, loivat Englannin Työväenpuolueen teoreettisen perustan. Heidän käsityksensä "asteittaisen kehityksen väistämättömyydestä" on reformismin ydin: sen mukaan kapitalismi voidaan muuntaa sosialismiksi asteittaisten muutosten avulla, ilman laadullista muutosta, toisin sanoen ilman vallankumousta.

Englannista reformismi levisi mannermaalle, erityisesti Saksaan, missä se kehittyi revisionismiksi. Revisionismin luoja oli Bernstein, entinen marxilainen. Useat hänen ajatuksensa on jäljitelty fabiolaisilta (LT 37.216). Revisionismi eroaa reformismista yksinkertaisesti siinä, että reformistiset ajatukset esitetään parannuksina marxismiin. Saksassa marxismia ei voitu täysin hylätä, sillä se oli juurtunut syvälle työläisten keskuuteen, mutta reyisionistien uusi tapa tulkita sitä teki tyhjäksi sen vallankumouksellisen sisällön:

> Bernsteinilaiset ovat hyväksyneet ja hyväksyvät marxilaisuuden **lukuunottamatta** sen välittömästi vallankumouksellista puolta. Parlamenttitaistelua he eivät pidä minään sellaisena taistelukeinona, joka kelpaa erikoisesti visseinä historian kausina, vaan pitävät sitä pääasiallisena ja miltei yksinomaisena taistelumuotona, mikä tekee "väkivallan", "valtaukset", "diktatuurin" tarpeettomaksi. (LT 10.242)
>
> Mutta kun marxilaisuus oli syrjäyttänyt kaikki vähänkin ehjät sille vihamieliset opit, — alkoivat ne tendenssit, joita nämä opit ilmensivät, etsiä itselleen muita teitä. Taistelun muodot ja aiheet muuttuivat, mutta taistelu jatkui. Ja marxilaisuuden olemassaolon

toinen puolivuosisata alkoi (viime vuosisadan 90-luku) marxilaisuuden sisäisen, marxilaisuudelle vihamielisen virtauksen taistelulla.

Tämä virtaus sai nimensä entisen ortodoksisen marxilaisen Bernsteinin mukaan, joka esitti Marxin oikomisen, Marxin tarkistuksen, revisionismin, äänekkäimmin ja täydellisimmin. (LT 15.20)

"Lopullinen päämäärä ei ole mitään, liike on kaikki kaikessa", tämä Bernsteinin siivekäs sanonta ilmaisee revisionismin olemuksen paremmin kuin monet pitkät järkeilyt. Menettelynsä määrääminen tapauksesta tapaukseen, mukautuminen päivän tapahtumiin ja poliittisten pikkuseikkojen käänteisiin proletariaatin perusetujen ja koko kapitalistisen järjestelmän, koko kapitalistisen kehityksen peruspiirteiden unohtaminen, näiden perusetujen uhraaminen todellisten tai oletettujen hetkellisten etujen vuoksi — sellaista on revisionistinen politiikka. (LT 15.25)

Kun Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue muodostettiin uudelleen v. 1903, sen sisällä esiintyi alusta asti kaksi vastakkaista suuntausta — vallankumouksellinen, jota edustivat bolshevikit, ja opportunistinen, jota edustivat menshevikit:

> Myrskyisinä vuosina 1905-1907 menshevismi oli opportunistinen virtaus, jota liberaalinen porvaristo kannatti ja joka toteutti porvarillis-liberaalisia tendenssejä työväenliikkeessä. Sen ydinajatuksena oli työväenluokan taistelun sopeuttaminen liberalismiin. Bolshevismi sitävastoin asetti sosiaalidemokraattisten työläisten tehtäväksi nostattaa demokraattinen talonpoikaisto vallankumoukselliseen taisteluun liberaalien horjunnasta ja petoksista huolimatta. (LT 21.327)

Puhuessaan tässä "opportunismista" Lenin tarkoittaa reformismia ja revisionismia — menshevikkien taipumusta "hännystellä" porvaristoa. Samaan aikaan bolshevikkien oli taisteltava "seikkailevia" tai "anarkistisia" suuntauksia vastaan — joita Lenin kutsui "vallankumoukselliseksi seikkailupolitiikaksi" (LT 6.170) tai "pikkuporvarilliseksi vallankumouksellisuudeksi" (LT 31.15). Itse asiassa nämä kaksi vastakkaista suuntausta, opportunistinen ja anarkistinen, täydensivät toinen toistaan kuin saman kolikon kaksi puolta:

> Anarkistit sättivät sosialidemokraattisia parlamentaarikkoja katkaistakseen välinsä näiden kanssa, sättivät kieltäytyen tekemästä työtä proletaarisen puolueen ja proletaarisen politiikan luomiseksi ja proletaaristen parlamentaarikkojen valmentamiseksi. Ja todellisuudessa anarkistien fraasit muuttavat heidät opportunismin

varmemmiksi apureiksi, sen nurjaksi puoleksi. (LT 15.387)

Anarkismi on usein esiintynyt tavallaan rangaistuksena työväenliikkeen opportunistisista synneistä. Molemmat rujoudet ovat täydentäneet toinen toistaan. (LT 31.16)

Anarkismi ja reformismi (eli opportunismi) ovat kaksi pikkuporvarillista suuntausta työväenliikkeessä. Ne ovat toistensa vastakohtia, mutta molemmille yhteistä on marxismin vastaisuus. Ilmentääkseen tätä niiden välillä vallitsevaa perimmäistä ykseyttä Mao Tsetung käyttää molemmista suuntauksista nimeä "opportunismi" ja erottaa ne toisistaan nimityksillä "vasemmisto"-opportunismi (anarkismi ja syndikalismi) ja oikeisto-opportunismi (reformismi ja revisionismi):

> Historia opettaa, että oikea poliittinen ja sotilaallinen linja ei synny ja kehity itsestään ja tasaisesti, vaan ainoastaan taistelun kautta. On taisteltava toisaalta "vasemmisto"-opportunismia ja toisaalta oikeisto-opportunismia vastaan. Taistelematta ja voittamatta näitä vahingollisia suuntauksia, jotka aiheuttavat suurta haittaa vallankumoukselle ja vallankumoukselliselle sodalle, ei ole mahdollista muodostaa oikeaa linjaa ja saavuttaa voittoa tässä sodassa. (MSW I.194)

Puolueessa opportunistiset suuntaukset ilmenevät tavallisesti kahdessa eri muodossa: arkuutena tai "hännystelynä", joka johtuu vihollisen yliarvioinnista ja kiihkeytenä tai "seikkailupolitiikkana", joka johtuu vihollisen aliarvioinnista. Oikeisto-opportunisti on taipuvainen jättäytymään jälkeen, "vasemmisto"-opportunisti syöksymään edelle:

> Usein on kuitenkin niin, että aatteet jäävät todellisuudesta jälkeen. Näin tapahtuu siksi, että inhimillinen tieto on monien yhteiskunnallisten ehtojen rajoittama. Me taistelemme vallankumouksellisissa riveissämme esiintyviä vanhoillisia vastaan, koska heidän aatteensa eivät liiku yhtäjalkaa muuttuvan objektiivisen tilanteen kanssa, mikä on ilmennyt historiassa oikeisto-opportunismina. Nämä ihmiset eivät näe, että ristiriitojen taistelu on jo vienyt objektiivista prosessia eteenpäin, mutta että heidän tietonsa seisoo vielä entisellä asteella. Tämä erikoisuus on ominaista kaikkien vanhoillisten aatteille...
>
> Me taistelemme "vasemmistolaista" fraasinikkarointia vastaan. Sen edustajien ajatukset juoksevat tapahtumien edelle, ne hyppäävät objektiivisen prosessin tiettyjen kehitysvaiheiden yli. Jotkut noiden ajatusten edustajista pitävät harhaluulojaan tosina, toiset pyrkivät väkipakolla toteuttamaan nykyaikana ihanteita, jotka ovat toteutettavissa vasta tulevaisuudessa. Heidän aatteensa, jotka

ovat irrallaan ihmisten enemmistön nykyisestä käytännöstä ja nykyisestä todellisuudesta, ilmenevät käytännöllisessä toiminnassa seikkailupolitiikkana. (MVT I 196)

Yhteenvetona voidaan sanoa, että vain yksi tie vie sosialismiin — proletariaatin diktatuuriin johtava ja sen kautta kulkeva tie. Opportunistinen "vaihtoehto", olipa se "vasemmistolainen" tai oikeistolainen muodoltaan, merkitsee todellisuudessa aivan samaa kuin kapitalistinen tie: porvariston diktatuuria:

> Pääasia, jota sosialistit eivät käsitä ja josta johtuu heidän teoreettinen lyhytnäköisyytensä, heidän joutumisensa porvarillisten ennakkoluulojen vangiksi ja heidän poliittinen petturuutensa proletariaattia kohtaan on se, että kapitalistisessa yhteiskunnassa sen olemukseen kuuluvan luokkataistelun kärjistyessä vähänkin tuntuvammin ei voida päätyä mihinkään keskiväliin, muuhun kuin joko porvariston tai proletariaatin diktatuuriin. Kaikenlainen haaveilu jostakin kolmannesta mahdollisuudesta on pikkuporvarin taantumuksellista haihattelua. Sitä todistaa myös kokemus, jonka on antanut alun toista vuosisataa jatkunut porvarillisen demokratian ja työväenliikkeen kehittyminen kaikissa edistyneimmissä maissa, ja varsinkin viiden viime vuoden kokemus. Siitä puhuu myös koko poliittinen taloustiede, koko marxilaisuuden sisältö, joka selittää, että porvariston diktatuuri tavaratalouden aikana on taloudellisesti kiertämätöntä ja ettei porvariston tilalle voi astua mikään muu kuin kapitalismin oman kehityksen kehittämä, kartuttama, yhdistämä ja lujittama luokka, nimittäin proletaarien luokka.
> (LT 28.457)

Porvarillisesta vallankumouksesta proletaariseen

Suurteollisuuden kehittyessä porvariston jalkojen alta riistetään siis itse se perusta, jolle se tuottaa ja omistaa tuotteet. Se tuottaa ennen kaikkea omat haudankaivajansa. Porvariston häviö ja proletariaatin voitto ovat yhtä väistämättömiä.

—Kommunistinen manifesti

1. Luokkasuhteet nyky-yhteiskunnassa

Vallankumoukset Venäjällä v. 1917 ja Kiinassa v. 1949 ovat peräkkäisiä tapahtumia siinä historiallisessa kehityksessä, joka alkoi kapitalistisen yhteiskunnan syntyessä. Niiden keskinäisen yhteyden ymmärtämiseksi on kumpaakin vallankumousta tarkasteltava suhteessa tähän kehitykseen kokonaisuudessaan.

Tutkielmassaan **Ristiriidasta** Mao Tsetung kirjoittaa:

> Perusristiriita ilmiön kehitysprosessissa ja tämän perusristiriidan määräämä prosessin olemus säilyvät prosessin päättymiseen saakka, mutta ilmiön asema pitkällisen kehitysprosessin eri vaiheissa on usein erilainen. Tämä johtuu siitä, että vaikka perusristiriidan luonne ilmiön kehitysprosessissa ja tämän prosessin olemus eivät muutukaan, niin perusristiriita saa kuitenkin yhä kärkevämpiä muotoja pitkäaikaisen kehitysprosessin eri vaiheissa. Monista suurista ja pienistä ristiriidoista, jotka johtuvat perusristiriidasta tai ovat sen vaikutuksen alaisia, eräät kärjistyvät, toiset ratkeavat tai heikkenevät väliaikaisesti tai osittain, kolmannet ilmaantuvat ensimmäistä kertaa. Juuri tämän vuoksi prosessissa

> esiintyy eri vaiheita. Ken ei kiinnitä huomiota ilmiön kehitysprosessin vaiheisiin, hän ei pysty asian vaatimalla tavalla ratkaisemaan tälle ilmiölle ominaisia ristiriitoja. (MVT I 218)
>
> Ihmiskunnan historia tuntee luokkien välisen antagonismin, joka on vastakohtien taistelun erikoislaatuinen ilmaus. Jos puhutaan riistäjäluokan ja riistettyjen luokan välisestä ristiriidasta, niin nämä molemmat toisiaan vastassa olevat luokat ovat pitkän ajan kuluessa rinnakkain samassa yhteiskunnassa niin orjanomistaja-, feodaali-, kuin kapitalistisessakin yhteiskunnassa. Ne taistelevat keskenään, mutta vasta silloin kun niiden välisen ristiriidan kehitys saavuttaa tietyn vaiheen, saa tämä taistelu avoimen antagonismin luonteen, joka kehitysprosessissaan purkautuu vallankumoukseksi. (MVT I 243)

Kapitalistinen yhteiskunta perustuu tavaratuotannon kehittymiseen. Kapitalismissa työvoimakin on tavaraa. Tämä on prosessin olemus. Prosessin kehityksen määrää sen pääristiriita, ristiriita tuotannon yhteiskunnallisen luonteen ja tuotantovälineiden yksityisen omistuksen välillä, joka ilmenee proletariaatin ja porvariston välisenä luokkataisteluna. Feodaaliyhteiskunnassa kehityksen perusta on yksinkertainen maatalous. Parhaat maat omistaa feodaaliluokka ja niitä viljelevät talonpojat tai maaorjat. Talonpoika omistaa työvälineensä, mutta joutuu luovuttamaan tilanherralle osan tuotteistaan. Feodaaliyhteiskunnan pääristiriita on näiden luokkien välinen sovittamaton ristiriita, antagonismi. Tavaratuotannon kehittyessä feodaalisen yhteiskunnan sisällä syntyy kaksi uutta luokkaa — kauppaa ja teollisuutta harjoittava porvaristo eli kapitalistit ja pääasiassa köyhtyneestä talonpoikaistosta syntynyt proletariaatti joka ei omista muuta kuin työvoimansa, jota se myy kapitalisteille työpalkkaa vastaan. Porvaristo on vastatusten kahden eri luokan kanssa; feodaaliylimystö on esteenä tavaratuotannon kehitykselle kun taas proletariaattia porvaristo itse riistää. Tästä johtuu sen synnynnäinen kaksinaisluonne — se on vallankumouksellinen suhteessa feodaaliluokkaan ja vastavallankumouksellinen suhteessa proletariaattiin. Feodaaliyhteiskunnan viimeisessä vaiheessa porvaristo asettuu talonpoikaiston ja proletariaatin johtoon, syrjäyttää niiden tuella feodaaliluokan ja nousee itse hallitsevaksi luokaksi. Näin tapahtuu porvarillinen vallankumous.

Kapitalistinen yhteiskunta poistaa kaikki esteet tavaratuotannon tieltä. Feodaaliylimystö liittoutuu porvariston kanssa, talonpoikaisto taas jakautuu maaseudun porvaristoon (tilanomistajat) ja proletariaattiin (maatyöläiset). Pääristiriidan muodostaa nyt porvariston ja proletariaatin kasvava antagonismi.

Kapitalistinen yhteiskunta kehittyy kahden päävaiheen kautta. Ne ovat

teollisuuskapitalismi ja monopolikapitalismi eli imperialismi. Kummassakin vaiheessa tavaratuotanto kehittyy ja porvariston ja proletariaatin välinen antagonismi syvenee. Ensimmäinen vaihe, joka perustuu vapaaseen kilpailuun ja siirtomaiden valloittamiseen, synnyttää uusia ristiriitoja — ristiriidat suurporvariston ja pikkuporvariston, maaseudun ja kaupunkien porvariston, kapitalismin ja siirtomaiden kansojen välillä. Nämä olosuhteet johtavat toiseen vaiheeseen, jossa monopolit syrjäyttävät vapaan kilpailun, ja pääoman vienti ja siirtomaiden riisto halvan työvoiman ja raaka-aineiden lähteenä alkaa. Tärkeimmät ristiriidat ovat porvariston ja proletariaatin, imperialismin ja siirtomaiden kansojen ja keskenään kilpailevien imperialistimaiden väliset ristiriidat. Ne kärjistyvät ja johtavat imperialistisiin sotiin, kunnes maassa toisensa jälkeen proletariaatti ottaa vallan talonpoikaisjoukkojen tuella ja järjestäytyy hallitsevaksi luokaksi.

Tärkeimmät porvarilliset vallankumoukset Euroopassa tapahtuivat Englannissa (1649) Ranskassa (1789), Saksassa (1848) ja Venäjällä (1905, 1917). Vuosina 1649 ja 1789 porvaristo syöksi feodaaliluokan vallasta, mutta solmi siihen myöhemmin hyvät suhteet. Vuosina 1848 ja 1905 porvaristo ei noussut valtaan, mutta sai joitakin myönnytyksiä. Helmikuussa 1917 se nousi valtaan, jonka proletariaatti yhdeksän kuukauden kuluttua murskasi.

Porvariston horjunta näiden vallankumousten suorittamisessa johtuu sen kaksinaisluonteesta. Jokainen uusi vallankumous sisältää syvempiä ristiriitoja kuin edellinen, ja tämä johtaa asteittaiseen muutokseen vallankumouksen luonteessa. Vuonna 1649 proletariaatin osuus oli hyvin pieni. Vuonna 1789 se oli aktiivinen, mutta vielä riippuvainen pikkuporvaristosta. Vuonna 1848 se oli niin aktiivinen, että porvaristo pelästyi ja antautui feodaaliluokalle. Vallankumousta ei viety loppuun. Samoin kävi vuonna 1905, mutta silloin proletariaatti oli jo kyllin voimakas: se kykeni viemään porvarillisen vallankumouksen muutaman vuoden kuluttua päätökseen jatkamalla sitä suoraan kohti proletaarista vallankumousta.

Vuoden 1905 alussa Lenin kävi väittelyä niitä pikkuporvarillisia sosialisteja vastaan, joiden mielestä oli halveksittavaa osallistua porvarilliseen vallankumoukseen. Hän kirjoitti:

> Taistelu poliittisen vapauden ja demokraattisen tasavallan puolesta porvarillisessa yhteiskunnassa on proletaarille vain eräs välttämätön vaihe taistelussa yhteiskunnallisen vallankumouksen puolesta, joka kukistaa porvarillisen järjestelmän. Olemukseltaan erilaisten vaiheiden tarkka erottaminen toisistaan, niiden kulun ehtojen tervejärkinen tutkiminen ei laisinkaan merkitse lopullisen päämäärän lykkäämistä epämääräiseksi ajaksi, se ei laisinkaan merkitse oman kulun hidastuttamista edeltäkäsin. Päinvastoin,

juuri kulun jouduttamiseksi, juuri lopullisen päämäärän toteuttamiseksi mahdollisimman nopeasti ja pysyvästi onkin välttämätöntä ymmärtää luokkien suhde nykyajan yhteiskunnassa. (LT 8.8)

2. Venäjän vallankumous

1800-luvun lopulla Länsi-Euroopan porvarilliset vallankumoukset oli suurimmaksi osaksi viety päätökseen. Feodalismi oli kumottu ja kapitalismi oli astumassa imperialismin vaiheeseen. Mutta Venäjä oli vielä puolifeodaalinen maa.

Kapitalismi alkoi kehittyä Venäjällä vuonna 1861 suoritetun maareformin jälkeen. Maareformi oli feodaalisia maanomistajia edustaneen tsaarin itsevaltiuden myönnytys uudelle teollisuusporvaristolle. Vaikka maaorjuus poitettiin, maanomistajille jäi useita feodaalisia etuoikeuksia, joita he käyttivät talonpoikien riiston tehostamiseen (LT 17.103). Pientiloihin ja alkeellisiin työvälineisiin perustuva maatalous jäi takapajuiseksi ja tuottamattomaksi. Useilla paikkakunnilla esiintyi nälänhätää. Monet vararikkoon joutuneet talonpojat lähtivät kylistään ja ryhtyivät työskentelemään rautateillä tai kaupunkien uusissa tehtaissa, jotka saivat näin halpaa työvoimaa (LT 2.103). Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia ei ollut (LT 17.103).

Maareformia seurasi erittäin nopean teollisen kehityksen kausi:

> Ja vuoden -61 jälkeen kapitalismin kehitys Venäjällä sai sellaisen vauhdin, että muutamassa vuosikymmenessä tapahtui muutoksia, jotka eräissä vanhoissa Euroopan maissa olivat vaatineet vuosisatoja. (LT 17.104)

Talonpoikia sortivat "kapitalismin **lisäksi** lukematon määrä keskiaikaisuuden jätteitä" (LT 17.104) ja porvaristo oli vastatusten toisaalta tyrannimaisen, rappeutuneen yksinvaltiuden ja toisaalta elinvoimaisen teollisuusproletariaatin kanssa, joka tunsi marxilaisen teorian luoman yhteenvedon vuosien 1789 ja 1849 vallankumousten ja v. 1871 perustetun Pariisin Kommuunin kokemuksista (LT 19.539—40).

Nämä ristiriidat johtivat vuoden 1905 vallankumoukseen. Asettumalla proletariaatin ja talonpoikaiston johtoon porvaristo olisi kyennyt kukistamaan tsaarin ja pystyttämään porvarillis-demokraattisen tasavallan. Mutta porvaristo luopui, koska se pelkäsi proletariaattia:

> Proletariaatin ja porvariston antagonismi on meillä paljon syvällisempää kuin vv. 1789, 1848, 1871, sen vuoksi porvaristo tulee enemmän pelkäämään **proletaarista** vallankumousta ja helpom-

min heittäytyy taantumuksen syliin. (LT 8.247)

Siitä johtuu, että porvaristo pyrkii lopettamaan porvarillisen vallankumouksen puolitiehen, puolinaiseen vapauteen, sopimuksentekoon vanhan vallan ja tilanherrojen kanssa. Tämä pyrkimys perustuu porvariston luokkaetuihin. Se ilmeni jo vuoden 1848 Saksan porvarillisessa vallankumouksessa niin räikeästi, että kommunisti Marx suuntasi silloin proletaarisen politiikan kärjen taisteluun "sovittelevaa" (Marxin sanonta) liberaalista porvaristoa vastaan.

Meillä Venäjällä porvaristo on vieläkin pelkurimaisempaa, proletariaatti sen sijaan on paljon tietoisempaa ja paremmin järjestäytynyttä kuin Saksan proletariaatti v. 1848. Meillä porvarillisdemokraattisen liikkeen täydellinen voitto on mahdollinen vain vastoin "sovittelevan" liberaalisen porvariston tahtoa, vain siinä tapauksessa, jos demokraattisen talonpoikaiston joukot lähtevät proletariaatin mukana taisteluun täydellisestä vapaudesta ja kaikesta maasta. (LT 12.320)

Porvaristo luopui vallankumouksellisista tavoitteistaan ja liittoutui yksinvaltiuden kanssa. Feodaalisten etuoikeuksien ja kapitalistisen yritteliäisyyden välinen ristiriita jäi ratkaisematta (LT 13.424, 18.129, 20.367). Myös lännen monopolikapitalistit, jotka olivat jo alkaneet investoida Venäjän teollisuuteen, tukivat tsaaria, koska hekin pelkäsivät proletariaattia:

Ja koko maailman porvaristo antaa ilmeiselle vararikon tekijälle, tsaarille, miljardilainoja paitsi siksi, että sitä, kuten jokaista koronkiskuria, houkuttelevat suuret voitot, myös siksi, että porvaristo käsittää etujensa vaativan vanhan järjestelmän voittoa vallankumouksesta Venäjällä, sillä tämän vallankumouksen johdossa kulkee proletariaatti. (LT 13.416)

Vuoden 1905 kokemusten pohjalta Lenin päätteli, ettei porvarillinen vallankumous onnistu Venäjällä niin kauan kuin porvaristo johtaa sitä:

Bolshevikkien mielipiteen mukaan proletariaatille lankeaa aktiivinen tehtävä — viedä porvarillis-demokraattinen vallankumous päätökseen ja olla sen johtajana. Tämä on mahdollista vain sillä ehdolla, että proletariaatin onnistuu saada mukaansa demokraattisen pikkuporvariston, varsinkin talonpoikaiston suuret joukot taistelussa itsevaltiutta ja liberaalista petturiporvaristoa vastaan. (LT 12.479)

Meillä porvarillisen vallankumouksen voitto ei ole mahdollinen **porvariston voittona.** Tämä tuntuu paradoksaaliselta, mutta se on

> tosi. Talonpoikaisväestön vallitseva asema, tuohon väestöön kohdistuva maaorjuudellisen (puoliksi maaorjuudellisen) suurmaanomistuksen hirveä paino, sosialistiseksi puolueeksi jo järjestyneen proletariaatin voima ja tietoisuus — kaikki nämä seikat tekevät **meidän** porvarillisen vallankumouksemme luonteeltaan **erikoiseksi**. Tämä erikoisuus ei poista vallankumouksen porvarillista luonnetta. Tämä erikoisuus aiheuttaa vain sen, että porvaristomme on luonteeltaan vastavallankumouksellista ja että proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri on välttämätön voiton saamiseksi **sellaisessa** vallankumouksessa. (LT 15.45)

Lenin päätteli, että vallankumous oli toteutettava kahdessa eri vaiheessa: ensin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri, sitten köyhien talonpoikien tukema proletariaatin diktatuuri. Ensimmäisessä vaiheessa porvarillis-demokraattinen vallankumous viedään loppuun poistamalla feodalismin jäännökset, vasta sen jälkeen alkaa taistelu sosialismin puolesta. Tehdessään eron näiden vaiheiden välillä proletariaatti saa ensimmäisessä tukea koko talonpoikaistolta ja varmistaa köyhän talonpoikaiston kannatuksen myös toisessa. Lenin vaati näiden vaiheiden erottamista toisistaan, mutta myönsi samalla, että käytännön taistelussa ne voivat punoutua toisiinsa. Siksi proletariaatin on oltava valmiina siirtymään keskeytyksettä ensimmäisestä vaiheesta toiseen:

> Tämän vallankumouksen huomattavin erikoisuus on agraarikysymyksen kärkevyys. Tämä kysymys on Venäjällä paljon kärkevämpi kuin se on ollut vastaavissa oloissa missään muussa maassa. Niin sanottu vuoden 1861 talonpoikaisreformi suoritettiin niin epäjohdonmukaisesti ja epädemokraattisesti, että tilanomistajain maaorjuudellisen herruuden laajimmat perustat osoittautuivat jääneen koskemattomiksi. Sen vuoksi agraarikysymys, s.o. talonpoikain taistelu maasta tilanherroja vastaan, on osoittautunut erääksi nykyisen vallankumouksen koetinkiveksi...
>
> Tällaisesta yhteiskuntavoimien suhteesta juontuu kiertämätön johtopäätös: porvaristo ei voi olla sen enempää vallankumouksen tärkeimpänä liikkeellepanevana voimana kuin sen johtajanakaan. Vain proletariaatti kykenee viemään vallankumouksen päätökseen, s.o. täydelliseen voittoon saakka. Mutta tämä voitto voidaan saavuttaa vain ehdolla, että proletariaatin onnistuu viedä mukanaan suurin osa talonpoikaistosta. Venäjän nykyisen vallankumouksen voitto on mahdollinen vain proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisena diktatuurina. (LT 12.446)

Talonpoikaiston kanssa porvarillis-demokraattisen vallanku-

mouksen loppuun asti — talonpoikaiston köyhimmän proletaarisen ja puoliproletaarisen osan kanssa eteenpäin, sosialistiseen vallankumoukseen! Tällaista on ollut bolshevikkien politiikka, ja yksinomaan se on ollut marxilaista politiikkaa. (LT 28.299)

Proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisella diktatuurilla on, samoin kuin kaikella maailmassa, menneisyys ja tulevaisuus. Sen menneisyys on itsevaltius, maaorjuus, monarkia, etuoikeudet. Taistelussa tätä menneisyyttä vastaan ...on proletariaatin ja talonpoikaiston "tahdon yhteisyys" mahdollinen, koska on olemassa etujen yhteisyys.

Sen tulevaisuus on taistelussa yksityisomistusta vastaan, palkkatyöläisen taistelussa työnantajaa vastaan, taistelussa sosialismin puolesta. Tässä on tahdon yhteisyys mahdoton. Tässä ei edessämme ole tie itsevaltiudesta tasavaltaan, vaan tie pikkuporvarillisesta demokraattisesta tasavallasta sosialismiin.

Tietenkin konkreettisessa historiallisessa tilanteessa punoutuvat menneisyyden ja tulevaisuuden ainekset toisiinsa, molemmat tiet sekoittuvat toisiinsa... Kaikkihan me asetamme vastakkain porvarillisen vallankumouksen ja sosialistisen vallankumouksen, kaikki me ehdottomasti vaadimme, että ne on välttämättä mitä jyrkimmin eroitettava toisistaan, mutta tokkopa voidaan kieltää sitä, että historiassa kummankin kumouksen yksityiset osa-ainekset punoutuvat toisiinsa? (LT 9.69)

...sillä demokraattisesta vallankumouksesta me alamme heti siirtyä, juuri voimiemme, tietoisen ja järjestyneen proletariaatin voimien mukaan, alamme siirtyä sosialistiseen vallankumoukseen. Me olemme keskeytymättömän vallankumouksen kannalla. Me emme pysähdy puolitiehen. (LT 9.223)

Helmikuussa 1917, kun imperialistinen sota oli kestänyt kaksi ja puoli vuotta, Venäjän työläiset, talonpojat ja sotilaat nousivat kapinaan vaatien rauhaa, maata ja leipää. Suureen epäsuosioon ja eristettyyn asemaan joutunut tsaarin itsevaltius oli ryhtynyt salaisiin neuvotteluihin erillisrauhasta Saksan kanssa. Mutta englantilaiset ja ranskalaiset olivat päättäneet pitää Venäjän sodassa, ja heidän painostuksestaan porvariston johtajat pakottivat tsaarin luopumaan kruunusta ja julistivat Venäjän tasavallaksi. Mutta tämän he tekivät vain heikon asemansa vuoksi. Kävi pian selväksi, ettei porvaristolla ollut aikomustakaan täyttää kansan vaatimuksia. Lenin oivalsi, että saavutettujen voittojen turvaamiseksi oli välttämätöntä heti siirtyä vallankumouksen toiseen vaiheeseen:

Nykyhetken omalaatuisuutena Venäjällä on **siirtyminen** vallankumouksen ensimmäisestä vaiheesta, joka antoi vallan porvaristol-

le proletariaatin riittämättömän tietoisuuden ja järjestyneisyyden vuoksi, sen **toiseen** vaiheeseen, jonka täytyy antaa valta proletariaatin ja talonpoikaiston köyhimpien kerrosten käsiin. (LT 24.4)

Kysymys on siitä, lähdetäänkö eteenpäin vai taaksepäin. Vallankumouksellisena aikana ei voida seisoa paikallaan... Vallan siirtäminen vallankumoukselliselle proletariaatille, köyhimmän talonpoikaiston tukiessa sitä, merkitsee siirtymistä vallankumoukselliseen taisteluun rauhan puolesta sellaisissa muodoissa, jotka ovat kaikkein varmimpia ja kivuttomimpia kaikista niistä muodoista, mitä ihmiskunta tuntee... (LT 25.15)

Tarkastellessaan Lokakuun Vallankumousta vuotta myöhemmin Lenin kirjoitti:

On käynyt juuri niinkuin sanoimme. Vallankumouksen kulku on vahvistanut päätelmämme oikeaksi. **Ensin** yhdessä "koko" talonpoikaiston kanssa monarkiaa, tilanherroja, keskiaikaisuutta vastaan (ja sikäli vallankumous pysyy porvarillisena, porvarillisdemokraattisena). **Sitten** yhdessä talonpoikaisköyhälistön, puoliproletariaatin, kaikkien riistettyjen kanssa **kapitalismia vastaan,** siis myöskin maalaispohattoja, kulakkeja, keinottelijoita vastaan, ja sikäli vallankumous muuttuu **sosialistiseksi.** Mitä pahinta marxilaisuuden väärentämistä, sen madaltamista, sen korvaamista liberalismilla on se, että yritetään pystyttää keinotekoinen Kiinan muuri näiden vallankumousten välille, että yritetään erottaa ne toisistaan jonkin **muun kuin sen** perusteella, mitä tasoa on proletariaatin valmentuneisuus ja missä määrin proletariaatti on liittoutunut maalaisköyhälistön kanssa. Se olisi sosialistiseen proletariaattiin nähden porvariston taantumuksellista puolustamista vetoamalla näennäisen oppineesti siihen, että porvaristo on edistyksellistä verrattuna keskiaikaan. (LT 28.289)

Puhuessaan vallankumouksen neljäntenä vuosipäivänä Lenin sanoi:

Venäjän vallankumouksen välitön ja lähin tehtävä oli porvarillisdemokraattinen: oli hävitettävä, poistettava lopullisesti keskiaikaisuuden jäänteet, puhdistettava Venäjä tuosta barbaarisuudesta, tuosta häpeästä, tuosta maamme kaiken kulttuurin ja edistyksen pahimmasta jarrusta.

Voimmekin olla ylpeitä siitä, että kansanjoukkoihin, sen syviin kerroksiin vaikuttamisen kannalta katsoen suoritimme tuon puhdistustyön paljon päättävämmin, nopeammin, rohkeammin, tuloksellisemmin kuin Ranskan suuri vallankumous yli 125 vuotta sitten...

Me jos kukaan olemme vieneet **loppuun** porvarillis-demokraattisen vallankumouksen. Kuljemme täysin tietoisina, varmoina ja horjumatta **eteenpäin,** kohti sosialistista vallankumousta, tietäen, ettei sitä erota mikään Kiinan muuri porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta, että **vain taistelu** ratkaisee, kuinka pitkälle onnistuimme (viime kädessä) etenemään, minkä osan voitoistamme saamme varmistetuksi. Jahka eletään niin nähdään. Mutta jo nytkin huomaamme, että köyhtyneessä, näännytetyssä, takapajuisessa maassa on yhteiskunnan sosialistisen uudistamisen alalla tehty tavattoman paljon. (LT 33.32)

3. Kiinan vallankumous

Vuonna 1940 Mao Tsetung kirjoitti:

...ensimmäinen imperialistinen maailmansota ja Lokakuun Vallankumous — ensimmäinen voitokas sosialistinen vallankumous — muuttivat koko maailmanhistorian kulun, aloittivat maailmanhistorian uuden aikakauden.

Aikakaudella, jolloin yhdessä osassa maailmaa (joka on kuudesosa maapallosta) maailmankapitalismin rintama on murrettu ja maailman muissa osissa sen mädännäisyys on täysin paljastunut, aikakaudella, jolloin toistaiseksi vielä säilynyt kapitalistisen maailman osa ei voi elää nojaamatta entistä suuremmassa määrin siirtomaihin ja puolisiirtomaihin, aikakaudella, jolloin on perustettu sosialistinen valtio, joka on julistanut pyrkivänsä käymään kaikkien siirtomaissa ja puolisiirtomaissa esiintyvien vapausliikkeiden tukemiseen tähtäävää taistelua... — jos tällaisella aikakaudella syntyy missä siirtomaassa tai puolisiirtomaassa tahansa vallankumous imperialismia, ts. kansainvälistä porvaristoa, kansainvälistä kapitalismia vastaan, niin se ei enää kuulu vanhojen porvarillis-demokraattisten vallankumousten tyyppiin, vaan se kuuluu uudentyyppisiin vallankumouksiin, se ei ole enää osa vanhaa, kapitalistista maailmanvallankumousta, vaan osa proletaarista, sosialistista maailmanvallankumousta. Sellaiset vallankumoukselliset siirtomaat ja puolisiirtomaat eivät voi enää olla maailman kapitalistisen vastavallankumouksen rintaman liittolaisia, niistä tulee sosialistisen maailmanvallankumouksen rintaman liittolaisia. (MVT II 114)

Kuluvan vuosisadan alussa Kiina oli puolisiirtomaa ja puolifeodaalinen maa. Talonpoikaisjoukkoja riistivät feodaaliherrat ja eräät siirto-

maavallat, jotka olivat miehittäneet satamat, anastaneet pankit valvontaansa ja perustaneet kauppaverkoston maan ryöstämiseksi. Heitä tukivat rikkaat kauppiaat, koronkiskurit ja finanssiherrat, siis suurporvaristo — comprador- eli byrokraattikapitalistit. Nämä kaksi luokkaa, feodaaliset maanomistajat ja compradorporvaristo, muodostivat imperialistisen sorron yhteiskunnallisen perustan Kiinassa.

Näiden kahden luokan ja kansanjoukkojen välissä oli keski- eli kansallinen porvaristo. Se koostui teollisuuskapitalisteista, joiden ponnisteluille kansallisen teollisuuden luomiseksi feodalismi ja imperialismi muodostivat vakavan esteen. Tässä suhteessa kansallinen porvaristo oli taipuvainen asettumaan joukkojen rinnalle. Mutta sillä oli myös taipumusta horjua, sillä se oli itsekin riistävä luokka, joka pelkäsi proletariaattia. Ainoat johdonmukaisesti feodalismia ja imperialismia vastustavat luokat olivat talonpoikaisto ja proletariaatti. Suuri enemmistö talonpoikaistosta oli köyhää, siis maalais- ja puoliproletariaattia. Teollisuusproletariaattia oli vähän, mutta ensimmäisen maailmansodan jälkeen ja varsinkin Lokakuun Vallankumouksen jälkeen sen voima ja vaikutusvalta kasvoivat nopeasti:

> Kiinan nykyinen teollisuusproletariaatti käsittää noin kaksi miljoonaa henkeä. Nykyisen teollisuusproletariaatin vähälukuisuus johtuu maan taloudellisesta takapajuisuudesta. Nämä työläiset toimivat pääasiassa viidellä alalla — rautatieliikenteessä, vuoriteollisuudessa, meriliikenteessä, tekstiili- ja laivanrakennusteollisuudessa. Huomattava osa heistä on ulkomaalaisten yrittäjien orjuudessa. Ja vaikka teollisuusproletariaatin lukumäärä ei olekaan suuri, niin juuri se olennoi uusia tuotantosuhteita ja on nykyisin Kiinan edistyksellisin luokka, josta on tullut vallankumousliikkeen johtava voima. (MVT I 17)

Talonpoikaisto oli vallankumouksellisen liikkeen pääjoukko, proletariaatti sen johtava voima:

> Maalaisköyhälistö ja keskitalonpojat voivat saavuttaa vapautensa vain proletariaatin johdolla, ja proletariaatti vuorostaan voi vain lujassa liitossa maalaisköyhälistön ja keskitalonpoikien kanssa viedä vallankumouksen voittoon. (MVT II 92)

Vuosina 1911—27 syntyi lukuisia vallankumouksellisia kansannousuja, jotka kaikki suuntautuivat feodalismia ja imperialismia vastaan, mutta mikään niistä ei onnistunut:

> Imperialisminvastainen, feodalisminvastainen porvarillis-demokraattinen vallankumous alkoi Kiinassa varsinaisesti Sun Jatsenista, ja se on jatkunut jo yli 50 vuotta...

Huomatkaa: vuoden 1911 vallankumous karkotti keisarin. Eikö se ollut menestys? Mutta tappio oli siinä, että vuoden 1911 vallankumous karkotti ainoastaan keisarin, mutta Kiina pysyi edelleenkin imperialismin ja feodalismin sorron alaisena eivätkä vallankumouksen imperialisminvastaiset ja feodalisminvastaiset tehtävät tulleet lainkaan ratkaistuksi. (MVT II 46)

Compradorit, tuhaot ja lesenit kaappasivat puolitiessä käsiinsä Kwantungissa alkaneen porvarillis-demokraattisen vallankumouksen johdon ja käänsivät sen heti vastavallankumouksen raiteille. (MVT I 77)

Epäonnistumiset osoittivat, ettei porvarillis-demokraattisen vallankumouksen tavoitetteita saavuteta porvariston johdolla:

Millainen on Kiinan vallankumouksen luonne? Millaista vallankumousta olemme nyt suorittamassa? Me olemme nyt suorittamassa porvarillis-demokraattista vallankumousta, eikä mikään siitä mitä teemme, mene porvarillis-demokraattisen vallankumouksen puitteiden yli. Nyt ei meidän vielä ole hävitettävä kapitalististista yksityisomistusjärjestelmää yleensä; hävitettävä on imperialismi ja feodalismi. Tätä juuri sanotaankin porvarillis-demokraattiseksi vallankumoukseksi. Mutta porvaristo ei enää kykene viemään tätä vallankumousta päätökseen. Vallankumous voidaan viedä päätökseen vain proletariaatin ja laajojen kansanjoukkojen ponnistuksin. (MVT II 44)

Mao Tsetungin kanta oli, että proletariaatti toteuttaa porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kaikkien imperialismia ja feodalismia vastustavien luokkien, myös kansallisen porvariston tuella. Tämä oli uudenlainen porvarillis-demokraattinen vallankumous, jota Mao Tsetung nimitti "uusdemokraattiseksi" erottaakseen sen edeltäjistään. Vuonna 1939 hän kirjoitti:

Millainen luonne on Kiinan vallankumouksella tässä vaiheessa? Onko se porvarillis-demokraattista vai proletaaris-sosialistista vallankumousta? Se ei tietenkään kuulu jälkimmäiseen vaan edelliseen tyyppiin...

Nykyinen porvarillis-demokraattinen vallankumous Kiinassa ei kuitenkaan ole enää tavallista vanhan tyypin porvarillis-demokraattista vallankumousta, sillä sellaiset vallankumoukset ovat jääneet menneisyyteen, vaan omalaatuista porvarillis-demokraattista vallankumousta, uuden tyypin porvarillis-demokraattista vallankumousta. Tämän tyypin vallankumous kehittyy nyt Kiinassa ja kaikissa siirto- ja puolisiirtomaissa. Nimitämme sitä uusdemo-

> kraattiseksi vallankumoukseksi. Tämä uusdemokraattinen vallankumous on osa proletaarisesta sosialistisesta maailmanvallankumouksesta, se esiintyy päättävästi imperialismia vastaan, ts. kansainvälistä kapitalismia vastaan... Se mitä me nimitämme uusdemokraattiseksi vallankumoukseksi, on proletariaatin johdolla tapahtuvaa laajojen kansanjoukkojen imperialisminvastaista ja feodalisminvastaista vallankumousta. Vain tämän vallankumouksen kautta kiinalainen yhteiskunta voi päästä sosialismiin. Muuta tietä sosialismiin ei ole. (MVT II 96)

Edellä on kuvattu, miten Kiinassa v. 1949 perustettu kansan demokraattinen diktatuuri syntyi. Se merkitsi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen voittoa ja alkua proletaaris-sosialistiselle vallankumoukselle. Kiinan kansandemokraattinen diktatuuri on proletariaatin diktatuuria uudessa muodossa. Se soveltuu puolisiirtomaiden oloihin sinä uutena aikakautena, jonka Lokakuun Vallankumous aloitti. Neuvostovallan tavoin se perustuu työväenluokan johtamaan työläisten ja talonpoikien liittoon. Mutta Kiinassa liiton pohja on laajempi, sillä siihen kuuluu koko talonpoikaisto ja kansallinen porvaristo. Proletariaatin ja porvariston välistä ristiriitaa käsiteltiin Kiinassa niin, että kansallinen porvaristo hyväksyi työväenluokan johdon uusdemokraattisessa vallankumouksessa v. 1949. Tämä oli mahdollista siksi, että työväenluokkaa ohjasi Leninin teoria keskeytymättömästä vallankumouksesta, jonka Mao Tsetung oli soveltanut Kiinan konkreettisiin oloihin.

Työväenluokka ja talonpoikaisto

Kaikki tähänastiset liikkeet ovat olleet joko vähemmistöjen omia liikkeitä tai vähemmistön etuja ajavia liikkeitä. Proletaarinen liike on valtavan enemmistön etuja ajavaa, valtavan enemmistön itsenäistä liikettä. Proletariaatti, nykyisen yhteiskunnan alin kerros, ei voi kohota, nousta jaloilleen muutoin, kuin että virallisen yhteiskunnan kerroksista muodostuva koko päällysrakennus räjäytetään ilmaan.

—Kommunistinen manifesti

1. Työväenluokan johtava osuus

Nykyisessä yhteiskunnassa on vain yksi todella vallankumouksellinen luokka:

> Koko nykyinen sosialismi "Kommunistisesta manifestista" alkaen nojaa siihen epäilemättömään totuuteen, että ainoana kapitalistisen yhteiskunnan **todella** vallankumouksellisena luokkana on proletariaatti. Muut luokat voivat olla ja ovat vallankumouksellisia vain osaksi ja vain määrätyissä olosuhteissa. (LT 6.181)

On tärkeää ymmärtää, miten juuri proletariaatista on tullut vallankumouksellinen luokka.

Kapitalistisen yhteiskunnan perusristiriita, ristiriita tuotannon yhteiskunnallisen luonteen ja tuotantovälineiden yksityisen omistuksen välillä ilmenee sovittamattomana ristiriitana työväenluokan ja porvariston välillä. Kapitalismin kehittyessä pientuotanto muuttuu suurtuotannoksi ja ristiriita tuotannon ja omistuksen välillä kärjistyy, kunnes yksityiseen omis-

tusoikeuteen perustuva järjestelmä murskataan ja perustetaan yhteisomistukseen perustuva sosialistinen järjestelmä.

Kapitalistisen tuotannon yksikkö on tehdas, joka kokoaa yhteen suuren määrän työläisiä. Työläiset eivät omista muuta kuin työvoimansa, jota he myyvät kapitalisteille elääkseen. Kaikista työtätekevistä heitä riistetään ankarimmin, mutta koska he työskentelevät yhdessä, he voivat järjestäytyä puolustamaan etujaan. He asettuvat yhtenäisinä yhteistä vihollista vastaan, tulevat luokkatietoisiksi, perustavat ammattiliittoja, luovat oman työväenluokan puolueen ja varustautuvat oman taistelunsa tuotteella, marxilaisella teorialla:

> Itse työläisten elämänolot tekevät heidät kykeneviksi taisteluun ja työntävät heitä taisteluun. Pääoma kokoaa työläisiä suurin joukoin suurkaupunkeihin, yhdistää heidät ja opettaa heitä toimimaan yhdessä. Työläiset joutuvat joka askeleella vastatusten päävihollisensa — kapitalistiluokan kanssa. Tätä vihollista vastaan taistellessa työläisestä tulee **sosialisti,** hän tulee tajuamaan koko yhteiskunnan täydellisen uudestijärjestämisen, kaikkinaisen kurjuuden ja kaikenlaisen sorron täydellisen hävittämisen välttämättömyyden. (LT 16.298)
>
> Käytäntönsä alkukaudella — koneiden murskaamisen ja vaistonvaraisen taistelun kaudella — proletariaatti oli kapitalistisesta yhteiskunnasta omaamassaan tiedossa vasta aistitiedon asteella ja tiedosti vain kapitalismin erilaisten ilmiöiden erillisiä puolia ja niiden ulkoista yhteyttä. Siihen aikaan proletariaatti oli vielä niin sanottu "luokka sinänsä". Mutta kun alkoi proletariaatin käytännön toinen kausi — tietoisen ja järjestyneen taloudellisen ja poliittisen taistelun kausi, kun Marx ja Engels olivat tieteellisesti yleistäneet käytännössä saadun kokemuksen, ja kun oli syntynyt marxilainen teoria, joka valisti proletariaattia ja opetti sitä ymmärtämään kapitalistisen yhteiskunnan olemusta ja yhteiskuntaluokkien välille muodostuvia riistosuhteita, ymmärtämään proletariaatin historiallisia tehtäviä — silloin proletariaatista tuli "luokka itseään varten". (MVT I 188)

Työväenluokka omaksuu johtavan osuutensa samaistuessaan tietoisesti kapitalistisen yhteiskunnan perusristiriidan pääasiallisen puolen kanssa. Työväenluokka edustaa ihmiskunnan pitkän tähtäimen etuja. Porvaristo kumosi feodaalisen järjestelmän, joka oli esteenä kapitalististen tuotantovoimien täydelliselle kehitykselle. Samoin työväenluokka kumoaa kapitalistisen järjestelmän poistaakseen esteet tuotantovoimien jatkuvalta kehitykseltä. Tämä kehitys tulee tekemään lopun yhteiskunnan luokkajaosta ja ihmisen toiseen ihmiseen kohdistamasta riistosta.

2. Työläisten ja talonpoikien liitto

Päin vastoin kuin työläiset, talonpojat harjoittavat pientuotantoa ja heillä on yksityistä omistusta:

> Työläisellä ei ole mitään tuotantovälineitä, ja hän myy itseään, käsiään, **työvoimaansa**. Talonpojalla on tuotantovälineet — työkaluja, karjaa, maata joko omaa tai vuokrattua — ja hän myy taloutensa **tuotteita** ollen pikkuisäntä, pienyrittäjä, pikkuporvari. (LT 18.22)
>
> Talonpojat ovat pienisäntien luokka. Tällä luokalla on paljon epäsuotuisammat ehdot käydä taistelua vapauden ja sosialismin puolesta kuin työläisillä. Talonpoikia eivät ole yhdistäneet suuret tuotantolaitokset, vaan heitä pitää hajallaan erillisen pientalouden hoito. Talonpojat eivät näe edessään sellaista julkista, ilmettyä yhteistä vihollista, jollaisen työläiset näkevät — kapitalismissa. Talonpojat ovat itse osaksi isäntiä ja omistajia... (LT 11.380)

Siitä huolimatta työväenluokka voi tietyissä oloissa voittaa puolelleen talonpoikaisjoukot. Tämä johtuu kapitalismin epätasaisesta kehityksestä. Venäjällä kapitalismi kehittyi nopeammin kuin Länsi-Euroopassa, ja sen kehitystä nopeutti entisestään länsimaiselta pääomalta saatu tuki. Tämän seurauksena kapitalistisen yhteiskunnan pääristiriita, työväenluokan ja porvariston välinen ristiriita, kypsyi vallankumouksen asteelle ennen kuin oli ratkaistu feodaalisen yhteiskunnan pääristiriita, talonpoikien ja tilanherrojen välinen ristiriita. Nämä ristiriidat punoutuivat yhteen. Kun suurporvaristo ja tilanherrat liittoutuivat työväenluokkaa vastaan, se muodosti feodalismin vastaisen liiton talonpoikaiston kanssa ja sai siten joukot puolelleen. Työläisten ja talonpoikien liitto oli vallankumouksellisen liikkeen perusta:

> Yksinään proletariaatti ei jaksa voittaa. Proletariaattiin ja talonpoikaistoon verrattuna kaupungin köyhälistö ei edusta itsenäisiä intressejä eikä ole itsenäinen voimatekijä. Maaseudulla on ratkaiseva merkitys, ei taistelun johtamisen mielessä (siitä ei voi olla puhettakaan), vaan voiton varmistamisen mielessä. (LT 11.326)
>
> ...että demokraattisen vallankumouksen kykenee viemään päätökseen vain proletariaatti sillä ehdolla, että se nykyajan yhteiskunnan ainoana loppuun saakka vallankumouksellisena luokkana johtaa mukanaan talonpoikaisjoukot ja tekee poliittisesti tietoiseksi niiden taistelun tilanherrain maanomistusta ja maaorjuusvaltiota vastaan... (LT 12.125)

Kiinassa kapitalismi kehittyi vielä myöhemmin kuin Venäjällä. Se kehittyi feodaalisen yhteiskunnan sisäisistä ristiriidoista imperialistisen sorron alla:

> Kun kauppiaiden, tilanherrojen ja virkamiehistön keskuudesta nousi Kiinan porvaristo, niin talonpoikaiston ja käsityöläisten keskuudesta nousi Kiinan proletariaatti. Kiinan porvaristo ja Kiinan proletariaatti ovat erityisinä yhteiskuntaluokkina vastasyntyneitä luokkia, joita ei aikaisemmin ollut Kiinan historiassa. Ne lähtivät feodaalisen yhteiskunnan uumenista ja muodostuivat uusiksi yhteiskuntaluokiksi. Ne ovat kaksi toisiinsa sidottua ja samalla antagonistista (sovittamattomasti vastakkaista) luokkaa, ne ovat Kiinan vanhan (feodaalisen) yhteiskunnan synnyttämät kaksoset. Kiinan proletariaatin synty ja kehitysprosessi ei ollut kuitenkaan seurauksena ainoastaan Kiinan kansallisen porvariston syntymisestä ja kehittymisestä, vaan myös ulkomaisten imperialistien omien liikeyritysten perustamisesta ja toiminnasta Kiinassa. Sen vuoksi Kiinan proletariaatin melkoinen osa on vanhempaa ja kokeneempaa kuin Kiinan porvaristo: tämän vuoksi sen yhteiskunnallinen voima on suurempi ja yhteiskunnallinen perusta laajempi. (MVT II 70)

Joutuessaan taisteluun compradorporvariston, feodaaliherrojen ja imperialistien liittoutumaa vastaan työväenluokka muodosti yhdessä talonpoikien kanssa feodalismin- ja imperialismin vastaisen liiton, ja voitti puolelleen kansanjoukot, jopa kansallisen porvaristonkin:

> Kiinan proletariaatin täytyy käsittää, että vaikka se onkin tietoisin ja järjestynein luokka, se ei voi saavuttaa voittoa vain omin voiminsa, vaan että voittoa varten on välttämätöntä luoda mitä erilaisimmissa olosuhteissa vallankumouksellinen yhteisrintama liittäen yhteen kaikki ne luokat ja väestökerrokset, jotka voivat ottaa osaa vallankumoukseen. Kiinalaisen yhteiskunnan eri luokista talonpoikaisto on työväenluokan vankka liittolainen; myös kaupunkien pikkuporvaristo on sen luotettava liittolainen; mitä taas tulee kansalliseen porvaristoon, se on liittolainen tiettyinä aikoina ja tietyssä määrin. Sellainen on yksi perustavista lainmukaisuuksista, jotka Kiinan nykyisen vallankumouksen historia on jo näyttänyt toteen. (MVT II 94)

Proletariaatin vaikutusta talonpoikaistoon lisäsi vielä se, että Kiinan talonpojilla ei ollut omaa puoluetta:

> Kiinassa ei ole puoluetta, joka edustaisi yksinomaan talonpoikaiston etuja. Kansallisen porvariston puolueilla ei ole radikaalia

agraariohjelmaa. Sentähden on vain Kiinan Kommunistisesta Puolueesta, joka on laatinut radikaalisen agraariohjelman ja toteuttaa sitä, joka todella käy taistelu talonpoikaiston etujen puolesta ja on siten voittanut laajat talonpoikaisjoukot puolelleen suurena liittolaisena, tullut talonpoikaiston ja kaikkien vallankumouksellis-demokraattisten voimien johtaja. (MVT II 411)

Sekä Kiinassa että Venäjällä vallankumouksellisen liikkeen perustana oli työläisten ja talonpoikien liitto:

> Yhteenveto kokemuksistamme voidaan tiivistää yhteen kohtaan: kansan demokraattinen diktatuuri, jota johtaa työväenluokka (kommunistisen puolueen kautta) ja joka perustuu työläisten ja talonpoikien liittoon. (MSW 4.422)

Molemmissa maissa työväenluokka oli vain vähemmistönä johtamassaan liikkeessä. Lenin totesikin, että työväenluokan voimaa ei pidä arvioida sen koon perusteella:

> Proletariaatin voima missä tahansa kapitalistisessa maassa on paljon suurempi kuin proletariaatin määrä koko väestöstä. Tämä johtuu siitä, että proletariaatti hallitsee taloudellisesti kapitalistisen talousjärjestelmän keskustaa ja elinhermoa, sekä siitä, että kapitalismin vallitessa proletariaatti ilmentää taloudellisesti ja poliittisesti työtätekevien valtaenemmistön todellisia intressejä. (LT 30.261)

Ja vaikka työväenluokka oli lukumäärältään pieni, oli reformismin vaikutus siihen suhteellisen vähäistä sekä Venäjällä että Kiinassa. Venäjän työläisistä Lenin sanoi:

> Me näemme Venäjällä suuren joukon opportunismin ja reformismin suuntavivahteita intelligenssin, pikkuporvariston ym. keskuudessa. Mutta poliittisesti aktiivisten työläiskerrosten keskuudessa opportunismi on mitättömänä vähemmistönä. Etuoikeutettujen työläisten ja virkailijoiden kerros on meillä sangen heikko. Legaalisuuden fetisismiä ei meillä voinut syntyä. (LT 21. 313—4)

Mao Tsetung sanoi samaa kiinalaisista työläisistä:

> Siirtomaan ja puolisiirtomaan asemassa olevassa Kiinassa ei ole taloudellista pohjaa länsieurooppalaismalliselle sosiaalireformismille, ja sen vuoksi koko proletariaatti, lukuunottamatta mitätöntä kourallista lakonrikkureita, on mitä suurimmassa määrin vallankumouksellinen luokka. (MVT II 93)

Näin ollen työväenluokan osuutta ei ratkaise sen koko, vaan sen poliittinen voima.

3. Talonpoikaiston jakautuminen

Ennen vuoden 1861 maareformia olivat tuotantosuhteet Venäjän maaseudulla pääasiassa feodaaliset. Tuotantoyksikkönä oli taloudellisesti omavarainen kylä tai kyläryhmä. Talonpojat kuluttivat itse osan tuotteistaan. Loput käytti maanomistaja johon talonpojat olivat sidoksissa. Jos ylijäämää oli, se vietiin paikallisille markkinoille. Katovuosien sattuessa ja velkaantuessaan useat talonpojat köyhtyivät.

Vuoden 1861 jälkeen tavaratuotannon kasvaessa nopeasti nämä suhteet muuttuivat pääasiassa kapitalistisiksi. Mutta suurmaanomistajilla säilyi useita feodaalisia etuoikeuksia, joista syntyi este kapitalismin kehittymiselle. Tämän vuosisadan alussa 15 % maaseudun väestöstä oli rikkaita talonpoikia, ts. kapitalistisia maanviljelijöitä joilla oli palkattua työvoimaa. 65 % oli köyhiä talonpoikia, maalaisproletariaattia tai puoliproletariaattia, joilla oli vähän tai ei ollenkaan omaa maata, ja jotka elivät myyden työvoimaansa. Loput olivat keskitalonpoikia, pienomistajia, joita jatkuvasti suistui proletariaattiin (LT 6.345).

Kaikkien talonpoikaisryhmien yhteinen etu vaatii feodaalisten suhteiden täydellistä kumoamista. Mutta talonpoikien ja feodaaliherrojen välisen ristiriidan lisäksi hajaannus talonpoikien omassa keskuudessa syveni. Vuoden 1905 jälkeen talonpoikaisto jakaantui maaseutuporvaristoon (kulakit) ja maaseutuproletariaattiin (LT 15.57). Työväenluokan puolue, sosialidemokraatit, asetti tehtäväkseen saada kaikki talonpojat liikkeelle porvarillis-demokraattisen vallankumouksen puolesta ja samalla osoittaa köyhille ja keskivarakkaille talonpojille, että heidän pitkän tähtäimen etujensa mukaista oli liittyä yhteen teollisuustyöläisten kanssa taisteluun sosialismin puolesta:

> Sosialidemokratia on jo monesti osoittanut, että talonpoikaisliike asettaa sille kaksipuolisen tehtävän. Meidän on ehdottomasti tuettava sitä ja sysättävä eteenpäin, mikäli se on vallankumouksellis-demokraattista liikettä. Samalla meidän on pysyttävä horjumattomasti omalla proletaarisella luokkakannallamme järjestäen maalaisproletariaattia, kaupunkilaisproletariaatin tapaan ja sen kanssa yhdessä, itsenäiseksi luokkapuolueeksi selittäen sille sen etujen olevan sovittamattoman vastakkaisia porvarillisen talonpojan etujen kanssa, kehoittaen sitä taisteluun sosialistisen vallankumouksen puolesta, osoittaen sille, ettei sorrosta ja kurjuudesta pelastuta tekemällä muutamista talonpoikaiskerroksista pikkuporvareita, vaan vaihtamalla koko porvarillinen järjestelmä sosialistiseen. (LT 8.220)

Jokainen tieteen ja tekniikan edistysaskel järkyttää väistämättö-

mästi ja armottomasti pientuotannon perustoja kapitalistisessa yhteiskunnassa, ja sosialistisen taloustieteen tehtävä on tutkia tätä prosessia sen kaikissa, useinkin monimutkaisissa ja sotkuisissa muodoissa, todistaa pientuottajalle, että hänen on mahdotonta säilyä kapitalismin vallitessa, että talonpoikaistaloudella ei ole pelastusta kapitalismin vallitessa, että talonpojan on siirryttävä proletariaatin katsantokannalle. (LT 15.23)

Proletaari sanoo pientalonpojalle: sinä itse olet puoliproletaari, seuraa työläisten **mukana**, muuta pelastusta sinulla ei ole.

Porvari sanoo pientalonpojalle: sinä itse olet pikkuisäntä, "työtätekevä isäntä". Omaan työhön perustuva talous "kasvaa" myöskin kapitalismin vallitessa. Sinun asemasi on isännän eikä proletaarin asema.

Pikkuisännässä on kaksi sielua: proletaarin ja isännän. (LT 20.206)

Kiinassa yksityismaanviljely oli alkanut paljon aikaisemmin kuin Venäjällä, mutta tuotantosuhteet säilyivät pääasiassa feodaalisina aina vuoteen 1949:

Talonpoikaisjoukkojen keskuudessa yksityistalous on vallinnut tuhansia vuosia. Jokainen perhe tai talous muodostaa tuotantoyksikön. Tämä hajanainen, yksilöllinen tuotantomuoto on feodaaliherruuden taloudellinen perusta. Se pitää talonpojan ainaisessa köyhyydessä. (MWS 3.156)

Seuraava arvio talonpojista on vuodelta 1939:

Talonpoikaisto, joka muodostaa noin 80 % Kiinan väestöstä, on nyt maan kansantalouden päävoima.

Sen keskuudessa on käynnissä nopea jakautumisprosessi.

a) Suurtalonpoikaisto. Suurtalonpoikaisto muodostaa suunnilleen 5 % maaseudun väestöstä (ja yhdessä tilanherrojen kanssa n. 10 %). Sitä nimitetään maaseudun porvaristoksi. Suurtalonpoikien enemmistö antaa osan maastaan vuokralle, sen lisäksi he harjoittavat myös koronkiskontaa. He riistävät säälimättömästi maatyöläisiä, ja tällä riistolla on puolifeodaalinen luonne. Suurtalonpojat osallistuvat kuitenkin säännöllisesti itsekin työhön ja tämän tunnusmerkin mukaan heidät on sittenkin luettava talonpoikaistoon. Suurtalonpoikaistuotanto on kuitenkin tietyn ajan kuluessa hyödyllistä. Suurtalonpojat voivat yleensä ottaa jossakin määrin osaa talonpoikaisjoukkojen taisteluun imperialismia vastaan ja vieläpä pysyä puolueettomina agraarivallankumouksessa, joka tähtäytyy tilanherroja vastaan...

b) Keskitalonpojat. Keskitalonpojat muodostavat n. 20 % Kiinan maatalousväestöstä. Pääosaltaan keskitalonpojat eivät harjoita vieraan työn riistoa. Keskitalonpoikien talous tyydyttää heidän omat tarpeensa... imperialistit, tilanherrat ja porvaristo riistävät heitä. Keskitalonpojilla ei ole poliittisia oikeuksia... Keskitalonpojat voivat osallistua imperialisminvastaiseen ja agraarivallankumoukseen, voivatpa he hyväksyä sosialisminkin. Sen vuoksi koko keskitalonpoikaiston joukko voi tulla proletariaatin luotettavaksi liittolaiseksi ja on vallankumouksen liikkeellepanevien voimien tärkeä osa...

c) Maalaisköyhälistö. Köyhät pienviljelijät muodostavat yhdessä maatyöläisten kanssa n. 70 % Kiinan maalaisväestöstä. Maalaisköyhälistö muodostaa maaseudun väestön valtavan joukon, jolla joko ei ole lainkaan maata tai joka kärsii maan vähyydestä. Se on maaseudun puoliproletariaatti, Kiinan vallankumouksen joukkoluonteisin liikkeellepaneva voima, proletariaatin luonnollinen ja luotettavin liittolainen, Kiinan vallankumouksen perusarmeija. (MVT II 91)

Kun vertaamme toisiinsa Mao Tsetungin ja Leninin arvioita omien maidensa talonpoikaistosta huomaamme, että Kiinassa työläisten ja talonpoikien liitolle oli laajempi perusta. Tämän eron aiheutti uusi, Kiinan kansan ja imperialismin välille syntynyt ristiriita. Asettumalla imperialismin vastaisen taistelun johtoon Kiinan työväenluokka sai aikaan muutoksen luokkavoimien tasapainossa ja eristi feodaaliherrat, maaseudun päävihollisen.

Se kykeni tähän, sillä se oli kommunistisen puolueen johdolla omaksunut Leninin teorian työläisten ja talonpoikien liitosta, jonka Mao Tsetung oli soveltanut Kiinan oloihin.

4. Ryysyköyhälistö

Työläisten ja talonpoikien liiton pääosapuolet olivat teollisuustyöläiset ja maaseudun köyhät talonpojat. Toisin sanoen se oli kaupungin ja maaseudun proletariaatin ja puoliproletariaatin liitto. Tarkasteltavaksi jää vielä ryysyköyhälistö.

Tämä ryhmä koostuu luokka-asemansa menettäneistä ja moraalisesti rappeutuneista aineksista, jotka eivät säännöllisesti ota osaa tuotantoon. He ovat järjestäytymättömiä eivätkä kykene juuri minkäänlaiseen järjestäytyneeseen toimintaan. Työväenliikkeen alkuaikoina jolloin työväenluokka vielä kamppaili saavuttaakseen luokkatietoisuuden ja luodakseen

sen solidaarisuuden ja kurin, joka oli välttämätöntä ammattiliittojen perustamiseksi, oli ryysyköyhälistö liikkeelle pikemminkin vaarallinen kuin hyödyllinen:

> Ryysyköyhälistön, tämän vanhan yhteiskunnan alimpien kerrosten passiivisen mädäntymistuotteen, proletaarinen vallankumous tempaa paikoitellen mukaan liikkeeseen, mutta koko asemansa vuoksi se on taipuvaisempi myymään itsensä taantumuksellisiin vehkeilyihin. (ME I 17)

Lenin antoi samanlaisen varoituksen vuonna 1918, kun Venäjän työläiset kamppailivat sodan aiheuttamassa sekasorrossa tuotannon uudelleen järjestämiseksi:

> Epäilemättä ihmiset turmeltuvat sodan aikana sekä selustassa että rintamilla, sodan hyväksi työskenteleville maksetaan yli kaikkien normien, mikä vetää puoleensa kaikkia sotaa pakoilevia, täys- ja puoli-irtolaisaineksia, joiden ainoana toivomuksena on "kahmaista" ja livistää tiehensä. Mutta nuo ainekset ovat kaikkein pahinta, mitä vanha kapitalistinen järjestelmä on jälkeensä jättänyt, ne tuovat mukanaan tämän järjestelmän kaikki vanhat paheet, nuo ainekset meidän on heitettävä pois, karkoitettava, on saatava tehtaisiin ja tuotantolaitoksiin kaikki parhaimmat proletaariset ainekset ja luotava niistä tulevan sosialistisen Venäjän soluja. (LT 26.454—5)

Verratkaamme edellistä seuraavaan Mao Tsetungin lausuntoon:

> Lisäksi on vielä melkoinen ryhmä raiteiltaan suistuneita aineksia. Näihin kuuluvat maansa menettäneet talonpojat ja käsityöläiset, joilla ei ole mahdollisuutta työnsaantiin. He kuuluvat yhteiskunnan kovaosaisimpiin aineksiin...
>
> Tämän ryhmän asioiden järjestäminen on eräs Kiinan vaikeimmista ongelmista. Nuo ihmiset pystyvät mitä rohkeimpaan taisteluun, mutta heillä on taipumusta tuhotöihin. Jos heitä johdetaan oikein, saattaa heistä tulla vallankumouksellinen voima. (MVT I 18)
>
> Kiinan siirtomaa- ja puolisiirtomaa-asema on johtanut siihen, että Kiinan maaseudulla ja kaupungeissa ei ole työtä. Sen keskuudessa on paljon ihmisiä, joiden on menetettyään mahdollisuuden hankkia toimeentulonsa kunniallisella tavalla pakko saada elatuksensa kunniattomilla toimilla. Tästä joukosta ovat peräisin rosvot, kulkurit, kerjäläiset, prostituoidut ja erilaiset ammattimaiset taikauskolla keinottelijat. Tämä on epävakainen kerrostuma. Taantumus lahjoo helposti osan sellaisista ihmisistä, mutta toinen

> osa heistä voi ottaa osaa vallankumoukseen. Heiltä puuttuu taipumus rakentavaan työhön, he ovat pystyvämpiä hävittämään kuin rakentamaan, ja osallistuessaan vallankumoukseen he ovat rosvomaisen omankädenoikeuden ja anarkististen mielialojen lähteenä vallankumouksellisten riveissä. Näin ollen on taitavasti kasvatettava heitä uusiksi ihmisiksi ja pyrittävä hillitsemään heidän hävitystaipumustaan. (MVT II 95)

Tämä sisällöltään paljon myönteisempi lausunto kuvastaa maailmanvallankumouksen edistymistä. Imperialistisen riiston kärjistyminen ajaa yhä useampia pysyvään työttömyyteen. Mutta vallankumouksellisen taistelun voimistuessa kansainvälisen työväenluokan vaikutus ulottuu myös niiden keskuuteen, jotka imperialismi on täysin hylännyt.

5. Työväenluokka länsimaissa

Työväenluokan kasvu johtuu kapitalismin kehityksestä. Kapitalismi on kehittynyt pisimmälle lännen teollisuusvaltioissa. Miksi sitten näissä maissa ei ole tapahtunut proletaarista vallankumousta? Marx ja Engels pitivät aluksi todennäköisenä, että ensimmäinen proletaarinen vallankumous puhkeaisi Saksassa, mutta niin ei käynyt. V. 1871 ranskalaiset työläiset ottivat vallan Pariisissa, mutta eivät kyenneet pitämään sitä. Lokakuun Vallankumouksen aikoihin Venäjä oli Euroopan takapajuisin maa. Toisen maailmansodan päättyessä tapahtui vallankumous useissa Itä-Euroopan maissa, mutta ei lännessä. Kiina oli vuonna 1949 vielä takapajuisempi kuin Venäjä v. 1917.

Asettakaamme kysymys toisin päin: miksi Venäjän ja Kiinan vallankumoukset tapahtuivat niin aikaisessa vaiheessa? Se johtui kapitalismin epätasaisesta kehityksestä. Kun Venäjän ja Kiinan porvaristo vielä kamppaili vapautuakseen feodalismin kahleista, lännen porvaristo oli jo saavuttanut imperialistisen vaiheen. Venäjällä porvaristoa heikensi vielä riippuvuus länsimaisesta pääomasta, Kiinassa imperialistinen sorto. Venäjän työväenluokka taas otti oppia Länsi-Euroopan vallankumousten kokemuksista ja Kiinan työväenluokkaa rohkaisi Lokakuun Vallankumouksen esimerkki ja Neuvostoliiton tuki. Yhdessä nämä ulkoiset tekijät kärjistivät sisäisiä ristiriitoja ja muuttivat luokkavoimien suhteen työväenluokan hyväksi.

Lännessä kapitalismi oli alkanut kehittyä paljon aikaisemmin. Feodalismin jäänteet oli miltei kokonaan poistettu, ja porvaristo oli alusta lähtien rikastunut Amerikasta ja Aasiasta tuoduilla ryöstösaaliilla. Näin se lujitti asemaansa kotimaassa. Se anasti itselleen valtaisia voittoja riistä-

mällä siirtomaita, siksi sillä oli varaa tehdä melkoisia myönnytyksiä oman maansa teollisuustyöläisille ja ostaa puolelleen osa heidän johtajistaan. Teollisuusmaiden työväenluokka oli siirtomaiden työläisistä ja talonpojista täysin erillään. Lisäksi se oli itsekin hajanainen ja porvarillisella ideologialla oli siihen suuri vaikutus. Imperialismin vaikutuksesta sisäiset ristiriidat lievenivät ja luokkien voimasuhteet muuttuivat porvariston eduksi.

Tämä oli Leninin käsitys, ja se ilmenee useissa kohdin hänen kirjoituksiaan:

> Vain koko yhteiskuntaa ylläpitävä proletaarien luokka kykenee suorittamaan sosiaalisen vallankumouksen. Ja laaja siirtomaapolitiikka on nyt johtanut siihen, että eurooppalainen proletariaatti joutuu osittain sellaiseen asemaan, ettei koko yhteiskuntaa pidetä yllä sen työllä, vaan siirtomaiden miltei orjiksi tehtyjen asukkaiden työllä... Näissä oloissa muodostuu tietyissä maissa aineellinen, taloudellinen perusta siirtomaashovismin tartuttamiselle tämän tai tuon maan proletariaattiin. (LT 13.63)
>
> Onko sortavien ja sorrettujen kansakuntien työläisten **todellinen** asema kansallisuuskysymyksen kannalta katsoen samanlainen.
>
> Ei, se ei ole samanlainen.
>
> (1) **Taloudellisessa** suhteessa ero on siinä, että osa sortavien maiden työväenluokasta nauttii muruja siitä **ylimääräisestä voitosta,** jota sortavien kansakuntien porvarit saavat nylkemällä aina kaksi nahkaa sorrettujen maiden työläisistä. Taloutta koskevat tiedot osoittivat lisäksi, että sortavien kansakuntien työläisistä tulee prosentuaalisesti **enemmän** "mestareita" kuin sorrettujen kansakuntien työläisistä, että heistä kapuaa prosentuaalisesti **enemmän** työväenluokan **ylimystöön.** Tämä on tosiasia. Sortavan kansakunnan työläiset ovat **tietyssä mielessä oman** porvaristonsa osakumppaneita sen ryövätessä sorretun kansakunnan työläisiä **ja** väestöjoukkoja.
>
> (2) **Poliittisessa** suhteessa ero on siinä, että sorrettujen kansakuntien työläisiin verraten sortavien kansakuntien työläiset ovat useilla poliittisen elämän aloilla **etuoikeutetussa** asemassa.
>
> (3) **Aatteellisessa** eli henkisessä suhteessa ero on siinä, että niin koulu kuin elämäkin kasvattavat sortavien kansakuntien työläisiä sorrettujen kansakuntien työläisiin kohdistuvan halveksimisen ja yliolkaisen suhtautumisen hengessä.
>
> Sen on kokenut esim. jokainen isovenäläinen joka on saanut kasvatuksensa tai elänyt isovenäläisten keskuudessa. (LT 23.47)

Ehkä olisi tarkoituksenmukaisempaa korostaa ohjelmassamme

voimakkaammin ja näyttää havainnollisemmin rikkaimpien imperialististen maiden pienen ryhmän erottautuminen, maiden jotka loiseläjinä kahmivat rikkautta ryöväämällä siirtomaita ja heikkoja kansakuntia. Tämä on imperialismin erittäin tärkeä erikoispiirre, joka muuten jossain määrin helpottaa syvällisten vallankumouksellisten liikkeiden syntymistä imperialistisen ryöväyksen kohteiksi joutuneissa maissa, joita uhkaa pirstoutuminen ja tukahduttaminen jättiläisimperialistien taholta (sellainen on Venäjä) ja toisaalta taas jossain määrin vaikeuttaa syvällisten vallankumouksellisten liikkeiden syntymistä niissä maissa, jotka ryöväävät imperialistisesti monia siirtomaita ja vieraita maita tehden täten hyvin suuren (suhteellisen suuren) osan väestöstään imperialistisen saaliinjaon **osanottajiksi.** (LT 26.150)

Mutta Englanninkaan suhteen ei saa unohtaa, että... pikkuporvarilliseen tapaan elävien ihmisten prosentti työläisten ja toimihenkilöiden keskuudessa on siellä tavattoman suuri, mikä on seurausta satojen miljoonien ihmisten tosiasiallisesta orjuudesta Englannille "kuuluvissa" siirtomaissa. (LT 32.454)

Imperialistisissa maissa jopa kaikkein vallankumouksellisimman luokan, proletariaatin, vallankumouksellinen tietoisuus saattaa heiketä. Tänä päivänä, jolloin sorretut kansat kautta maailman nousevat kapinaan ja imperialismi kulkee kohti täydellistä tuhoa, tilanne lännessä alkaa muuttua. Suhteellisen korkea elintaso, josta lännen työläiset ovat nauttineet on perustunut siirtomaiden riistoon. Kun tämä perusta romahtaa, karisevat myös reformistiset haaveet ja lännen työläisille palautuu vallankumouksellinen tietoisuus.

Kehittyneissä kapitalistisissa valtioissa teollisuustyöläiset muodostavat väestöstä suuremman osan kuin muissa maissa. Tämäkin on osoitus siitä, että työväenluokan voimaa ei pidä arvioida sen suuruuden perusteella.

Kansallisuus-kysymys

Sikäli kun lakkaa toisen yksilön harjoittama toisen riistäminen, lakkaa myöskin toisen kansakunnan harjoittama toisen riistäminen.
Samalla kun kansakunnan keskuudessa häviää luokkien vastakohtaisuus, samalla häviää kansakuntien vihamielinen asenne toisiinsa.

—Kommunistinen manifesti

1. Kansakunta nyky-yhteiskunnassa

Kansakunta on yhteiskunnallinen kokonaisuus, jonka muodostuminen alkoi vasta tavaratuotannon kehittyessä, feodalismista kapitalismiin siirtymisen kaudella. Kansallinen riippumattomuus on eräs porvarillis-demokraattisen vallankumouksen päämääristä. Kapitalistisen yhteiskunnan kehittyessä syntyy taistelua kansallisesta riippumattomuudesta — kansallisuusliikettä — kun sorrettu kansa nousee porvaristonsa johdolla karkoittamaan vieraan vallan ja perustaa oman valtion. Sanalla "kansa" tarkoitetaan tässä ihmisyhteisöä, jolle alue ja kieli on yhteinen. Tällaisia yhteisöjä on tietysti ollut jo varhaisemmista ajoista lähtien, mutta vasta nykyisessä yhteiskunnassa niistä kehittyi kansakuntia.

Lenin selitti kansallisuusliikkeiden taloudellisen perustan näin:

> Näiden liikehtimisien taloudellisena perustana on se, että tavaratuotannon täydellistä voittoa varten on välttämätöntä, että porvaristo valtaa kotimaanmarkkinat, on välttämätöntä, että sellaiset alueet, joilla asuu samaa kieltä puhuvaa väestöä, liitetään valtiollisesti yhteen ja samalla poistetaan kaikenlaiset esteet tämän kielen

kehittymisen ja sen kirjallisuudessa vakiinnuttamisen tieltä. Kieli on tärkein ihmisen kanssakäymisen keino; kielen yhtenäisyys ja esteetön kehitys ovat mitä tärkeimpiä ehtoja todella vapaalle ja laajalle, nykyaikaista kapitalismia vastaavalle kauppavaihdolle, väestön vapaalle ja laajalle ryhmittymiselle kaikkiin eri luokkiin ja vihdoin markkinoiden kiinteälle yhteydelle kaikenlaisiin ja kaikkiin isäntiin ja pikkuisäntiin, myyjiin ja ostajiin. (LT 20.388)

Varhaisimmat kansallisuusliikkeet syntyivät Länsi-Euroopassa. Feodaaliajan epävakaista ja hajanaisista kuningaskunnista muodostui yli kymmenen itsenäistä valtiota. Tämä tapahtui pääasiassa 1600- ja 1700-luvuilla. Useimmista kehittyi yhden kansan valtioita: Kunkin maan asutti yksi, samaa kieltä puhuva kansa. Ainoastaan Brittein saarilla oli kansallinen vähemmistö, joka oli riittävän suuri noustakseen itsenäisyystaisteluun. Englantilaiset eivät onnistuneet lujittamaan valtaansa Irlannissa, ja 1700-luvulla syntyi Irlannin kansallisuusliike.

Länsi-Euroopan maita kutsutaan yhden kansan valtioiksi, mutta on muistettava, että useimmat niistä ryhtyivät alusta pitäen hankkimaan itselleen merentakaisia siirtomaita. Entisistä sorretuista kansakunnista tuli toisten sortajia. Tämä edisti kansallisten liikkeiden kasvua siirtomaissa, mutta kuten kolmannessa luvussa selitettiin, se toisaalta viivästytti sortajamaan proletariaatin taistelua porvaristoa vastaan:

> "Kansa, joka sortaa muita kansoja ei voi olla vapaa" (Marx ja Engels). Proletariaatti, joka hyväksyy "oman" kansakuntansa pienimmänkin väkivallan toisia kansakuntia kohtaan, ei voi olla sosialistista proletariaattia. (LT 21.311)

Itä-Euroopassa tilanne oli toinen: Ennen ensimmäistä maailmansotaa ei yhden kansan valtioita ollut lainkaan, lukuunottamatta kuutta pientä valtiota Balkanilla (useissa niissäkin oli huomattava kansallinen vähemmistö). Koko alueella oli vain kaksi monikansallista ja alkuperältään feodaalista valtiota, joissa kansalliset ristiriidat olivat erittäin kärkeviä. Sodan loputtua Itävalta-Unkarin keisarikunta jakaantui lukuisiin itsenäisiin kansallisvaltioihin, kun taas entisestä Venäjän keisarikunnasta muodostettiin sosialististen tasavaltojen liitto, johon kuului myös pienempiä, kansallisten vähemmistöjen asuttamia itsehallinnollisia alueita. Bolshevikkien linja kansallisuuskysymyksessä oli tärkeimpiä voittoon vaikuttaneita tekijöitä näillä alueilla.

Lopuksi on vielä mainittava kaksi Euroopan ulkopuolista suurvaltaa.

Amerikan Yhdysvallat muodostettiin Länsi-Euroopasta muuttaneiden siirtolaisten perustamista siirtomaista, jotka irtautuivat Englannin hallinnasta ja julistautuivat itsenäisiksi v. 1776. Vaikka jatkuva joukkomuutto

eri puolilta Eurooppaa lisäsi Amerikan väkilukua, väestön yhtenäisyys (neekereitä ja intiaaneja lukuunottamatta) pystyttiin luomaan porvarillisen tasa-arvon ja yhteisen kielen pohjalta:

> Kuten tunnettua, Amerikassa vallinneet erittäin suotuisat kapitalismin kehitysehdot ja kapitalismin erittäin nopea kehitys ovat saaneet aikaan sen, että tavattoman suuresti toisistaan eroavat kansallisuudet eivät ole missään maailmassa sulautuneet niin nopeasti ja perin pohjin kuin ne siellä ovat sulautuneet yhtenäiseksi "amerikkalaiseksi" kansakunnaksi. (LT 23.283)

Japanissa kapitalismin kehitys oli yhtä myöhäistä kuin Venäjällä, ja niin nopeaa, että porvaristo samaistui vaivattomasti feodaalisen yläluokan kanssa. Niistä kansallisvaltioista, jotka eivät olleet eurooppalaista alkuperää, vain Japanista kehittyi voimakas imperialistinen mahti:

> ...itse Aasiassa edellytykset tavaratuotannon mitä täydellisimmälle kehitykselle, kapitalismin mitä vapaimmalle, laajimmalle ja nopeimmalle kasvulle ovat muodostuneet vain Japanissa, siis vain itsenäisessä kansallisessa valtiossa? Tämä valtio on porvarillinen, ja siksi se on alkanut itse sortaa muita kansakuntia ja orjuuttaa siirtomaita; emme tiedä, ehtiikö Aasia ennen kapitalismin vararikkoa muodostua itsenäisten kansallisten valtioiden systeemiksi kuten Eurooppa. Mutta kiistattomaksi jää, että herätettyään Aasian, kapitalismi on aiheuttanut sielläkin kaikkialla kansallisuusliikkeitä... (LT 20.391)

Tehdessään v. 1916 yhteenvetoa vallitsevasta tilanteesta Lenin erotti kolme erilaista kansallisuusliikettä:

> Ensimmäistä tyyppiä ovat ne Länsi-Euroopan (ja Amerikan) kehittyneimmät maat, joissa kansallinen liike on **menneisyyttä.** Toista tyyppiä on Itä-Eurooppa, jossa se on **nykyisyyttä.** Kolmatta — puolisiirtomaat ja siirtomaat, joissa se on huomattavalta osaltaan **tulevaisuutta.** (LT 23.29)

Kapitalismi, joka loi erilliset kansallisvaltiot, pyrkii myöhemmässä vaiheessaan aivan päinvastaiseen — kansallisten rajojen murtamiseen:

> Kehittyvä kapitalismi tuntee kaksi historiallista tendenssiä kansallisuuskysymyksessä. Ensimmäinen: kansallisen elämän ja kansallisten liikkeiden syntyminen, taistelu kaikkinaista kansallisuussortoa vastaan, kansallisten valtioiden muodostaminen. Toinen: kansakuntien välisten kaikkinaisten yhteyksien kehittyminen ja lisääntyminen, kansallisten raja-aitojen särkeminen, pääoman, yleensä talouselämän, politiikan tieteen yms. kansainvälisen yhte-

näisyyden luominen.

Kumpikin tendenssi on kapitalismin yleismaailmallinen laki. Ensimmäinen on vallitsevana kapitalismin kehityksen alussa, jälkimmäinen on luonteenomaista kypsyneelle, sosialistiseksi yhteiskunnaksi muuttumistaan kohti kulkevalle kapitalismille. (LT 20.12)

Kansainvälinen pääoma synnyttää kansainvälisen työväenluokan. Kun työn ja pääoman välinen ristiriita on ratkaistu sosialismissa, katoavat myös kansalliset jaot:

> Työläiset asettavat vanhan maailman, kansallisuussorron, kansallisen eripuraisuuden ja kansallisen karsinoitumisen maailman vastakohdaksi uuden, kaikkien kansakuntien työtätekevien yhtenäisyyden maailman, jossa ei ole sijaa millekään erioikeudelle eikä vähäisimmällekään toisen ihmisen harjoittamalle toisen ihmisen sorrolle.(LT 19.75)

2. Kansallinen itsemääräämisoikeus

Proletariaatin kanta kansallisuuskysymykseen on sama kuin sen kanta porvarilliseen vallankumoukseen. Proletariaatti tukee porvaristoa taistelussa feodalismia ja imperialismia vastaan ja jos porvaristo luopuu, se on valmis asettumaan taistelun johtoon. Se kannattaa porvarillis-demokraattista periaatetta, joka takaa kansalaisille yhtäläiset oikeudet kansallisuudesta riippumatta ja tunnustaa eri kansakuntien oikeuden erota monikansallisesta valtiosta:

> Sitä varten, että eri kansakunnat voisivat vapaasti ja sovussa elää yhdessä tai erota (milloin se on niille sopivampaa) muodostaen eri valtioita, sitä varten tarvitaan täydellistä demokratismia, jonka puolesta työväenluokkaa taistelee. Ei mitään erioikeuksia yhdellekään kansakunnalle, eikä yhdellekään kielelle! Ei pienintäkään painostusta, ei vähäisintäkään vääryyttä vähemmistökansallisuutta kohtaan! — Tällaiset ovat työväen demokraattiset periaatteet. (LT 19.75)
>
> Mikäli kansallisuussopu on yleensä mahdollinen riistolle, voitontavoittelulle ja eripuraisuudelle perustuvassa kapitalistisessa yhteiskunnassa, sikäli se on saavutettavissa vain silloin, kun on olemassa johdonmukainen, loppuun saakka demokraattinen, tasavaltalainen valtiojärjestelmä, joka turvaa kaikkien kansakuntien ja kielten täydellisen tasa-arvoisuuden eikä edellytä pakollisen

yleisvaltakunnallisen kielen olemassaoloa, samalla kun väestölle turvataan koulut, joissa opetus tapahtuu kaikilla paikallisilla kielillä, ja valtiosääntöön liitetään sellainen perustuslaki, joka julistaa epäpäteviksi kaikkinaiset jonkin yhden kansallisuuden erioikeudet sekä kaikkinaiset vähemmistökansallisuuksien oikeuksien loukkaamiset, olkoot ne minkälaisia tahansa. (LT 19.423)

Mutta kannattaessaan porvarillis-demokraattista periaatetta kansallisuuksien yhtäläisistä oikeuksista, proletariaatti alistaa kansallisen taistelun luokkataistelulle. Tätä ei porvaristo tee:

Porvaristo asettaa aina etusijalle kansalliset vaatimuksensa. Asettaa ne ehdottomasti. Proletariaatti alistaa ne luokkataistelun eduille. (LT 20.402)

Joka tapauksessa palkkatyöläinen jää riiston kohteeksi, ja menestyksellinen taistelu riistoa vastaan vaatii, että proletariaatti on riippumaton nationalismista, että proletaarit ovat niin sanoaksemme täysin puolueettomia eri kansakuntien porvariston taistelussa etusijasta. "Oman" kansallisen porvariston erioikeusien pieninkin kannattaminen jonkin kansakunnan proletariaatin taholta herättää kiertämättömästi toisen kansakunnan proletariaatin epäluulon, heikentää työläisten kansainvälistä luokkasolidaarisuutta, erottaa heidät toisistaan porvariston iloksi. (LT 20.416)

Proletariaatti ei voi tukea mitään nationalismin vakiinnuttamista, — päinvastoin, se tukee kaikkea, mikä auttaa kansallisten erilaisuuksien tasoittumista, kansallisten raja-aitojen häviämistä, kaikkea, mikä tekee kansallisuuksien väliset yhteydet yhä läheisemmiksi, kaikkea, mikä johtaa kansakuntien sulautumiseen. (LT 20.20)

Miksi sitten proletariaatti, joka kannattaa kansakuntien sulautumista, tunnustaa niiden oikeuden itsenäisyyteen? Siksi, että kansalliset rajat voidaan poistaa vasta kun kansalliset tavoitteet ovat toteutuneet:

Haluamme **vapaata** yhtymistä ja sen vuoksi olemme velvollisia tunnustamaan eroamisvapauden (ilman eroamisvapautta ei yhtymistä voida sanoa vapaaksi). (LT 26.158)

3. Kansalliset vapaussodat

Kommunistisen Internationaalin kolmannessa kokouksessa v. 1921 Lenin sanoi.

Ja on päivänselvää, että maailmanvallankumouksen tulevissa

> ratkaisevissa taisteluissa maapallon väestön enemmistön liike, joka alussa tähtää kansalliseen vapautukseen, kääntyy kapitalismia ja imperialismia vastaan ja esittää ehkä paljon suurempaa vallankumouksellista osaa kuin mitä me odotamme... siirtomaiden työtätekevät joukot, talonpojat, tulevat nykyisestä takapajuisuudestaan huolimatta esittämään maailmanvallankumouksen seuraavissa vaiheissa hyvin suurta vallankumouksellista osaa. (LT 32.481)

Siitä lähtien on luokkataistelu siirtomaissa ja puolisiirtomaissa saanut kansallisuustaistelun muodon, ja synnyttänyt kansallisia vapaussotia ja "uusdemokraattisia" vallankumouksia, joita käsiteltiin II luvussa. Japanilaisvastaisen vastarintasodan aikana Mao Tsetung sanoi:

> Kansallisen taistelun kaudella luokkataistelu esiintyy kansallisen taistelun muodossa — tässä muodossa ilmenee niiden yhtenäisyys. Toisaalta on luokkien poliittisille ja taloudellisille vaatimuksille sellaisen historian kauden kuluessa asetettava se ehto, että yhteistyö säilyy. Toisaalta kaikkien luokkataistelun kestäessä esitettävien vaatimusten tulee lähteä kansallisen taistelun (japanilaisia anastajia vastaan käytävän taistelun) tarpeista. Tällä tavoin yhtenäisyys ja riippumattomuus yhteisrintaman puitteissa, kansallinen taistelu ja luokkataistelu saavat yhtenäisen suunnan. (MVT II 35)

Viime aikoina on maassa toisensa jälkeen, ja ennen kaikkea Vietnamissa, käynyt toteen se, että jopa pieni ja taloudellisesti takapajuinen maa voi kommunistisen puolueen organsoimana ja Mao Tsetungin sissisodan strategian opastamana voittaa kaikkein mahtavimman imperialistisen valtion, jonka sotakoneistoon monopolikapitalismi on tuhlannut valtavat rikkautensa.

Vietnamin vapaustaistelu on saanut maailmanlaajuista tukea. Yhden maan kansallisuustaistelusta on tullut kansainvälistä taistelua, joka vuorostaan on herättänyt uusia kansallisia vapausliikkeitä muissa maissa — myös Yhdysvalloissa. Amerikan neekereiden taistelu vapauden ja tasa-arvoisuuden puolesta on sekin kansallista liikettä. Lenin sanoi:

> Yhdysvalloissa... on neekereitä... pidettävä sorrettuna kansallisuutena, koska tasa-arvoisuutta, joka valloitettiin vuosien 1861—1865 kansalaissodalla ja turvattiin tasavallan perustuslailla, on neekerien tärkeimmillä asuinpaikoilla (etelässä) ja monessa suhteessa todellisuudessa rajoitettu yhä enemmän siirryttäessä vuosien 1860—1870 edistyksellisestä, esimonopolistisesta kapitalismista uuden ajan taantumukselliseen, monopolistiseen kapitalismiin

(imperialismiin)... (LT 23.283)

Myös Mao Tsetung antoi tukensa neekereiden vapaustaistelulle ja totesi, että se on sekä kansallista taistelua että luokkataistelua:

> Amerikan neekereiden taistelu kehittyy nopeasti. Tämä on osoitus luokkataistelun ja kansallisen taistelun kärjistymisestä Yhdysvalloissa...
> Kansallinen taistelu on viime kädessä luokkataistelua... Julma kolonialistinen ja imperialistinen järjestelmä syntyi ja lujittui neekereiden orjuuden ja orjakaupan myötä. Mustien täydellinen vapautuminen tulee varmasti tekemään siitä lopun. (PR -63.33)

Kansallisten vapausliikkeiden laajetessa imperialistien vaikutusalue supistuu; tällä alueella riisto voimistuu ja synnyttää uusia kansallisia vapausliikkeitä. Tämä on noidankehä, josta imperialisteilla ei ole ulospääsyä:

> USA:n imperialismi näyttää valtavalta pedolta, mutta todellisuudessa se on paperitiikeri, joka nyt kamppailee kuolintuskissaan. Mikä on tilanne maailmassa? Kuka oikeastaan pelkää ketä? Eivät Vietnamin, Laosin ja Palestiinan kansat, arabikansat ja muiden maiden kansat pelkää USA:n imperialismia; mutta USA:n imperialismi pelkää maailman kansoja. Puiden huminakin saa sen paniikin valtaan. Lukemattomat tosiasiat osoittavat, että oikeutettu asia saa laajaa tukea, epäoikeutettu tuskin lainkaan. Heikko kansakunta voi lyödä vahvan, pieni voi lyödä suuren. Pienen maan kansa voittaa varmasti suuren sortajamaan, jos se vain rohkeasti uskaltaa taistella, tarttua aseisiin, ja ottaa maansa kohtalon omiin käsiinsä. Tämä on historian laki. (PR -70.22)

4. Kansallinen vai alueellinen itsehallinto

Myöntäessään jokaiselle kansakunnalle oikeuden erota ja muodostaa itsenäisen valtion Lenin ei tarkoittanut, että proletaarisen puolueen olisi kaikissa tapauksissa myönnyttävä eroon. Päinvastoin, hän tunnustaa että joskus se saattaa olla epätarkoituksenmukaista:

> Kysymystä kansakuntien itsemääräämisoikeudesta (t.s. siitä, että valtion perustuslailla taataan eroamiskysymyksen täysin vapaa ja demokraattinen ratkaisutapa) ei saa samaistaa yhden tai toisen kansakunnan eroamisen tarkoituksenmukaisuutta koskevan kysymyksen kanssa. Tämä viimeksi mainittu kysymys sosialidemokraattisen puolueen on ratkaistava jokaisessa eri tapauksessa aivan

> itsenäisesti pitäen silmällä koko yhteiskuntakehityksen etuja sekä proletariaatin sosialismin puolesta käymän luokkataistelun etuja. (LT 19.425)

Saattaa myös käydä niin, että objektiivinen tilanne estää eroamisen. Jotkut kansallisuudet ovat liian pieniä tai liian hajallaan muodostaakseen itsenäisen valtion. Kuinka sitten kansallinen kysymys ratkaistaan niissä tapauksissa, joissa eroamista ei pidetä tarkoituksenmukaisena tai mahdollisena toteuttaa käytännössä? Lenin korostaa, että tähän on kaksi vastakkaista ratkaisua: porvarillinen, eli sivistyksellinen ja kansallinen itsehallinto, ja proletaarinen, eli alueellinen ja paikallinen itsehallinto.

Sivistyksellinen ja kansallinen itsehallinto edellyttää, että jokaisen kansallisuuden jäsenet muodostavat "kansallisen liiton", joka valvoo yhteiskunnallista ja sivistyksellistä elämää, myös kasvatusta. Koulut erotellaan kansallisuuden perusteella. Lenin kysyy:

> Herää kysymys, onko tällainen jako sallittava yleensä demokratismin ja erikoisesti proletaarisen luokkataistelun etujen kannalta katsottuna?
>
> Kun käsitetään selvästi "kansallisen kulttuuriautonomian" ohjelman olemus, niin se riittää jo, jotta tähän kysymykseen voidaan vastata epäröimättä, että se on ehdottomasti sallimatonta... Kun talouselämä sitoo yhteen samassa valtiossa asuvia kansallisuuksia, niin yritys jakaa ne kerta kaikkiaan ja ainiaaksi "kulttuuri"-asiain ja varsinkin koulutoimen alalla on typerä ja taantumuksellinen yritys. Täytyy päinvastoin pyrkiä **yhdistämään** kansallisuudet koulutoimen alalla, jotta koulussa valmisteltaisiin sitä, mitä toteutetaan elämässä. Tätä nykyä me havaitsemme, että kansallisuuksien keskuudessa vallitsee eriarvoisuus ja että niiden kehitystaso on erilainen; tällaisissa oloissa koulutoimen jakaminen kansallisuuksittain tulee **tosiasiallisesti** väistämättä **huonontamaan** jälkeenjääneiden kansallisuuksien asemaa... ettei koulutoimen jakaminen kansallisuuksittain ole ainoastaan **vahingollinen** hanke, vaan jopa suorastaan veijarimainen, **kapitalistien alkuunpanema** puijaushanke. Työläiset **voidaan** hajottaa, erottaa toisistaan ja heikentää heitä saarnaamalla tällaista aatetta ja sitäkin enemmän jakamalla kansakoulut kansallisuuksittain, silloin kun mikään "kansallinen kulttuuriautonomia" ei voi **missään tapauksessa** uhata millään hajottamisella eikä millään heikentämisellä kapitalisteja, joiden lapsille on erinomaisesti turvattu rikkaat yksityiskoulut ja erikoisesti palkatut opettajat. (LT 19.501)

Sivistyksellinen ja kansallinen itsehallinto hajoittaa työläisten rivit ja

sitoo heidät tiukemmin porvariston ohjaksiin.

Tämän vastapainoksi Lenin esitti alueellisen ja paikallisen itsehallinnon periaatteen. Todellinen kansallinen tasa-arvoisuus edellyttää Leninin mukaan sitä, että on:

> ...laaja alueellinen ja täysin demokraattinen paikallinen itsehallinto ja että itsehallinnollisten ja autonomisten alueiden rajoja määriteltäessä pidetään perustana sitä, miten paikallinen väestö itse huomioi taloudelliset ja muut olosuhteet, väestön kansallisen kokoomuksen jne. (LT 19.424)
>
> ...kaikkinaisen kansallisuussorron poistamiseksi on äärimmäisen tärkeää muodostaa vaikkapa aivan pieniäkin autonomisia, kansalliselta kokoomukseltaan eheitä ja yhtenäisiä piirikuntia, ja tällöin erilaiset vapaat liitot, tämän kansallisuuden jäsenet, jotka ovat hajallaan eri puolilla maata ja jopa maailmaakin, voisivat "lähestyä" näitä piirikuntia ja ryhtyä kanssakäymisiin niiden kanssa. (LT 20.35)

Paikallisen itsehallinnon periaatteeseen kuuluu myös:

> Väestön oikeus saada selvitys äidinkielellä, mikä turvataan perustamalla valtion ja itsehallintoelinten kustannuksella sitä varten välttämättömät koulut; jokaisen kansalaisen oikeus selittää asiansa kokouksissa äidinkielellään; äidinkielen käyttöönotto **rinnan valtiokielen kanssa** kaikissa paikallisissa julkisissa laitoksissa ja valtionvirastoissa; **pakollisen valtiokielen lakkauttaminen.** (LT 24.468)

Tästä Lenin jatkaa:

> Ja taloudellisen vaihdon tarpeet **määräävät** kyseessä olevassa maassa itsestään sen kielen, jonka tunteminen on enemmistölle **edullista** kaupallisen kanssakäynnin kannalta. (LT 19.348)
>
> Vai eikö "valtakunnallinen kieli" merkitse patukkaa, joka **häätää** venäjän kielestä **loitommalle**?? Kuinka Te ette halua ymmärtää sitä **psykologiaa**, mikä on erikoisen tärkeää kansallisuuskysymyksessä ja mikä vähäisimmänkin pakotuksen ilmetessä tärvelee, turmelee ja tekee tyhjäksi sentralisaation, suurten valtakuntien ja yhtenäisen kielen kiistämättömän edistyksellisen merkityksen?? (LT 19.479)

Entä suurten teollisuuskeskusten aiheuttama ongelma? Niiden väestö on pakostakin monenkirjavaa, se on peräisin eri puolilta kotimaata ja ulkomaita. Sekoitus on niin tiivis, ettei edes paikallinen itsehallinto takaa täyttä kansallista tasa-arvoisuutta. Tämä oli maailmanlaajuinen ongelma jo Leninin aikana:

> Siitä ei ole epäilystäkään, että vain äärimmäinen kurjuus pakottaa ihmiset jättämään kotimaansa, että kapitalistit riistävät siirtotyöläisiä mitä julkeimmin. Mutta vain taantumukselliset voivat sulkea silmänsä näkemästä tämän nykyaikaisen kansojen siirtoliikkeen edistyksellistä merkitystä. (LT 19.451)

Lenin viittaa v. 1911 tilastolliseen koulukyselyyn ja toteaa:

> Heti näkyy, että suurkaupunki, Pietari, on kansallisesti kirjavin. Tämä ei ole satunnainen ilmiö, vaan se on kapitalismin **laki** kaikissa maissa ja maailman kaikilla kulmilla. Suurkaupunkien, tehdas-, kaivos-, rautatieasutusten, yleensä kauppa- ja teollisuuskeskusten erikoispiirteenä on ehdottomasti niiden väestön kansallisen kokoomuksen mitä suurin kirjavuus, ja juuri tämänlaatuiset asutukset kasvavatkin nopeimmin vetäen lakkaamatta puoleensa yhä suuremman osan maaseudun syrjäkylien asukkaista.
> (LT 19.531)

Hän toteaa, että jos sivistyksellistä ja kansallista itsehallintoa sovellettaisiin Pietarissa, siellä pitäisi olla kaksikymmentäkolme "kansallista liittoa", ja jokaisella omat koulunsa. Hän jatkaa:

> Demokratian edut yleensä ja erityisesti työväenluokan edut vaativat juuri päinvastaista: täytyy pyrkiä **kaikkien** kansallisuuksien lapsien **yhteenliittämiseen** kyseellisen paikkakunnan **yhteisissä** kouluissa... Meidän ei tule huolehtia siitä, että kansallisuudet tavalla tai toisella karsinoitaisiin eroon toisistaan koulutoimen alalla, vaan päinvastoin siitä, että luotaisiin demokraattiset perusedellytykset kansakuntain sopuisalle yhteiselämälle tasavertaisuuden pohjalla. (LT 19.532)

Tämänkin ongelman ratkaisee mahdollisimman laaja demokratia. Lenin osoittaa sen äärimmäisen esimerkin avulla. Todettuaan, että Pietarin koululaisten joukossa on yksi gruusialainen lapsi, hän jatkaa:

> Mutta, kysytään meiltä, voidaanko tasavertaisuuden perusteella turvata **yhden** gruusialaisen lapsen edut Pietarin 48 076 koululaisen joukossa? Me vastaamme siihen: Pietarissa on mahdotonta perustaa erikoista gruusialaista koulua gruusialaisen "kansallisen kulttuurin" pohjalla... Mutta me emme puolusta mitään vahingollista emmekä tavoittele mitään mahdotonta vaatiessamme tälle lapselle kruunun laskuun ilmaista huoneistoa gruusian kielen, Gruusian historian jne. luentoja varten, gruusiankielisten kirjojen hankkimista hänelle keskuskirjastosta, gruusiankielisen opettajan palkan yhden osan maksamista valtion varoista ym.
>
> Väestö voi aivan hyvin saada sen aikaan, kun on luotu todellinen

demokratia... Mutta tätä todellista demokratiaa **ei voida** saada aikaan muuten kuin siten, että **kaikkien** kansallisuuksien työläiset liittyvät yhteen. (LT 19.533)

5. Kansallinen ja kansainvälinen kulttuuri

Porvaristolla on aina ollut kaksinaisluonne: se on vallankumouksellinen suhteessa menneeseen ja vastavallankumouksellinen suhteessa tulevaan. Kapitalismin korkeimmassa vaiheessa kielteinen puoli on pääasiallinen. Luokka, joka aikanaan johti taistelua kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta sortaa nyt itse muita kansakuntia. Sen ennen niin vilkas ja elinvoimainen kulttuuri on muodostunut taakaksi kansojen itsenäisyyspyrkimyksille. Toisinaan on koko kansa tapettu sukupuuttoon, kuten Amerikan intiaanit ja Australian alkuasukkaat. Toisinaan taas kansa on orjuutettu ja sen kulttuuri poljettu maahan, esim. Etelä-Afrikan bantut. Muualla on käytetty ovelampia keinoja:

> Kaikkien näiden toimenpiteiden ohella imperialistiset vallat eivät ole unohtaneet Kiinan kansan henkistäkään sumutusta. Siihen tähtää niiden hyökkäyspolitiikka kulttuurin alalla. Tätä hyökkäyspolitiikkaa harjoitetaan lähetystyön, sairaaloiden ja oppilaitosten sekä sanomalehtien painattamisen avulla ja viemällä kiinalaista nuorisoa oppilaitoksiin ulkomaille. Kaikki tämä tehdään sitä varten, että imperialistit saisivat kuuliaisia sivistyneistökaadereita ja pystyisivät petkuttamaan Kiinan kansan laajoja kerroksia. (MVT II 73)

Sorrettujen kansakuntien porvaristolla on sama kaksinaisluonne. Se horjuu kansalliseen itsenäisyyteen pyrkimisen ja sosialismin pelkonsa välillä ja on, kuten Kreikassa ja Irlannissa, aina valmis myymään kansallisen kulttuuriperintönsä.

> "Me", proletaarit, olemme nähneet kymmeniä kertoja miten porvaristo **kavaltaa** vapauden, isänmaan, kielen ja kansakunnan edut, kun sen eteen nousee vallankumouksellinen proletariaatti. (LT 6.466)

Kansainvälinen kulttuuri on kansallisten kulttuurien summa, ja sen tulevaisuus on kansainvälisen proletariaatin käsissä. Millainen on tämä tulevaisuus? Sekä Lenin että Mao Tsetung ovat antaneet tähän yleisluontoisen vastauksen:

> Kussakin kansallisessa kulttuurissa on, vaikkapa kehittymättöminäkin, demokraattisen ja sosialistisen kulttuurin **aineksia**, sillä

kussakin kansakunnassa on työtätekevien ja sorrettujen laaja joukko, jonka elämänehdot synnyttävät kiertämättömästi demokraattista ja sosialistista ideologiaa. Mutta **kussakin** kansakunnassa on olemassa myös porvarillista (ja useimmiten vielä mustasotnialaista ja klerikaalista) kulttuuria — ja sitäpaitsi ei ainoastaan "aineksina", vaan **vallitsevan** kulttuurin muodossa. Siksipä "kansallinen kulttuuri" yleensä on tilanherrojen, pappien, porvariston kulttuuria...

Asettaessamme tunnukseksi "demokratismin ja yleismaailmallisen työväenliikkeen kansainvälisen kulttuurin" me otamme **jokaisesta** kansallisesta kulttuurista **vain** sen demokraattiset ja sen sosialistiset ainekset, otamme **vain** ne ja **ehdottomasti** vastapainona **jokaisen** kansakunnan porvarilliselle kulttuurille, porvarilliselle nationalismille. (LT 20.8)

Sanoimme jo, että Kiinan uusi kulttuuri on nykyvaiheessa proletariaatin johtamien laajojen kansanjoukkojen imperialisminvastaista ja feodalisminvastaista kulttuuria. Kansalle todella läheistä on nyt vain se mikä syntyy proletariaatin johdolla, ja kaikki se mitä porvaristo johtaa, on vierasta kansanjoukoille. Tämä on tietysti totta myös uuteen kirjallisuuteen ja uuteen taiteeseen nähden, koska ne ovat uuden kulttuurin ainesosia. Meidän pitää omaksua vanhan Kiinan ja ulkomaiden rikas kirjallinen ja taiteellinen perintö ja parhaat kirjalliset ja taiteelliset perinteet, mutta samalla meidän täytyy pyrkiä saattamaan ne kansanjoukkojen palvelukseen. Emme lainkaan kieltäydy käyttämästä menneiden aikakausien kirjallisia ja taiteellisia muotoja, mutta nämä vanhat muodot uudistuvat meidän käsissämme ja saavat uuden sisällön, ja silloin ilmaantuvat uudet, vallankumoukselliset teokset, joiden kutsumuksena on palvella kansaa. (MVT II 265)

Tulevaisuuden proletaarinen kulttuuri on sisällöltään kansainvälistä, muodoltaan kansallista. Kansainvälinen sisältö on yhdenmukaista, sillä se kuvastaa kaikkien maiden kansanjoukoille yhteistä sosialistista maailmankatsomusta. Kansalliset muodot vaihtelevat, sisältö puetaan konkreettiseen muotoon, joka määräytyy kunkin kansakunnan kielen, tapojen ja perinteiden mukaan. Kuten Stalin selitti:

Sisältönsä puolesta proletaarista ja muodoltaan kansallista — sellaista on se koko ihmiskunnan yleiskulttuuri, jota kohti sosialismi kulkee. Proletaarinen kulttuuri ei kiellä kansallista kulttuuria, vaan antaa sille sisällön. Ja kansallinen kulttuuri puolestaan ei kiellä proletaarista kulttuuria, vaan antaa sille muodon. Kansallisen kulttuurin tunnus oli porvarillinen tunnus niin kauan

> kuin porvaristo oli vallassa ja kansakuntien muodostuminen kävi porvarillisen järjestelmän turvassa. Kansallisen kulttuurin tunnus tuli proletaariseksi tunnukseksi, kun proletariaatti nousi valtaan ja kansakuntien muodostuminen alkoi käydä Neuvostovallan suojassa. (ST 7.145)

Mao Tsetung kirjoittaa:

> Jos kommunistit, jotka ovat osa suurta Kiinan kansaa, lihaa tämän kansan lihasta, käsittelevät marxilaisuutta irrallaan Kiinan erikoisuuksista, niin siitä tulee abstraktista, voimatonta marxilaisuutta. Siksi on sovellettava marxilaisuutta Kiinan konkreettisiin olosuhteisiin, niin että se kaikissa ilmenemismuodoissaan kuvastaisi välttämättä Kiinan omalaatuisuutta, toisin sanoen on opittava soveltamaan marxilaisuutta Kiinan erikoisuuksia vastaavasti — sellainen on tehtävä, joka koko puolueen on viipymättä selvitettävä itselleen ja ratkaistava. On tehtävä loppu merentakaisista kaavoista ja vähemmän harrastettava tyhjää ja abstraktista lavertelua. Kaava-oppisuus on luovutettava arkistoon ja omaksuttava raikas ja elävä, Kiinan kansan korvaa miellyttävä ja silmää ilahduttava kiinalainen tyyli ja kiinalainen käyttäytyminen. Kansainvälisen sisällön irroittaminen kansallisesta muodosta on ominaista ihmisille, jotka eivät ymmärrä mitään internationalismista. (MVT II 29)

Mao Tsetung tosin puhuu puoluepropagandasta, mutta hänen sanansa voi hyvin soveltaa myös kulttuuriin; eikä vain kiinalaiseen, vaan kaikkien kansakuntien kulttuuriin, suurten ja pienten, vanhojen ja uusien, myös niiden, jotka imperialismi on saattanut tuhon partaalle, ja jotka sosialismi tulee pelastamaan. Proletaarinen kulttuuri tulee siis olemaan porvarillista monin verroin rikkaampaa ja monipuolisempaa.

Sosialismi yhdessä maassa

> Proletaareilla ei ole muuta menetettävää kuin kahleensa. Voitettavanaan heillä on koko maailma. Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!
> —Kommunistinen manifesti

1. Marxin teoria vallankumouksen jatkuvuudesta

Stalin määritteli Leninin panoksen marxilaisen teorian kehittämisessä seuraavasti:

> Leninismi on imperialismin ja proletaarisen vallankumouksen aikakauden marxilaisuutta. Täsmällisemmin sanoen: leninismi on yleensä proletaarisen vallankumouksen teoriaa ja taktiikkaa, erikoisesti proletariaatin diktatuurin teoriaa ja taktiikkaa. Marx ja Engels toimivat vallankumousta (tarkoitamme proletaarista vallankumousta) edeltäneellä kaudella, jolloin imperialismi ei ollut vielä kehittynyt, kaudella jolloin proletaareja valmistettiin vallankumoukseen, sinä kautena, jolloin proletaarinen vallankumous ei ollut vielä suoranainen käytännöllinen välttämättömyyden pakko. Lenin, Marxin ja Engelsin oppilas, taas toimi kehittyneen imperialismin kaudella, kehkeytyvän proletaarisen vallankumouksen kaudella, jolloin proletaarinen vallankumous yhdessä maassa jo voitti, löi maahan porvarillisen demokratian ja avasi proletaarisen demokratian aikakauden, Neuvostojen aikakauden. (ST 6.78)

Imperialismin eli monopolikapitalismin aikakausi alkoi 1800-luvun lopulla ja huipentui Lokakuun Vallankumoukseen v. 1917. Tähän kauteen

sijoittuu Leninin toiminta. Se alkoi 1890-luvulla ja päättyi muutamia vuosia hänen johtamansa vallankumouksen jälkeen. Imperialismin teoreettinen analyysi oli hänen tekemänsä, ja hän johti Lokakuun Vallankumousta. Marx ja Engels toimivat teollisuuskapitalismin kaudella, jonka kokemusten perusteella he ennustivat pääpiirteissään maailmanvallankumouksen kehityssuunnan. Tässä luvussa osoitetaan, että heidän käsityksensä olivat Leninin lähtökohtana, kun hän esitti uuden teorian maailmanvallankumouksen kehityskulusta. Se vastasi olosuhteita imperialismin aikakaudella, jota Marx ja Engels eivät ehtineet nähdä.

> Marx ei voinut esimonopolistisen kapitalismin aikakaudella tiedostaa konkreettisesti ennakolta eräitä imperialismin aikakauden lainmukaisuuksia, sillä imperialismi kapitalismin korkeimpana asteena ei ollut vielä ilmaantunut eikä vielä ollut vastaavaa käytäntöä. Vasta Lenin ja Stalin saattoivat asettaa itselleen tämän tehtävän. (MVT I 185)

Kommunistisen manifestin luonnoksessa vuodelta 1847 Engels asetti kysymyksen, voiko proletaarinen vallankumous tapahtua ainoastaan yhdessä maassa:

> Voiko tämä vallankumous tapahtua ainoastaan jossakin yhdessä maassa? Vastaus: ei voi. Suurteollisuus on jo sillä, että se on luonut maailmanmarkkinat, sitonut maapallon kaikki kansat, varsinkin sivistyskansat, toisiinsa siinä määrin, että kukin niistä on riippuvainen siitä, mitä toisen keskuudessa tapahtuu. Edelleen suurteollisuus on siinä määrin tasoittanut kaikkien sivistysmaiden yhteiskunnallisen kehityksen, että porvaristosta ja proletariaatista on kaikkialla tullut yhteiskunnan kaksi ratkaisevaa luokkaa ja niiden välinen taistelu on tullut aikamme tärkeimmäksi taisteluksi. Siksi kommunistinen vallankumous ei tule olemaan yksinomaan kansallinen, vaan se tapahtuu samanaikaisesti kaikissa sivistysmaissa, s.o. ainakin Englannissa, Amerikassa, Ranskassa ja Saksassa. (ST 8.267)

Manifestin lopullisessa luonnoksessa ei mainittu "samanaikaisen vallankumouksen" ajatusta. Kirjoittajat suuntasivat huomionsa tilanteeseen Saksassa, jossa ei vielä ollut tapahtunut porvarillista vallankumousta:

> Saksaan kommunistit kohdistavat päähuomionsa, koska Saksa elää porvarillisen vallankumouksen aattoa ja koska tämä kumous tapahtuu yleensä Euroopan edistyneimpien sivistysolojen vallitessa ja proletariaatin ollessa paljon kehittyneemmän kuin 17:nnellä vuosisadalla Englannissa ja 18:nnella vuosisadalla Ranskassa, joten Saksan porvarillinen vallankumous ei voi olla muuta kuin pro-

letaarisen vallankumouken välitön alkunäytös. (ME I 105)

V. 1850 Marx kirjoitti perusteellisen analyysin Saksan tilanteesta ja arvioi sen tulevaa kehitystä:

> Samaan aikaan kun demokraattiset pikkuporvarit haluavat lopettaa vallankumouksen mahdollisimman pian ja toteuttaa korkeintaan ylläesitetyt vaatimukset, meidän etumme ja meidän tehtävämme ovat siinä, että vallankumousta jatketaan niin kauan, kunnes kaikki enemmän tai vähemmän omistavat luokat on suistettu vallasta, proletariaatti on valloittanut valtiovallan ja proletaarinen yhdistyminen on edistynyt ei ainoastaan yhdessä maassa, vaan maailman kaikissa johtavissa maissa niin pitkälle, että kilpailu näiden maiden proletaarien välillä lakkaa ja ainakin ratkaisevat tuotantovoimat on keskitetty proletaarien käsiin. (ME I 76)

Marx kutsuu lähestyvää vallankumousta "jatkuvaksi". Se alkaisi porvarillisella vallankumouksella Saksassa, jatkuisi keskeytymättä proletaariseen vallankumoukseen, joka leviäisi muihin kehittyneisiin länsimaihin kunnes proletariaatti olisi saanut vallan koko maailmassa; samaan aikaan olisi alkanut siirtyminen kommunismin alemmasta asteesta (sosialismista) korkeampaan. "Jatkuvan vallankumouksen" teoria — vallankumous tapahtuu asteittain, keskeytymättä, — on se keskeinen kysymys, jossa Marxin teoria eroaa sekä reformismista (joka kieltää vallankumouksen) että anarkismista (joka kieltää sen asteittaisuuden).

Marx selitti, että Saksan vallankumouksen onnistuminen riippuisi proletariaatin kyvystä luoda suhteet talonpoikaistoon. Ensimmäisessä vaiheessa, joka suuntautuu feodaaliherroja ja heidän suurporvaristoon kuuluvia liittolaisiaan vastaan, proletariaatin tulisi "marssia yhdessä" demokraattisen pikkuporvariston (siis myös talonpoikaisväestön) kanssa. Toisessa vaiheessa tulisi edetä pikkuporvariston vaatimusten ohi ja aloittaa proletaarinen vallankumous. Analysoidessaan Saksan vallankumouksen tappion syitä, Engels viittasi siihen, ettei proletariaatin onnistunut solmia lujia siteitä talonpoikaistoon:

> Kansan enemmistö, pikkuporvaristoon kuuluvat käsityöläiset ja talonpojat, jätettiin pulaan. Porvaristolle, joka oli heidän luonnollisin ja lähin liittolaisensa, he olivat liian vallankumouksellisia, proletariaatille he eivät kaikki olleet tarpeeksi edistyneitä. (MEP 152)

Vuonna 1861 suoritetun maareformin jälkeen Marx ja Engels pitivät Venäjää "Euroopan vallankumouksellisen liikkeen etujoukkona" (ME I 3) ja pitivät mahdollisena, että Venäjän porvarillinen vallankumous "tulee olemaan merkkinä proletaarisen vallankumouksen alkamiselle lännessä" (ME I 4). Toisin sanoen Venäjällä saattaisi tapahtua se, minkä he aikai-

semmin olettivat tapahtuvan Saksassa. He uskoivat vielä, että proletaarinen vallankumous tapahtuisi yhtä aikaa kaikissa maissa.

Proletaarinen vallankumous johtaisi proletariaatin diktatuuriin. Tämä käsitys sisältyi jo manifestiin (lauseessa, joka on ensimmäisen luvun otsakkeena) mutta sanaa "proletariaatin diktatuuri" Marx käytti vasta v. 1852:

> Mitä minuun tulee, niin minulle ei kuulu ansio siitä, että olisin keksinyt luokkien olemassaolon nykyisessä yhteiskunnassa, enempää kuin siitäkään, että olisin keksinyt niiden keskinäisen taistelun. Porvarilliset historioitsijat olivat kauan ennen minua esittäneet tämän luokkien taistelun historiallisen kehityksen ja porvarilliset taloustieteilijät luokkien taloudellisen anatomian. Mitä minä toin uutta, niin ensinnäkin todistin, että **luokkien olemassaolo** on sidottu vain **tuotannon tiettyihin historiallisiin kehitysvaiheisiin**; toiseksi, että luokkataistelu johtaa välttämättömästi **proletariaatin diktatuuriin**; kolmanneksi, että tämä diktatuuri muodostaa vain siirtymiskauden **kaikkien luokkien hävittämiseen ja luokattomaan yhteiskuntaan...** (ME II 409)

Mutta määritelmästä puuttui vielä eräs olennainen tekijä — se, että proletariaatin on murskattava porvarillinen valtiokoneisto. Tämä oli yksi Pariisin Kommuunin opetuksista. Engels sanoi:

> Kommuunin täytyi heti alusta pitäen myöntää, että työväenluokka kerran valtaan noustuaan ei voi käyttää vanhaa valtiokoneistoa; että työväenluokan, jottei se jälleen menettäisi juuri valloittamaansa valtaa, täytyy toisaalta poistaa tieltään koko vanha sortokoneisto, jota siihen asti oli käytetty työväenluokkaa itseään vastaan, ja toisaalta suojella itseään omilta valtuutetuiltaan ja virkailijoiltaan julistamalla, että heidät voidaan poikkeuksetta erottaa koska tahansa... (LT 25.456)

Näihin Marxin ja Engelsin kirjoituksiin sisältyvät Leninin vallankumouksellisen strategian kolme pääpiirrettä, joita on kuvattu luvuissa I—III. Ne ovat proletariaatin johto, keskeytymätön siirtyminen porvarillisesta vallankumouksesta proletaariseen ja työläisten ja talonpoikien liitto. On kuitenkin eräs kohta, jossa Leninin strategia — lopullisessa muodossaan juuri ennen Lokakuun Vallankumousta — eroaa jyrkästi Marxin ja Engelsin näkemyksistä.

2. Lokakuun Vallankumouksen voitto

Marx ja Engels uskoivat, että proletaarinen vallankumous puhkeaa samanaikaisesti kaikissa kehittyneissä länsimaissa, ja että Venäjän porvarillinen vallankumous sytyttää sen. Tästä seurasi epäsuorasti olettamus, että vallankumous yhdessä maassa (kuten Pariisin Kommuuni) ei onnistu ilman muiden maiden vallankumousten tukea. Lenin piti usean vuoden ajan näitä olettamuksia oikeina:

> ...teemme Venäjän poliittisesta vallankumouksesta Euroopan sosialistisen kumouksen prologin. (LT 8.293)
>
> Venäjän vallankumous voi kyllä voittaa omin voimin, mutta se ei voi missään tapauksessa pitää omin käsin hallussaan ja varmistaa saavutuksiaan. Se ei voi saada sitä aikaan, ellei lännessä tapahdu sosialistista vallankumousta. (LT 10.274)

Lenin ei koskaan lakannut uskomasta, että "objektiiviset edellytykset Länsi-Euroopassa olivat kypsiä sosialistiselle vallankumoukselle" (LT 21.415). Mutta Toisen Internationaalin hajottua vuonna 1914, kun lännen työväenjohtajat pettivät lupauksensa imperialistisen sodan vastustamisesta, Lenin tunnusti, että subjektiiviset edellytykset olivat tulleet epäsuotuisiksi:

> Vallankumouksen alkuvaiheessa monet toivoivat Länsi-Euroopan sosialistisen vallankumouksen alkavan välittömästi imperialistisen sodan päättyessä, koska ajankohtana, jolloin joukot olivat aseissa, vallankumous olisi voinut tapahtua menestyksellisimmin myös muutamissa länsimaissa. Näin olisi saattanut käydä, ellei Länsi-Euroopassa proletariaatin hajaannus olisi osoittautunut syvimmäksi ja entisten sosialistijohtajien petturuus suurimmaksi. (LT 30.405)

Tutkiessaan imperialismia Lenin teki sen johtopäätöksen, että uudessa maailmantilanteessa ei enää pätenyt vanha "samanaikaisen vallankumouksen" teoria, jonka mukaan yhdessä maassa tapahtunut vallankumous ei pysty voittamaan:

> Taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuus on kapitalismin ehdoton laki. Siitä seuraa, että sosialismin voitto on mahdollinen ensi aluksi muutamissa tahi jopa yhdessäkin, erillisessä kapitalistisessa maassa. Tämän maan voittanut proletariaatti, pakkoluovutettuaan kapitalistit ja järjestettyään omassa maassaan sosialistisen tuotannon, nousisi muuta, kapitalistista maailmaa **vastaan** ja innostaisi puolelleen muiden maiden sorretut luokat, nostattaisi ne ka-

pinaan kapitalisteja vastaan ja esiintyisi tarpeen vaatiessa jopa sotavoimin riistäjäluokkia ja niiden valtioita vastaan. (LT 21.337)

V. 1916 hän oli jo sitä mieltä, että vallankumous **ei voi** olla samanaikainen:

> Kapitalismin kehitys tapahtuu sangen epätasaisesti eri maissa. Eikä muuten voi ollakaan tavaratuotannon vallitessa. Tästä seuraa eittämätön johtopäätös: sosialismi ei voi voittaa samanaikaisesti **kaikissa** maissa. Se voi voittaa ensi aluksi yhdessä maassa, tahi muutamissa maissa, mutta muut maat jäävät joksikin aikaa porvarillisiksi tahi esiporvarillisiksi. (LT 23.72)

Kun uusi sosialistinen tasavalta oli syntynyt ja selviytynyt voittajana interventio- ja kansalaissodasta, Lenin sanoi:

> ...mutta samalla osoittautui, että joskaan ennustuksemme eivät toteutuneet muitta mutkitta, nopeasti ja suoranaisesti, ne kuitenkin toteutuivat sikäli, että ne antoivat meille tärkeimmän, sillä tärkeintä oli säilyttää mahdollisuus proletaarisen vallan ja Neuvostovallan olemassaoloon siinäkin tapauksessa, että sosialistinen maailmanvallankumous viivästyisi. (LT 31.399)
>
> Mutta onko yleensä mahdollista, että sosialistinen tasavalta voisi olla olemassa kapitalistisessa ympäristössä? Se tuntui mahdottomalta niin poliittisessa kuin sotilaallisessakin suhteessa. Mutta nyt se on todistettu, se on tosiasia, että poliittisessa ja sotilaallisessa suhteessa sellainen on mahdollista. (LT 33.134)

Tämän johtopäätöksen tarkoituksena ei ollut väittää, että Neuvostotasavallan voitto oli siitä lähtien turvattu. Päinvastoin Lenin korosti jatkuvasti, että sitä ei voitu pitää lopullisena ennen sosialismin maailmanlaajuista voittoa:

> Sosialismin lopullinen voitto yhdessä maassa ei tietenkään ole mahdollista. (LT 26.457)
>
> Vallankumouksen suorittamisen oikeus on kaikille tunnettua. Alettuaan loistavalla voitolla jossain yhdessä maassa se voi joutua kokemaan tuskallisia kausia, sillä lopullisesti voidaan voittaa vain maailman mitassa ja vain kaikkien maiden työläisten yhteisillä ponnistuksilla. (LT 27.361)
>
> Olemme koko ajan tienneet emmekä unohda, että ajamamme asia on kansainvälinen asia, ja niin kauan kuin ei kaikissa valtioissa — muun muassa rikkaimmissa ja sivistyneimmissä valtioissa — ole tapahtunut kumousta, niin kauan voittomme on vain puoli voittoa tai ehkä vähemmänkin. (LT 31.387)

Mutta me olemme aina sanoneet, että olemme vain yksi rengas maailmanvallankumouksen ketjussa... (LT 31.419)

3. Epätasainen kehitys

Lenin vetosi kapitalistisen yhteiskunnan epätasaisen kehityksen lakiin hylätessään teorian samanaikaisesta vallankumouksesta.

Epätasainen kehitys, joka johtuu tavaratuotannon luonteesta, on havaittavissa kapitalistisen yhteiskunnan kaikissa vaiheissa, myös esi-kapitalistisessa yhteiskunnassa jos siinä ilmenee alkeellista tavaratuotantoa. Mutta aivan kuten kapitalismi on tavaratuotannon korkein vaihe — vaihe, jossa työvoimakin on tavaraa, — samoin imperialismin, kapitalismin korkeimman vaiheen aikana tulee epätasaisen kehityksen laista maailmanvallankumouksen päätekijä. Lenin osoitti tämän kaiken imperialismin analyysissään. Hänen väitteensä tulevat hyvin esiin Stalinin myöhemmin tekemässä yhteenvedossa. Epätasaisesta kehityksestä Stalin sanoo:

> Mikä se on tuo kapitalismin epätasaisen kehityksen laki, jonka vaikutus imperialismin oloissa johtaa siihen, että sosialismin voitto käy mahdolliseksi yhdessä maassa?
>
> Puhuessaan tästä laista Lenin lähti siitä, että vanha esimonopolistinen kapitalismi on jo kasvanut imperialismiksi; että maailmantalous kehittyy oloissa, jolloin tärkeimpien imperialististen ryhmien välillä on käynnissä hurja taistelu alueista, markkinoista, raaka-aineesta jne.; että maailman jakaminen imperialististen ryhmien vaikutusalueisiin on jo suoritettu loppuun; että kapitalististen maiden kehitys ei käy tasasuhtaisesti, ei siten, että toinen maa kulkisi toisen jäljessä tai sen rinnalla, vaan hyppäyksittäin, tunkemalla syrjään toisia, aikaisemmin edelle päässeitä maita ja nostamalla etualalle uusia maita; että tämä kapitalististen maiden tällainen kehitysjärjestys synnyttää kiertämättä selkkauksia ja sotia kapitalististen valtakuntien välillä jo jaetun maailman uudestaan jakamiseksi; että nämä selkkaukset ja sodat johtavat imperialismin heikkenemiseen; että imperialismin maailmanrintama käy sen tähden hyvin alttiiksi sen murtamiseksi joissakin maissa; että sen vuoksi käy mahdolliseksi sosialismin voitto erillisissä maissa.
>
> Tunnettua on, että vielä äskettäin Englanti kulki kaikkien muiden imperialististen valtioiden edellä. Tunnettua on sekin, että myöhemmin Saksa alkoi sivuuttaa Englantia vaatien itselleen paik-

kaa "auringossa" muiden valtioiden ja ennen kaikkea Englannin kustannuksella. Tunnettua on, että imperialistinen sota (1914-1918) syttyi juuri tästä syystä. Nyt imperialistisen sodan jälkeen, Amerikka on harpannut kauas edelle jättäen jälkeensä niin Englannin kuin muutkin Euroopan maat. Tuskin on syytä epäillä sitä, etteikö tässä seikassa piilisi uusia suuria selkkauksia ja sotia.

Se seikka, että imperialistinen rintama murrettiin imperialistisen sodan aikana Venäjällä, se seikka puhuu siitä, että kapitalismin kehityksen nykyisissä oloissa imperialistisen rintaman ketju ei tule välttämättä murtumaan siinä maassa, missä teollisuus on kehittyneintä, vaan siellä, missä tämä ketju on heikoin, missä proletariaatilla on vakava liittolainen, esimerkiksi talonpoikaisto, imperialistista valtaa vastaan, kuten oli Venäjällä. (ST 8.272)

Epätasaisen kehityksen lain vaikutuksesta luokkien voimasuhteet muuttuivat Venäjällä proletariaatin eduksi:

> Useiden historiallisten syiden vuoksi — Venäjän suuremman takapajuisuuden vuoksi ja sen takia, että sodassa Venäjä koki erikoisia vaikeuksia, että tsaarinvalta oli kaikkein lahoin valta ja että vuoden 1905 perinteet olivat erikoisen tuoreessa muistissa — Venäjällä puhkesi vallankumous ennen kuin muissa maissa. (LT 25.368)

Länsimaissa taas porvariston asema oli vankka, ja proletariaatti oli hajanainen. Tästä syystä siellä oli vaikeampi suorittaa vallankumouksen ensimmäinen askel — valtiovallan valtaaminen:

> ...olisi mitä suurinta harhakuvittelua ja mitä suurin virhe unohtaa, että Venäjällä oli helppo aloittaa vallankumous, mutta on vaikeaa jatkaa sitä. Se on kieltämättä niin, koska me jouduimme aloittamaan lahoimmasta, takapajuisimmasta poliittisesta järjestelmästä. Euroopan vallankumous joutuu aloittamaan porvaristosta, se joutuu tekemisiin paljon vaarallisemman vihollisen kanssa paljon raskaammissa oloissa. (LT 27.161)

Imperialismin vaikutuksesta vallankumous nopeutui takapajuisissa maissa ja hidastui kehittyneissä. Sellaista on epätasaisen kehityksen dialektiikka.

4. Vallankumous idässä

Lokakuun Vallankumouksen jälkeen selvisi, että maailmanvallankumouksen seuraavan edistysaskeleen ei välttämättä tarvinnut rajoittua Eurooppaan. Imperialistit olivat toistaiseksi onnistuneet hillitsemään val-

lankumouksen länsimaissa, mutta he eivät voineet estää Lokakuun Vallankumouksen voittoa heijastumasta salaman tavoin kaikkialle maailmaan:

> **Uskon, että Punaisen Armeijan aikaansaannoksilla**, sen taistelulla ja voiton historialla on oleva kaikille idän kansoille suunnattoman suuri, yleismaailmallinen merkitys. Se näyttää idän kansoille, että niin heikkoja kuin nämä kansat ovatkin, niin voittamattomalta kuin eurooppalaisten sortajien mahti näyttäneekin, koska nämä käyttävät taistelussa hyväkseen kaikkia tekniikan ja sotataidon ihmeitä, että siitä huolimatta sorrettujen kansojen käymä vallankumouksellinen sota, silloin kun se kykenee herättämään todellakin miljoonia työtätekeviä ja riistettyjä, kätkee itseensä sellaisia mahdollisuuksia, sellaisia ihmeitä, että idän kansojen vapauttaminen on käytännöllisesti katsoen toteutettavissa ei ainoastaan maailmanvallankumouksen perspektiivin kannalta, vaan myös Aasiassa, Siperiassa saadun välittömän sotakokemuksen kannalta, sen kokemuksen kannalta jota Neuvostovalta on hankkinut jouduttuaan kaikkien mahtavimpien imperialististen maiden sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi. (LT 30.137)

Venäjääkin takapajuisempi itä oli nyt liittymässä maailmanvallankumouksen ketjuun:

> Ja Intiassa ja Kiinassa kuohuu. Se on enemmän kuin 700 miljoonaa henkeä. Kun otetaan lisäksi näitä maita rajoittavat ja täysin niiden kaltaiset Aasian maat, niin kysymyksessä on runsaasti puolet maapallon väestöstä. Siellä lähenee hillittömästi ja yhä nopeammin vuosi 1905 — kuitenkin sillä olennaisella ja suurella erotuksella, että vuonna 1905 vallankumous Venäjällä saattoi vielä tapahtua (ainakin alussa) erillisenä, s.o. vetämättä heti vallankumoukseen mukaan muita maita. Mutta Intiassa ja Kiinassa kehittyvä vallankumous vetää ja on vetänyt jo nyt Aasian maat mukaan vallankumoukselliseen taisteluun, vallankumoukselliseen liikkeeseen, kansainväliseen vallankumoukseen. (LT 33.336)

Mao Tsetung kuvasi Lokakuun Vallankumouksen vaikutusta Kiinassa näin:

> Venäläisten välityksellä kiinalaiset löysivät marxismin. Ennen Lokakuun Vallankumousta he eivät tienneet Leninistä ja Stalinista, eivätkä edes tunteneet Marxia ja Engelsiä. Lokakuun Vallankumouksen kajahdukset toivat meille marxismi-leninismin. Lokakuun Vallankumouksen vaikutuksesta edistysmieliset Kiinassa ja koko maailmassa omaksuivat proletaarisen maailmankatsomuk-

sen, jonka avulla he tutkivat kansakuntansa kohtaloa ja ottivat vanhat ongelmansa uudelleen käsiteltäviksi. Seuratkaa venäläisten viitoittamaa tietä — tämä oli heidän johtopäätöksensä. (MSW 4.413)

Kymmenen vuotta myöhemmin, kun Kiinan vallankumouksen ensimmäinen hyöky oli laantunut ja päättynyt vallankumouksellisten voimien tappioon, useat toverit antoivat ulkoisten tekijöiden johtaa itsensä harhaan ja pitivät Kiinan tulevaisuutta toivottomana. Tässä tilanteessa Mao Tsetung kirjoitti:

> Vaikka vallankumouksen subjektiiviset voimat ovatkin nyt vähissä, niin heikkoja ovat myös vastavallankumouksellisten taantumuksellisten luokkien järjestöt (poliittisen vallan elimet, sotavoimat, poliittiset puolueet ym.), sillä ne perustuvat Kiinan takapajuiseen ja hauraaseen taloudelliseen rakenteeseen. Tämä selittää sen, miksi vallankumous ei voi välittömästi puhjeta Länsi-Euroopassa. Siellähän vallankumoksen subjektiiviset voimat ovat nyt ehkä jonkin verran suuremmat kuin Kiinassa, mutta vastavallankumouksellisten taantumuksellisten luokkien voimat ovat vielä monin verroin suuremmat. Se selittää myös sen, miksi Kiinassa vallankumous tulee varmasti kehittymään nopeammin korkealle tasolle, sillä vaikka vallankumouksen subjektiiviset voimat ovat nyt heikot, niin suhteellisen heikot ovat myös vastavallankumouksellisten hallitsevien luokkien voimat. (MSW 1.119)

"Vallankumouksen subjektiivisilla voimilla" Mao Tsetung tarkoittaa järjestäytyneitä vallankumouksellisia. Nämä voimat, kuten hän väitti, olivat todellisuudessa suuremmat Kiinassa kuin länsimaissa, sillä Kiinassa niillä oli heikompi vastustaja. Edelleen Kiinan tilanne oli sellainen, että vallankumouksen voimat olivat kasvamassa:

> Toisin sanoen, vaikka meidän voimamme ovat toistaiseksi vähäiset, niin ne kasvavat nopeasti..Kiinan oloissa niiden kasvu ei ole vain mahdollista, vaan myös todella väistämätöntä. Toukokuun 30. päivän liike ja sitä seurannut Suuri Vallankumous ovat selvästi osoittaneet tämän. Kun tartumme johonkin asiaan, meidän on tutkittava sen olemusta. Ulkoista puolta on pidettävä vain kynnyksellä olevana opastajana. Kun kynnys on ylitetty, on tartuttava asian olemukseen; tämä on ainoa tieteellinen ja luotettava tutkimusmenetelmä.(MSW 1.119)

Intiassa olosuhteet olivat samantapaiset kuin Kiinassa, mutta luokkien voimasuhteet olivat erilaiset. Brittiläisessä Intiassa kapitalistiset suhteet olivat kehittyneemmät ja suurporvaristo yhtenäisempi, sillä se oli sitou-

tunut vain yhteen imperialistiseen valtioon, kun taas Kiinan suurporvaristoa heikensi imperialistimaiden keskinäinen kilpailu (MSW 21.443). Samanaikaisesti feodaaliset suhteet säilyivät, varsinkin intialaisessa osavaltiossa. Toisaalta proletariaatti ei onnistunut solmimaan liittoa talonpoikien kanssa. Vastavallankumouksellisten voimat olivat suuremmat ja vallankumouksellisten pienemmät kuin Kiinassa. Lopputulos oli se, että porvaristo säilytti asemansa kansallisuusliikkeen johdossa ja pääsi sopimukseen feodalismin ja imperialismin kanssa.

Kesällä 1945, jolloin sota länsimaissa oli jo lopussa ja Japanin antautuminen varmistettu, USA:n imperialistit käyttivät tekniikkansa uusinta ihmettä, joka pyyhkäisi kaksi japanilaista kaupunkia maan tasalle. Teolla — jota on pidettävä yhtenä sotahistorian suurimmista rikoksista — oli tarkoitus pelotella kaikkia niitä, erityisesti Neuvostoliittoa ja Kiinaa, jotka uskalsivat uhmata maailman uutta valtiasta. Samalla he syytivät sotamateriaalia ja rahaa Tsiang Kai-shekin rappeutuneelle hallitukselle toivoen, että hän löisi kommunistit Kiinassa, jota he sitten käyttäisivät tukikohtana uudessa sodassa Neuvostoliittoa vastaan. Neljä vuotta myöhemmin Tsiang Kai-shek lyötiin työläisten ja talonpoikien omaksuman ja Mao Tsetungin kehittämän kansansodan strategian avulla (joka perustui osaksi Puna-armeijan kokemuksiin Venäjän kansalaissodassa); kansan demokraattinen diktatuuri perustettiin Pekingissä. Imperialismi oli kärsinyt toisen murskatappionsa.

Puolue

> Kommunistit taistelevat työväenluokan lähimpien välittömien tarkoitusperien ja etujen puolesta, mutta nykyisessä liikkeessä he edustavat samalla myös liikkeen tulevaisuutta.
>
> —Kommunistinen manifesti

1. Pariisin Kommuunin opetukset

Maaliskuun 18. päivänä 1871, kun Ranskan porvaristo oli mieluummin antautunut preussilaisille kuin taistellut työväenluokan tukemana maahanhyökkääjiä vastaan, Pariisin työläiset nousivat kapinaan ja ottivat vallan omiin käsiinsä. Porvarillisen parlamentin tilalle he perustivat Kommuunin, jolla oli toimeenpano- ja lakiasäätävä valta. Sen jäsenet valittiin yleisellä äänestyksellä ja äänestäjillä oli myös oikeus kutsua jäsen pois. Vakinainen armeija lakkautettiin ja korvattiin aseistamalla koko kansa, ja poliisi oli kansan välittömässä valvonnassa. Kaikki valtion virkamiehet olivat työläisten valitsemia ja saivat samaa palkkaa kuin tavallinen työläinen. Ensimmäisen kerran historiassa proletariaatti oli onnistunut syrjäyttämään porvariston ja pystyttämään oman valtionsa; ja vaikka kommunardit eivät olleet marxilaisia, uusi valtio sai heidän johdollaan proletariaatin diktatuurin muodon, jota Marx ja Engels olivat kaavailleet. Engels kirjoitti myöhemmin:

> No niin, hyvät herrat, tahdotteko tietää miltä tämä diktatuuri näyttää? Tarkastelkaa Pariisin Kommuunia. Se oli proletariaatin diktatuuria. (ME I 424)

Kommuuni kesti vain muutaman viikon. Työväenluokan puoluetta ei

ollut, ammattiyhdistys oli vielä lapsenkengissään, ja kokemattomat johtajat tekivät vakavia virheitä. He olivat liian lempeitä vihollista kohtaa eivätkä onnistuneet solmimaan liittoa työväenluokan ja talonpoikien kesken. Pahin puute oli se, että aseellinen taistelu kaupunkia piirittäviä joukkoja vastaan vei kaiken huomion, eikä sosialismin rakennustyöhön juuri jäänyt aikaa. Toukokuun lopussa Kommuuni kukistettiin ja saman porvariston kiväärimiehet, jotka vain kahdeksankymmentä vuotta aikaisemmin olivat kukistaneet feodaalisen monarkian vapauden, veljeyden ja tasa-arvoisuuden nimissä , surmasivat tuhansittain Pariisin työläisiä — miehiä, naisia ja lapsia. Häviöstään huolimatta Kommuuni oli historiallinen edistysaskel. Viitaten Marxin arvioon siitä Lenin kirjoitti:

> Nähdessään kansan joukkoliikkeen Marx, joka vuoden 1870 syyskuussa sanoi kapinaa mielettömyydeksi, suhtautuu siihen huhtikuussa 1871 mitä suurimmalla huomiolla, niin kuin niiden suurten tapahtumain osanottaja, jotka merkitsevät askelta eteenpäin maailmanhistoriallisessa vallankumousliikkeessä. (LT 12.95)

Kommuuni oli ensimmäinen proletariaatin diktatuuri, ja sen järjestöllinen yksikkö, Kommuuni oli niiden Työläisten edustajain neuvostojen esikuva, jotka luotiin Venäjällä 1905 ja uudestaan 1917.

> Vain neuvostovaltiolaitos voi todella heti särkeä ja murskata koneiston, joka on säilynyt ja jonka on täytynyt välttämättömästi säilyä kapitalismin aikana demokraattisimmissakin tasavalloissa, koska se on tosiasiassa eniten estänyt saattamasta voimaan demokratiaa työläisten ja työtätekevien kohdalta. Pariisin Kommuuni otti tässä suhteessa ensimmäisen maailmanhistoriallisen askeleen ja Neuvostovalta toisen. (LT 28.460)

2. Uudentyyppinen puolue

Vuoden 1871 kokemuksia toteutettiin Leninin perustaman ja johtaman vallankumouksellisen puolueen työssä. Ja tärkeimpiä kokemuksia oli nimenomaan se, että tarvitaan tällainen puolue — vallankumouksellisen teorian omaksunut puolue, jonka yhdistää sisäinen kuri ja demokratia ja jolla on läheiset yhteydet joukkoihin.

Teoreettisen perustan proletaarisen puolueen järjestörakenteelle Lenin kehitteli sillä kaudella, joka alkoi valmistauduttaessa vuoden 1905 vallankumoukseen ja päättyi Lokakuun Vallankumoukseen. Suurimman osan tästä ajasta puolue oli kielletty, lukuunottamatta lyhyitä laillisuuden aikoja, ja puoluetta uhkasi alituiseen tsaarin poliisin vaino. Näissä oloissa oli välttä-

mätöntä, että puolueen johdon muodosti luja ammattivallankumouksellisten ydin.

> Ja nyt väitän: 1) ei mikään vallankumouksellinen liike voi olla vankka ilman kestävää, periytyvyyden säilyttävää johtajien järjestöä; 2) että mitä laajempi on vaistonvaraisesti taisteluun mukaan tuleva joukko, joka muodostaa liikkeen perustan ja osallistuu siihen, sitä pakottavampi on sellaisen järjestön tarve ja sitä lujempi täytyy tämän järjestön olla...; 3) että sellaisen järjestön täytyy muodostua pääasiallisesti henkilöistä, jotka harjoittavat ammatikseen vallankumouksellista toimintaa; 4) että mitä pienemmäksi me itsevaltiuden maassa **supistamme** sellaisen järjestön jäsenmäärän, aina niin pitkälle, että siihen osallistuu vain sellaisia jäseniä, jotka harjoittavat ammatikseen vallankumouksellista toimintaa ja ovat saaneet ammattivalmennuksen taidossa taistella valtiollista poliisia vastaan, sitä vaikeampaa on sellaisen järjestön "pyydystäminen"; ja 5) sitä **laajemmaksi** tulee niiden sekä työväenluokkaan että muihin yhteiskuntaluokkiin kuuluvien henkilöiden joukko, joilla on mahdollisuus osallistua liikkeeseen ja toimia siinä aktiivisesti. (LT 5.456)

Voimakkaasti keskitetyn johdon tarve ymmärrettiin seuraavan kokemuksen jälkeen:

> Toisaalta legaalisen ja illegaalisen toiminnan nopea vaihtelu, jolloin on välttämätöntä "piilottaa", konspiroida erikoisesti juuri pääesikunta, juuri johtajat, johti meillä toisinaan peräti vaarallisiin ilmiöihin. Pahinta oli se, että vuonna 1912 bolshevikkien keskuskomiteaan soluttautui provokaattori, Malinkovski. Hän poltti monia kymmeniä parhaita ja erittäin uskollisia tovereita toimittaen heidät pakkotyövankiloihin ja jouduttaen monien kuolemaa. (LT 31.29)

Mutta tehokas yhteistyö puolueen jäsenten kesken edellytti sitä, että noudatettiin yhteisiä päätöksiä, jotka oli tehty perusteellisen ja vapaan keskustelun jälkeen. Toimintayhtenäisyys ja arvosteluvapaus — tämä on demokraattisen sentralismin perusperiaate.

Kun maanalaisen toiminnan kausi päättyi v. 1917, puolueen runko muodostui kokeneista vallankumouksellisista, mutta siihen aikaan puolueeseen virtasi paljon uusia jäseniä, jotka eivät ymmärtäneet puoluekurin merkitystä. Tällainen oli mm. Trotski, joka liittyi jäseneksi heinäkuussa 1917. Stalin puolusti Leninin periaatteita ja onnistui muodostamaan kollektiivisen johdon, vaikka vastustus oli kova, mutta huolimatta useiden vuosien ajan toistuneista yrityksistä hän ei pystynyt hillitsemään byrokra-

tian kasvua ja alkoi itsekin yhä useammin turvautua hallinnollisiin menetelmiin, mikä vahingoitti puolueen ja joukkojen välistä suhdetta.

Samaan aikaan Mao Tsetung sovelsi Leninin periaatteita Kiinassa. Myös siellä puolue oli kärsinyt julmista vainoista. Mutta Kiinan suuri pinta-ala tarjosi runsaasti liikkumatilaa talonpoikaissodassa, ja mahdollisuuden perustaa vapautettuja alueita. Muutamia niistä kommunistit hallitsivat useita vuosia ennen vapautusta. Näin he saivat runsaasti käytännön kokemusta, joka yhdistettynä bolshevikkipuolueen historian tiiviiseen opiskeluun nosti demokraattisen sentralismin teorian ja käytännön korkeammalle asteelle.

Leninin luomaa ja Mao Tsetungin kehittämää teoriaa "uudenlaisesta puolueesta" voidaan tarkastella kolmena pääkohtana: etujoukkopuolue, demokraattinen sentralismi ja joukkolinja.

3. Etujoukkopuolue

Tiedostaessaan historiallisen tehtävänsä proletariaatti järjestäytyy muiden riistettyjen luokkien, pääasiassa pikkuporvariston etujoukoksi. Se asettuu niiden johtoon ja saavuttaa niiden kannatuksen, mutta vastustaa samalla niiden liikkeeseen tuomaa horjuvuutta ja poikkeamia. Tähän se ei kykene muuten kuin järjestäytyneenä, oman työväenluokan puolueen johdolla:

> Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio. Ollen porvarillisessa maailmassa anarkistisen kilpailun herruuden pirstoma, pääoman hyväksi tekemänsä epävakaan työn painama, alituisesti syöstynä täydellisen kurjuuden, villiintymisen ja rappeutumisen "pohjalle", proletariaatti voi tulla ja se tulee ehdottomasti voittamattomaksi mahdiksi vain siten, että marxilaisuuden periaatteiden mukaisesti tapahtuvaa sen aatteellista yhdistymistä lujitetaan aineellisella järjestöyhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi. (LT 7.400)
>
> Sosialidemokraatti ei saa koskaan, ei hetkeksikään unohtaa, että proletariaatin luokkataistelu sosialismin puolesta kaikkein demokraattisinta ja tasavaltaisinta porvaristoa ja pikkuporvaristoa vastaan on kiertämätön. Tämä on kiistämätöntä. Tästä johtuu sosialidemokratian erillisen ja itsenäisen jyrkästi luokkakantaisen puolueen ehdoton välttämättömyys. (LT 9.70)
>
> Puolue on luokan tietoinen, etumainen kerros, sen etujoukko. Tämän etujoukon voima on 10 kertaa, 100 kertaa, vieläpä yli sata-

kin kertaa suurempi kuin sen jäsenluku. (LT 19.401)

Kommunistien (kuten yleensä vallankumousmiesten jotka ovat suorittaneet menestyksellisesti alkuosan suuresta vallankumouksesta) suurimpia ja vaarallisimpia virheitä on luulo, että muka vallankumous voidaan suorittaa yksinomaan vallankumousmiesten käsin. Päinvastoin, minkä tahansa todellisen vallankumouksen menestyminen vaatii käsittämään ja noudattamaan elämässä sitä, että vallankumousmiehet voivat esittää vain todella elinvoimaisen ja kehittyneen luokan etujoukon osaa. Etujoukko täyttää vasta silloin etujoukon tehtävät, kun se ei irtaudu johtamistaan joukoista, vaan todella johtaa ne eteenpäin. (LT 33.212)

Kyetäkseen toteuttamaan etujoukkotehtäväänsä puolueen on opittava käsittelemään oikein proletariaatin suhdetta pikkuporvariston eri kerroksiin ja eri kerrostumien välisiä suhteita proletariaatin sisällä:

Kapitalismi ei olisikaan kapitalismia, ellei "puhtaan" proletariaatin ympärillä olisi joukko tavattoman kirjavia välimuotoja proletaarista puoliproletaariin (henkilöön, joka hankkii elatuksensa puoliksi työvoimaansa myymällä), puoliproletaarista pientalonpoikaan (ja pienkäsityöläiseen, kotiteollisuudenharjoittajaan, yleensä pienyrittäjään), pientalonpojasta keskivarakkaaseen talonpoikaan jne.; ellei itse proletariaatti olisi jakaantunut enemmän ja vähemmän kehittyneisiin kerroksiin, ellei olisi maakunnallista, ammatillista, toisinaan uskonnollista ym. jakoa. Ja kaiken tämän vuoksi proletariaatin etujoukon, sen luokkatietoisen osan, kommunistisen puolueen, pitää välttämättömästi ja ehdottoman välttämättömästi turvautua luovimiseen, sovitteluun ja kompromisseihin proletaarien eri ryhmien kanssa, työläisten ja pienyrittäjien eri puolueiden kanssa. Kysymys on vain siitä, että **osattaisiin** soveltaa tätä taktiikkaa niin, ettei alenneta, vaan **kohotetaan** proletariaatin **yleistä** tietoisuustasoa, vallankumouksellisuutta, kykyä taistella ja voittaa. (LT 31.58)

Liitto pikkuporvariston kanssa tuotti Kiinan kommunistiselle puolueelle samanlaisia ongelmia:

Talonpojat muodostavat Kiinan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen päävoiman. Muista puolueen ulkopuolella olevista pikkuporvarillisista joukoista kaupunkien pikkuporvaristo on tällä hetkellä yksi vallankumouksen liikkeelle panevista voimista, koska suurin osa siihen kuuluvista kärsii kaikenlaisesta sorrosta, luisuu lakkaamatta ja nopeasti köyhyyteen, vararikkoon ja työttömyyteen, ja vaatii kiihkeästi taloudellisen ja poliittisen demokrati-

an toteuttamista. Mutta pikkuporvarisluokka elää murroskautta ja siksi sillä on kaksinaisluonne. Hyvä ja vallankumouksellinen piirre on se, että sen suuri enemmistö ottaa vaikutteita proletariaatin politiikasta, järjestötyöstä ja jopa ideologiasta, vaatii nykyisin demokraattista vallankumousta ja kykenee yhdistymään taisteluun sen puolesta, ja voi tulevaisuudessa astua sosialismin tielle yhdessä proletariaatin kanssa. Mutta sillä on myös huono ja taantumuksellinen puolensa. Sillä on lukuisia heikkouksia, jotka erottavat sen proletariaatista, ja ilman proletaarista johtoa se usein horjuu ja joutuu pysyvästi liberaalisen porvariston vaikutusvaltaan. Siksi proletariaatin ja sen etujoukon, Kiinan kommunistisen puolueen on tällä hetkellä toiminnassaan nojauduttava vankkaan ja laajapohjaiseen liittoon puolueeseen kuulumattoman pikkuporvariston kanssa. Toisaalta pikkuporvaristoon on suhtauduttava joustavasti, on suvaittava sen liberaalia ajattelutapaa ja työtyyliä ellei se haittaa taistelua vihollista vastaan tai häiritse yhteisiä yhteiskunnallisia olojamme. Toisaalta sitä on kasvatettava niin, että liittomme vahvistuisi. (MSW 3.214)

4. Demokraattinen sentralismi

Puoluekurin perusta on keskitetyn johdon alaisena toimiva demokratia. Näin yhdistetään käsittely- ja arvosteluvapaus toiminnan yhtenäisyyteen. Alemmat elimet valitsevat ylemmät ja valvovat niitä. Enemmistöpäätökset ovat sitovia. Nämä periaatteet vastaavat jokaisen luokkatietoisen työläisen kokemuksia ammattiyhdistystaistelusta:

> Periaatteessa olemme jo usean kerran määritelleet kantamme kurin merkityksestä ja kurikäsitteestä työväenpuolueessa. **Toiminnan yhtenäisyys, käsittely- ja arvosteluvapaus** — siinä määritelmämme. Vain tällainen kuri sopii edistyksellisimmän luokan demokraattiselle puolueelle. Työväenluokan voima on järjestäytymisessä. Ilman joukkojen järjestäytymistä proletariaatti ei ole yhtään mitään. Järjestäytyneenä se on kaikki. Järjestäytyneisyys on toiminnan yhtenäisyyttä, käytännöllisen esiintymisen yhtenäisyyttä... Sen tähden proletariaatti ei tunnusta toiminnan yhtenäisyyttä ilman käsittelyn ja arvostelun vapautta. (LT 11.304)
>
> Onko tosiaan vaikea ymmärtää, että **ennen** kuin keskus on tehnyt päätöksen lakosta voidaan agitoida puolesta sekä vastaan, mutta lakon hyväksi tehdyn päätöksen **jälkeen** (ja kun on tehty lisäpäätös salata se viholliselta), sen jälkeen lakkoa vastaan agitoi-

minen on rikkuruutta? Tämän käsittää jokainen työmies. (LT 26.205)

Maanalaisuuden kaudella keskustelun ja arvostelun piiriä on pakko rajoittaa. Mutta kuria on mahdoton luoda ellei johto nauti ehdotonta luottamusta. Vuonna 1920 perustetun Kolmannen (Kommunistisen) Internationaalin jäsenvaatimuksiin kuului mm.:

> Kommunistiseen Internationaaliin kuuluvien puolueiden täytyy rakentua demokraattisen **sentralismin** periaatteen mukaisesti. Nykyisellä kärkevän kansalaissodan kaudella kommunistinen puolue voi täyttää velvollisuutensa vain siinä tapauksessa, että se on järjestetty mahdollisimman sentralisoidusti, että siinä vallitsee rautainen, sotilaskuria lähentelevä kuri ja että sen puoluekeskus on laajat valtuudet omaava arvovaltainen elin, joka nauttii puolueen jäsenten yleistä luottamusta. (LT 31.195)

Kamppailu tämän kaltaisen bolshevikkipuolueen rakentamiseksi kesti kauan, ja sen aikana Lenin joutui käymään jatkuvaa taistelua menshevikki-intellektuelleja vastaan, jotka suhtautuivat kuriin anarkistisesti. Eräälle heistä, joka valitti, että hän piti puoluetta "valtavana tehtaana", Lenin vastasi:

> Hänen esittämänsä hirmusana paljastaa heti porvarillisen intelligentin psykologian, intelligentin, joka ei tunne proletaarisen järjestön käytäntöä enempää kuin teoriaakaan. Nimenomaan tehdas, joka näyttää eräistä pelkältä pelättimeltä, onkin se kapitalistisen kooperaation korkein muoto, joka on liittänyt proletariaatin yhteen ja totuttanut sen kuriin, opettanut sen järjestyneisyyden, ja asettanut sen kaikkien muiden työtätekevien ja riistettyjen väestökerrosten johtoon. Juuri marxilaisuus kapitalismin kouluttaman proletariaatin ideologiana on opettanut ja opettaa häilyviä intelligenttejä tekemään eron tehtaan riistopuolen (nälkäkuoleman uhalle perustuvan kurin) ja sen järjestävän puolen (teknillisesti korkealle kehittyneen tuotannon ehtojen yhdistämän yhteisen työn perustalle pohjautuvan kurin) välillä. Kuri ja järjestäytyneisyys, jotka porvarilliselle intelligentille ovat niin vaikeasti sulatettavissa, proletariaatti omaksuu erikoisen helposti nimenomaan tämän tehdas-"koulun" ansiosta. (LT 7.377)

Kiinan kommunistinen puolue rakennettiin toisenlaisissa, osittain helpommissakin oloissa, sillä bolshevikit olivat jo raivanneet tien. Mutta pääperiaatteet olivat samat:

> Jos aiomme tehdä puolueestamme vahvan, meidän on harjoitettava demokraattista sentralismia kannustaaksemme koko jäsenis-

tön aloitteellisuutta. Taantumuksen ja kansalaissodan aikana korostettiin sentralismia. Uusi aikakausi vaatii sentralismin läheistä liittämistä demokratiaan. Soveltakaamme demokratiaa, suokaamme vapaus aloitteelliseen toimintaan koko puolueessa. Kun päästämme valloilleen koko jäsenistön aloitteellisuuden, meille kasvaa kaadereita, poistamme lahkolaisuuden jäänteet ja yhdistämme koko puolueen teräksenlujaksi. (MSW 1.292)

Tämän tähden on puolueessa suoritettava kasvatustyötä puolueen sisäisen demokratian kysymyksistä, jotta puolueen jäsenet ymmärtäisivät mitä demokratia on, millainen on demokratian ja sentralismin välinen yhteys ja miten demokraattista sentralismia toteutetaan. Vain sitä tietä voidaan toisaalta kehittää puolueen sisäistä demokratiaa ja toisaalta välttää yletöntä demokratisointia, voidaan välttää luisuminen kuria horjuttavan liberaalisen holtittomuuden tielle. (MVT II 22)

Kiinan kommunistiseen puolueeseen liittyi paljon uusia jäseniä. Talonpoikien lisäksi tuli myös kaupunkien pikkuporvareita ja erityisesti intellektuelleja. Heistäkään ei tullut hyviä puoluejäseniä ennen ideologista muutosprosessia, joka perustui Leninin muotoilemiin periaatteisiin:

> Mutta tilanne on täysin toinen niiden kohdalla, jotka ovat pikkuporvaristosta peräisin, mutta jotka ovat vapaaehtoisesti hylänneet luokkansa ja liittyneet proletariaatin puolueeseen. Heitä kohtaan on noudatettava periaatteellisesti erilaista politiikkaa kuin puolueen ulkopuolella olevaan pikkuporvaristoon. Koska nämä ihmiset ensinnäkin olivat lähellä proletariaattia ja liittyivät vapaaehtoisesti sen puolueeseen, heidän ideologiansa voi asteittain kehittyä proletaariseksi puolueen suorittaman marxilais-leniniläisen kasvatustyön avulla ja vallankumouksellisissa joukkotaisteluissa karaistumalla, ja he tulevat olemaan suureksi hyödyksi proletariaatille... On kuitenkin korostettava, että pikkuporvari, joka ei ole vielä täysin proletarisoitunut, eroaa vallankumoukselliselta luonteeltaan olennaisesti proletaarista, ja että ero saattaa usein kehittyä antagonismiksi... Jos edistynein osa proletariaattia ei vedä lujaa ja selvää rajaa marxilais-leniniläisen ideologian ja pikkuporvaristosta tulleiden puoluejäsenten alkuperäisen ideologian välille, eikä kasvata heitä ja taistele heidän kanssaan vakavasti, mutta oikein ja kärsivällisesti, on mahdotonta voittaa heidän pikkuporvarillinen ideologiansa. Silloin nämä jäsenet yrittävät väistämättä muuttaa proletariaatin etujoukon itsensä kaltaiseksi ja vallata puoluejohdon, mikä aiheuttaa suurta haittaa puolueen ja kansan asialle. (MSW 3.214)

Liikkeessä demokraattisen vallankumouksen puolesta Kiinassa oli sivistyneistö se yhteiskuntakerros, jonka tietoisuus heräsi aikaisemmin kuin muiden... Mutta jos sivistyneistö ei liity yhteen työläis- ja talonpoikaisjoukkojen kanssa, se on täysin avuton. Sen seikan määrittelyä varten, mitä tämä tai tuo sivistyneistön edustaja on — vallankumouksellinen, ei-vallankumouksellinen vaiko vastavallankumouksellinen — on olemassa yksi ratkaiseva kriteerio: täytyy tietää haluaako hän yhteenliittymistä työläis- ja talonpoikaisjoukkojen kanssa ja yhtyykö hän niihin todellisuudessa. (MVT II 40)

Juuri tässä "tehtaan koulun" käynyt proletaari voi antaa ja hänen täytyy antaa opetusta anarkistiselle individualismille. Tietoinen työläinen on jo kauan sitten päässyt niistä kapaloista, jolloin hän kartteli intelligenttiä sellaisenaan. Tietoinen työläinen osaa pitää arvossa sitä runsaampaa tietomäärää, sitä laajempaa poliittista näköpiiriä, jonka hän löytää sosialidemokraatti-intelligenteiltä. Mutta sitä mukaa kuin meillä muodostuu **todellinen** puolue, täytyy tietoisen työläisen oppia erottamaan proletaarisen armeijan soturin psykologia anarkistisilla fraaseilla keikaroivan porvarillisen intelligentin psykologiasta, täytyy oppia **vaatimaan** puolueen jäsenen velvollisuuksien täyttämistä ei vain rivijäseniltä, vaan myös "silmäätekeviltä". (LT 7.380)

Demokraattinen sentralismi ei ole vain proletariaatin puolueen, vaan myös uuden proletaarisen valtion järjestöperiaate. Venäjällä se perustui neuvostoihin ja Kiinassa kansankongresseihin:

Entä jos proletariaatti ja talonpoikaisköyhälistö ottavat valtiovallan käsiinsä, järjestäytyvät täysin vapaasti kommuneittain ja **yhdistävät** kaikkien kommuunien toiminnan iskuiksi pääomaa vastaan murtaakseen kapitalistien vastarinnan, siirtääkseen rautatiet, tehtaat, maan ym. yksityisomistuksesta **koko** kansakunnalle, koko yhteiskunnalle, niin eikö se ole sentralismia? Eikö se ole kaikkein johdonmukaisinta demokraattista sentralismia? Vieläpä proletaarista sentralismia? (LT 25.434)

Uusdemokraattisen vallan tulee rakentua demokraattisen sentralismin periaatteelle; yleisen poliittisen suunnan määräävät silloin eriasteiset kansan edustajien kokoukset, jotka valitsevat tämän vallan elimet. Tämä valta tulee olemaan sekä demokraattinen että keskitetty, toisin sanoen siinä yhdistyvät toisiinsa keskitys demokratian pohjalla ja demokratia keskitetyn johdon alaisena. Vain tällainen järjestelmä tekee mahdolliseksi toisaalta toteuttaa laajaa demokratiaa ja antaa kaikenasteisten kansan edustajien kokouk-

sille täydellinen valta; toisaalta taas ratkaista valtion asiat keskitetyssä järjestyksessä; vain se takaa kaikenasteisille vallan elimille mahdollisuuden ratkaista keskitetyssä järjestyksessä ne asiat, jotka vastaavat kansan edustajien kokoukset ovat niiden hoidettaviksi uskoneet, ja samalla se takaa kansalle täyden vapauden demokraattiseen toimintaan. (MVT II 383)

5. Joukoilta joukoille

Eräs puoluetyön perusperiaatteista on "joukkolinja", kuten sen Kiinassa kehitettyä muotoa kutsutaan. Se tarkoittaa mahdollisimman läheisen vuorovaikutuksen järjestelmällistä harjoittamista puolueen ja joukkojen välillä. Tämä oli yksi niistä Venäjän vallankumouksen kokemuksista, joista Kiinan kommunistinen puolue on ottanut oppia:

> Mitä ankarammaksi luokkataistelu käy, sitä välttämättömämpää on, että proletariaatti luottaa mitä päättäväisemmin ja lujimmin laajoihin kansanjoukkoihin ja saattaa täyteen kukoistukseensa heidän vallankumouksellisen innostuksensa vastavallankumouksen lyömiseksi. Myrskyisten ja rajujen joukkotaistelujen kokemukset Lokakuun Vallankumouksessa ja sitä seuranneessa kansalaissodassa osoittavat tämän totuuden paikkansa pitävyyden. "Joukkolinja", josta puolueessamme usein puhutaan, on peräisin Neuvostoliiton kokemuksista tuolta ajalta. (HE 20)

Voidakseen johtaa joukkoja puolueen on ajettava niiden etuja. Sen on palveltava voidakseen johtaa. Siksi sillä täytyy olla kiinteät yhteydet niihin. Vain näin se pystyy ohjaamaan niiden toimintaa ja korjaamaan omat virheensä:

> Voidakseen palvella joukkoja ja tulkita **niiden** oikein tajuttuja etuja etujoukon, organisaation, on suoritettava koko työnsä joukkojen keskuudessa, vetäen niiden keskuudesta mukaansa poikkeuksetta kaikki parhaat voimat, tarkistaen joka askeleella huolellisesti ja objektiivisesti, pidetäänkö yhteyttä joukkoihin, onko yhteys elävää. Näin ja **vain** näin etujoukko kasvattaa ja valistaa joukkoja, tulkiten **niiden** etuja, opettaen niitä järjestäytymään, ohjaten **kaikkea** joukkojen toimintaa tietoisen luokkapolitiikan tietä. (LT 19.404)
>
> Poliittisen puolueen voimakkuuden tärkeimpiä ja varmimpia kriteerioita on se, miten tämä puolue suhtautuu virheisiinsä ja täyttää **käytännössä** velvollisuutensa omaa luokkaansa ja työtätekeviä **joukkoja** kohtaan. Virheen julkinen tunnustaminen, sen syi-

den paljastaminen, tuon virheen aiheuttaneen huolellinen harkinta — juuri tämä on tunnusomaista vakavalle puolueelle, juuri täten puolue täyttää velvollisuuksiaan, juuri tämä on **luokan** ja edelleen myös **joukkojen** kasvattamista ja opettamista. (LT 31.41)

Kiinan kommunistisessa puolueessa pidetään joukkolinjaa kaiken poliittisen työn lähtökohtana:

Kaikenlaisessa joukkojen hyväksi tehtävässä työssä on lähdettävä niiden tarpeista ja toivomuksista eikä joistakin henkilökohtaisista vaikutteista, niin hyviä kuin ne saattavat ollakin. Usein on niin, että joukkojen keskuudessa esiintyy jo objektiivisesti tarvetta tiettyihin uudistuksiin, mutta tämän välttämättömyyden subjektiivinen tajuaminen ei ole niiden keskuudessa vielä kypsynyt, niillä ei ole vielä päättäväisyyttä, ei ole vielä halua toteuttaa noita uudistuksia, ja silloin meidän tulee odottaa kärsivällisesti; vasta kun työmme saa joukkojen enemmistön tajuamaan tiettyjen uudistusten välttämättömyyden ja synnyttää niissä päätöksen ja halun näiden uudistusten toteuttamiseen — vasta silloin on ne toteutettava; muulla tavoin menetellen uhkaa joukoista irroittautumisen vaara. (MVT II 331)

On palveltava kansaa kaikesta sydämestään ja mielestään irtautumatta hetkeksikään joukoista; kaikessa on pidettävä silmällä kansan etua eikä yksityisten henkilöiden tai jonkin ihmisryhmän etuja; on oltava vastuussa sekä kansalle että puolueen johtaville elimille — tästä me aina lähdemme. Kommunistin on aina oltava valmiina korjaamaan virheitä, sillä jokainen virhe loukkaa kansan etuja. Puolueemme kaksikymmentäneljävuotinen kokemus osoittaa, että tehtävien asettelu, poliittiset asettamukset ja työtyyli ovat oikeita vain silloin, kun ne vastaavat kansan vaatimuksia kullakin hetkellä ja kyseisissä olosuhteissa sekä perustuvat yhteyteen joukkojen kanssa; ja päinvastoin, jos tehtävien asettelu, poliittiset asettamukset ja työtyyli ovat ristiriidassa joukkojen vaatimusten kanssa kyseisellä hetkellä ja kyseisissä olosuhteissa, eivätkä perustu yhteyteen joukkojen kanssa, niin ne ovat vääriä. (MVT II 439)

Me kommunistit olemme kuin siemeniä ja kansa kuin maaperä. Minne tahansa menemmekin, meidän on liitytttävä yhteen kansan kanssa, juurruttava ja kukoistettava sen keskuudessa. Minne tahansa toverimme menevätkin, heidän on luotava hyvät suhteet joukkoihin, huolehdittava niistä ja autettava niitä selviytymään vaikeuksistaan. Meidän on liityttävä yhteen kansanjoukkojen kanssa; mitä suurempaan osaan joukoista me liitymme, sitä parempi. Meidän on mentävä kansanjoukkojen keskuuteen ja saata-

va ne liikkeelle, vahvistettava kansan voimia, ja puolueemme johtamina lyötävä hyökkääjät ja rakennettava uusi Kiina. (MSW 4.58)

Vakaviin virheisiin syyllistyneitä kaadereita ja puoluejäseniä sekä työläis- ja talonpoikaisjoukkojen huonoja aineksia pitää arvostella ja heidän virheitään vastaan pitää taistella. Arvostelun ja taistelun kuluessa joukkoja on suostuteltava käyttämään oikeita menetelmiä ja taistelun muotoja ja välttämään liian kovia otteita. Tämä on asian toinen puoli. Toisaalta taas on saatava varmistus siitä, etteivät nämä kaaderit, puolueen jäsenet ja huonot ainekset yritä kostaa joukoille. Tulisi tehdä selväksi, että joukoilla on oikeus vapaasti arvostella heitä, ja lisäksi oikeus erottaa tai ehdottaa heidän erottamistaan virasta, ehdottaa puolueesta erottamista ja jopa lähettää huonoimmat ainekset kansanoikeuteen oikeudenkäyntiä ja rangaistusta varten. (MSW 4.186)

Puolueen ja kansanjoukkojen, sekä puoluejohdon ja rivijäsenten suhde on vastakohtien ykseyttä, jossa vastakohtien välillä on kiinteä vuorovaikutus:

Kuten toveri Mao Tsetung sanoo, oikean poliittisen linjan tulee olla "joukoilta joukoille". Linjamme on lähdettävä joukkojen ajatuksista ja on erityisen tärkeää että joukot omaksuvat sen. Tämän varmistamiseksi on luotava läheiset siteet puolueen ja sen ulkopuolella olevien joukkojen (luokan ja kansan) välille ja ennen kaikkea johtavien puolue-elinten ja puolueeseen kuuluvien joukkojen (kaaderien ja rivijäsenten) välille; toisin sanoen on oltava oikea linja järjestötyössä. (MSW 3.208)

Kansan ja puolueen välinen jaksottainen vuorovaikutus vastaa teorian ja käytännön suhdetta marxilaisessa tietoteoriassa:

Puolueemme kaikessa käytännön työssä kaiken oikean johtamisen tulee tapahtua "joukoilta joukoille". Tämä tarkoittaa: otetaan kansanjoukkojen ajatukset (hajanaiset ja järjestelemättömät ajatukset) ja keskitetään ne (tutkimuksen kautta ne muutetaan keskitetyiksi ja järjestelmällisiksi ajatuksiksi), sitten mennään kansanjoukkojen luo sekä levitetään ja selitetään näitä ajatuksia siksi kunnes kansanjoukot omaksuvat ne ominaan, pidetään niistä kiinni ja muutetaan ne toiminnaksi ja näiden ajatusten paikkansapitävyys koetellaan tällaisessa toiminnassa. Sitten jälleen kerran keskitetään kansanjoukoilta saadut ajatukset ja jälleen kerran mennään kansanjoukkojen luo niin että ajatuksista pidetään hellittämättä kiinni ja ne toteutetaan. Ja näin edelleen yhä uudelleen ja uudelleen loputtomana spiraalina ajatusten tullessa kerta ker-

ralta oikeammiksi, elinvoimaisemmiksi ja rikkaammiksi. Tämä on marxilaista tietoteoriaa. (MSW 3.119)

Elävästä havainnoinnista abstraktiseen ajatteluun **ja siitä käytäntöön** — sellainen on **totuuden** tiedostamisen, objektiivisen totuuden tiedostamisen dialektinen tie. (LT 28.135)

Sosialismia rakennettaessa yhteiskunnan kehittämisestä tulee tietoinen prosessi, jota kansanjoukot ohjaavat proletariaatin ja sen puolueen johdolla:

Yhteiskunnallisen kehityksen nykyisellä aikakaudella on historia asettanut vastuun maailman oikeasta tiedostamisesta ja maailman muuttamisesta proletariaatin ja sen puolueen harteille. Niin Kiinassa kuin koko maailmassakin on maailman muuttamisen käytännön prosessi — jonka kulku on ennakolta viitoitettu tieteellisen tiedostamisen pohjalta — saavuttanut erittäin tärkeän, koko maailmanhistoriassa ennen näkemättömän ajankohdan, jolloin tapahtuu pimeyden täydellinen kukistaminen niin Kiinassa kuin koko maailmassa ja tämän maailman muuttuminen ennennäkemättömän valoisaksi maailmaksi.

Proletariaatin ja vallankumouksellisten kansanjoukkojen taistelu maailman uudistamisen puolesta käsittää seuraavien tehtävien toteuttamisen: objektiivisen maailman muuttamisen ja myös oman subjektiivisen maailman muuttamisen — oman tiedostuskyvyn muuttamisen, subjektiivisen maailman muuttamisen suhteessa objektiiviseen maailmaan.

...kun kysymys on muuttuvasta objektiivisesta maailmasta, niin siihen kuuluvat myös kaikki muutoksen vastustajat. Heidän täytyy ensin käydä läpi pakottamiseen perustuva muutoksen aste, minkä jälkeen he voivat astua tietoisuuteen perustuvan uudestikasvatuksen vaiheeseen. Aika, jolloin koko ihmiskunta pääsee itsensä ja maailman tietoiseen muuttamiseen, tulee olemaan kommunismin aikakautta koko maailmassa. (MVT I 198)

Puolueen johto ja rivijäsenet, puolue ja proletariaatti, proletariaatti ja kansa, kansa ja taantumukselliset — näihin neljään ristiriitaan perustuu sosialistisen yhteiskunnan kehitys. Kukin niistä on osa laajempaa ristiriitaa ja muodostaa sen pääasiallisen puolen. Kolme ensimmäistä ovat luonteeltaan ei-antagonistisia, mutta ne saattavat muuttua antagonistisiksi, jos niitä käsitellään väärin. Neljäs on luonteeltaan antagonistinen, mutta oikein käsiteltynä se voi muuttua ei-antagonistiseksi. Kun siirtyminen kommunismiin on tapahtunut, kaikki valtiovallan muodot, myös demokratia, diktatuuri ja itse puolue, tulevat katoamaan:

Kun luokat katoavat, kaikki luokkataistelun välineet — puolueet ja valtiokoneisto — menettävät merkityksensä, käyvät tarpeettomiksi, haipyvät vähitellen ja saattavat päätökseen historiallisen tehtävänsä; ja ihmiskunta siirtyy korkeammalle asteelle...

Kommunistit kaikkialla maailmassa ovat porvaristoa viisaampia, he ymmärtävät dialektiikkaa ja näkevät pidemmälle. Porvaristoa tämä totuus ei miellytä, sillä se ei halua menettää valtaansa. Mutta työväenluokalle, työtätekevälle kansalle ja kommunistiselle puolueelle kysymys ei ole vallan menettämisestä. He tekevät lujasti työtä luodakseen edellytykset luokkien, valtiovallan ja poliittisten puolueiden luonnolliselle kuoleutumiselle, jolloin ihmiskunta astuu suuren tasapainon maailmaan. (MSW 4.411)

Ensimmäinen sosialistinen valtio

> Kaikkien tähänastisten yhteiskuntien historia on liikkunut luokkavastakohdissa, jotka eri aikakausina ovat muodostuneet erilaisiksi. Mutta olkoot ne muodoltaan minkälaisia hyvänsä, niin kaikkien menneiden vuosisatojen yhteisenä tosiasiana on ollut yhteiskunnan toisen osan harjoittama toisen osan riistäminen.
>
> —Kommunistinen manifesti

1. Proletaarinen vallankumous

Yhteenvedossaan Leninin porvarillisen ja proletaarisen vallankumouksen eroja koskevasta analyysistä Stalin kirjoitti:

> Ero proletaarisen vallankumouksen ja porvarillisen vallankumouksen välillä voitaisiin sisällyttää viiteen pääkohtaan:
>
> 1) Porvarillinen vallankumous alkaa tavallisesti silloin, kun jo ovat olemassa kapitalistisen talousmuodon enemmän tai vähemmän valmiit muodot, jotka ovat kasvaneet ja kypsyneet feodaalisen yhteiskunnan uumenissa jo ennen avointa vallankumousta, kun sitävastoin proletaarinen vallankumous alkaa sosialistisen talousmuodon valmiiden muotojen puuttuessa kokonaan tai melkein kokonaan.
>
> 2) Porvarillisen vallankumouksen perustehtävä on vallan valloittaminen ja sen saattaminen olemassaolevaa porvarillista taloutta vastaavaksi, kun sitävastoin proletaarisen vallankumouksen perustehtävänä on vallan valtaamisen jälkeen rakentaa uusi, sosialistinen talous.

3) Porvarillinen vallankumous **päättyy** tavallisesti vallan valloittamiseen, kun sitävastoin proletaarisessa vallankumouksessa vallan valloittaminen on vasta **alkua**, ja valtaa käytetään vipuna vanhan talouden muuttamiseksi uusille raiteille ja uuden talouden järjestämiseksi.

4) Porvarillinen vallankumous rajoittuu siihen, että se asettaa valtaan yhden riistäjäryhmän toisen riistäjäryhmän tilalle, jonka vuoksi sille ei ole tarpeen vanhan valtiokoneiston murskaaminen, kun sitävastoin proletaarinen vallankumous poistaa kaikki ja kaikenlaiset riistäjäryhmät ja asettaa valtaan kaikkien työtätekevien ja riistettyjen johtajan, proletaarien luokan, minkä vuoksi se ei voi tulla toimeen murskaamatta vanhaa valtiokoneistoa ja vaihtamatta sitä uuteen.

5) Porvarillinen vallankumous ei voi liittää porvariston ympärille vähänkään pitemmäksi aikaa työtätekevien ja riistettyjen miljoonajoukkoja nimenomaan siksi, että ne ovat työtätekeviä ja riistettyjä, kun taas proletaarinen vallankumous voi ja sen täytyy sitoa ne proletariaatin kanssa pitkälliseen liittoon juuri työtätekevinä ja riistettyinä, jos se tahtoo täyttää perustehtävänsä: proletariaatin vallan lujittamisen ja uuden sosialistisen talouden rakentamisen. (ST 8.22 vert. LT 27.73)

Porvariston kukistamisen jälkeen proletariaatin tehtävänä on rakentaa yhteiskuntajärjestys, joka ei eroa yksin kapitalismista, vaan kaikista aikaisemmista luokkayhteiskunnan muodoista, sillä se tekee lopun riistosta. Tämän vuoksi proletaariseen vallankumoukseen sisältyy syvällisempiä muutoksia, ja siksi myös suurempia vaikeuksia kuin yhteenkään aikaisempaan kumoukseen.

Nämä proletaarisen vallankumouksen luonteesta johtuvat vaikeudet olivat väistämättä suurimmat Lokakuun Vallankumouksessa, sillä se oli ensimmäinen. Vallattuaan valtiovallan ja lyötyään sisäiset ja ulkoiset viholliset taistelun kuluessa muodostetun Puna-armeijan avulla, Venäjän työläiset ja talonpojat ryhtyivät sosialismin rakennustyöhön ilman minkäänlaista aikaisempaa kokemusta, ilman yhdenkään ystävällismielisen valtion apua, ulkovaltojen järjestämän sabotaasitoiminnan häiritessä ja uuden intervention uhan alaisena.

Itse vallan valtaaminen oli ollut suhteellisen helppo tehtävä, sillä sota oli luonut otollisen poliittisen tilanteen. Kotimaassa tsaarinvallan aikainen takapajuinen talousjärjestelmä oli romahtanut Venäjän kärsittyä sotilaallisen tappion, ja imperialistiset ulkovallat kävivät kuolinkamppailua keskenään, eivätkä pystyneet sekaantumaan asioiden kulkuun (LT 27.76, ST 6.165). Myöhemmin ne tekivät sen, mutta silloin niillä oli vas-

tassaan oma työväenluokkansa — Unkarin ja Saksan vallankumoukselliset kansannousut ja liike bolshevikkien tukemiseksi Ranskassa ja Englannissa (LT 30.375, ST 6.408). Näiden poliittisten tekijöiden ansiosta vallankumous kesti. Mutta kun taistelu vallasta oli päättynyt ja ryhdyttiin sosialismin rakennustyöhön, tsaarinvallan takapajuisuudesta muodostui paljon suurempi este:

> Mitä takapajuisempi on maa joka on joutunut historian polvittelun vuoksi aloittamaan sosialistisen vallankumouksen, sitä vaikeampaa sen on siirtyä vanhoista kapitalistisista suhteista sosialistisiin. (LT 27.73)

Länsimaissa syntyi päinvastainen tilanne. Monopolikapitalismin yhteiskunnallis-taloudelliset suhteet — suurtuotanto, lukutaito ja ammattitaidon ja ammatillisen järjestäytyneisyyden korkea aste — olivat eduksi sosialistiselle vallankumoukselle, mutta reformistiset harhaluulot pidättelivät työläisiä ja poliittiset edellytykset puuttuivat. Lenin osoitti tämän vastakohtaisuuden vertaamalla Venäjää ja Saksaa:

> Sosialismi on mahdoton ilman suurkapitalistista konetekniikkaa, joka pohjautuu uusimman tieteen viimeiseen sanaan . . . Mutta sosialismi ei ole mahdollinen myöskään ilman proletariaatin valtaa valtiossa . . . Saksa ja Venäjä olivat vuonna 1918 toisaalta sosialismin taloudellisten, tuotannollisten, yhteiskunnallistaloudellisten ja toisaalta sen poliittisten edellytysten havainnollisimpia aineellisia olennoitumia. (LT 32.329)

Lenin totesi, että vallankumouksen alkaminen kestäisi länsimaissa kauemmin kuin Venäjällä, mutta sen jatkaminen olisi helpompaa, ja samalla hän muistutti bolshevikkeja siitä, että vaikka vallan valtaaminen oli Venäjällä ollut helppoa, niin suurimmat vaikeudet olivat vielä edessäpäin:

> Jokaiselle, joka on syventynyt ajattelemaan Euroopan sosialistisen vallankumouksen taloudellisia edellytyksiä, on pitänyt olla selvää, että Euroopassa on paljon vaikeampaa aloittaa vallankumous, että meillä on paljon helpompi aloittaa, mutta vaikeampi jatkaa kuin siellä. Tästä objektiivisesta tilanteesta johtuu se, että meidän oli koettava tavattoman vaikea ja jyrkkä käänne historiassa. (LT 27.77)

Venäjän vallankumouksesta kokonaisuudessaan Lenin päätteli näin:

> Jouduimme aloittamaan vallankumouksemme tavattoman vaikeissa olosuhteissa, jollaisiin yksikään maailman tulevista työväenvallankumouksista ei enää joudu. (LT 28.123)

2. Sosialismin rakennustyö

Kansalaissodan päättyessä maan talouselämä oli melkein pysähdyksissä ja työläisten ja talonpoikien liitto oli vaarassa hajota. Tilanteen ainoa pelastus oli Leninin Uusi talouspolitiikka, joka elvytti tuotannon sallimalla yksityisen kaupankäynnin pienteollisuudessa ja maataloudessa. Tämän taloudellisen jälleenrakennustyön kauden jälkeen alkoi taistelu sosialismin rakennustyöstä.

Teollistaminen vaatii pääomaa, ja ainoa mahdollinen pääoman lähde oli proletariaatin ja talonpoikaiston työ. Stalin sanoi:

> Kapitalistisissa maissa teollistaminen on tavallisesti tapahtunut pääasiassa toisten maiden ryöstämisen kustannuksella, siirtomaiden tai voitettujen maiden kustannuksella tahi vähemmän orjuuttavien ja huomattavien lainojen kustannuksella.
>
> Te tiedätte, että Englanti keräsi satojen vuosien ajan pääomia kaikista siirtomaista, kaikista maanosista ja teki siten lisäpääomasijoituksia teollisuuteensa. Siitä muuten johtuukin, että Englannista tuli yhteen aikaan "maailmantehdas".
>
> Te tiedätte myöskin, että Saksa kehitti teollisuuttaan muun muassa sen viisimiljardisen sotakorvauksen avulla, jonka se otti ranskalais-preussilaisen sodan jälkeen Ranskalta.
>
> Maamme eroaakin kapitalistisista maista muun muassa siinä, että se ei voi eikä se saa harjoittaa siirtomaiden ja yleensä vieraiden maiden ryöstöä. Tämä tie on siis meiltä suljettu.
>
> Mutta maallamme ei ole myöskään orjuuttavia ulkoisia lainoja eikä se halua sellaisia ottaa. Siis tämäkin tie on meiltä suljettu.
>
> Mitä meille siinä tapauksessa jää? Jää yksi mahdollisuus: kehittää teollisuutta, teollistaa maata **sisäisen** kasaantumisen perustalla...
>
> Entä missä ovat tuon kasaantumisen tärkeimmät lähteet? Kuten jo sanoin, näitä lähteitä on kaksi: ensiksikin työväenluokka, joka luo arvoja ja vie teollisuutta eteenpäin; toiseksi — talonpoikaisto.
>
> Talonpoikaiston osalta asiamme ovat tässä suhteessa seuraavasti: ensiksikin se maksaa valtiolle paitsi tavallisia, välittömiä ja välillisiä veroja myöskin **liikamaksua** verrattain korkeina teollisuustavarain hintoina, ja toiseksi, maataloustuotteiden hinnoissa siltä **jää saamatta** enemmän tai vähemmän.
>
> Se on lisäveroa talonpoikaistolle koko maatamme, muun muassa talonpoikaistoa palvelevan teollisuuden etuja silmällä pitäen. (ST 11.173)

Tämän politiikan toteuttamiseksi oli tarpeen ylläpitää proletariaatin

diktatuuria ja työläisten ja talonpoikien liittoa, jossa talonpoikaisjoukot liittyivät proletariaattiin taistelussa kulakkeja vastaan:

> Proletariaatin liitto talonpoikaiston kanssa on työväenluokan liitto talonpoikaiston työtätekevien joukkojen kanssa. Sellainen liitto ei ole toteutettavissa ilman taistelua talonpoikaiston kapitalistisia aineksia vastaan, ilman taistelua kulakistoa vastaan. Sellainen liitto ei voi olla luja ilman maalaisköyhälistön järjestämistä, joka on työväenluokan tuki maaseudulla. Sen vuoksi työläisten ja talonpoikien liitto nykyisissä proletariaatin diktatuurin oloissa voidaan toteuttaa vain Leninin tunnetulla tunnuksella: nojaudu maalaisköyhälistöön, tee luja liitto keskitalonpojan kanssa, älä hetkeksikään keskeytä taistelua kulakistoa vastaan. Sillä vain tätä tunnusta toteuttamalla voidaan talonpoikaiston perusjoukot saada mukaan sosialistisen rakennustyön uomaan. (ST 11.105)

Stalinin johdolla nämä tehtävät saatettiin päätökseen. Takapajuisessa, sodan ja kansalaissodan raunioittamassa, vihollisten ympäröimässä maassa luotiin maailman ensimmäinen sosialistinen valtio. Tällä valtiolla oli nykyaikainen teollisuus ja maatalous ja nykyaikainen armeija, joka kesti ja murskasi fasistisen Saksan aseellisen mahdin, jonka imperialistit olivat luoneet nimenomaisena tarkoituksenaan tuhota sosialismi. Näistä syistä Stalin on ansainnut paikkansa historiassa Leninin rinnalla.

3. "Vasemmisto"- ja oikeistopoikkeamat

Objektiivisesta tilanteesta johtuvien vaikeuksien lisäksi oli toisia, jotka johtuivat vallankumouksen voimien epäyhtenäisyydestä. Useiden vuosien ajan johto oli avoimesti jakautunut. Leninin ja myöhemmin Stalinin johtamia leninistejä vastustivat monet Trotskin, Buharinin ja muiden johtamat ryhmät, jotka olivat keskenään hajanaiset, mutta yhtenäisiä vastustaessaan Leniniä ja Stalinia. Oppositioon muodostui kaksi päälinjaa. Toista johti Trotski, joka väitti, että neuvostotasavalta kaatuisi, ellei länsimaissa tapahtuisi vallankumousta, ja toista Buharin, jonka mielestä kulakkeja ei tulisi pakottaa, vaan heidän olisi annettava "kasvaa rauhallisesti sosialismiin". Nämä kaksi linjaa ovat esimerkkejä "vasemmisto"- ja oikeisto-opportunismista, joita on käsitelty I luvussa.

Vuonna 1905, kun Lenin muotoili teoriansa "keskeytymättömästä vallankumouksesta", Trotski esitti sen vastapainoksi oman teoriansa "jatkuvasta vallankumouksesta", lainaten nimen Marxilta. Tämän teorian mukaan proletariaatti, joka on kukistanut tsaarin, joutuu ristiriitaan talonpoikaisjoukkojen kanssa eikä pysty puolustamaan valtaansa ilman

valtiollista tukea lännen proletariaatilta, ts. ilman proletaarista vallankumousta länsimaissa. Tämän teorian mukaisesti Trotski kieltäytyi saattamasta päätökseen Brest-Litovskin rauhanneuvotteluja sillä perusteella, että rauhan tekeminen saksalaisten imperialistien kanssa olisi petos Saksan tulevaa vallankumousta kohtaan. Lenin kuvasi tätä "kummalliseksi ja hirvittäväksi" päätökseksi (LT 27.50), ja jollei hän olisi onnistunut peruuttamaan sitä, Neuvostotasavalta olisi epäilemättä kaatunut.

Tietenkin Lenin tunnusti, että Venäjän vallankumous saattaisi epäonnistua. Mutta hänen mielestään se oli kuitenkin edistysaskel, sillä sosialismin lopullinen maailmanlaajuinen voitto saavutetaan vain samanlaisten yritysten kautta, joista yksikään ei ole täydellinen:

> Me emme kykene oman halumme mukaan saamaan aikaan sosialistista kumousta lännessä — tuota ainoata ehdotonta taetta restauraatiota vastaan Venäjällä. Mutta suhteellisena, ehdollisena "takeena", s.o. mahdollisimman suurena restauraation **haittana**, on vallankumouksellisen mullistuksen mahdollisimman syvällinen, johdonmukainen ja päättäväinen suorittaminen Venäjällä. Mitä pitemmälle vallankumous menee, sitä vaikeampaa tulee olemaan vanhan restauraatio, sitä enemmän jää restauraation tapauksessakin jäljelle. (LT 13.312)
>
> Toisaalta olisi auttamaton virhe julistaa, että koska taloudellisten "voimiemme" ja poliittisen voimamme välinen epäsuhde on tunnustettu, niin ei olisi "siis" pitänyt ottaa valtaa. Niin järkeilevät "koteloihmiset", jotka unohtavat, että "vastaavaisuutta" ei tule olemaan koskaan, että sitä ei voi olla yhteiskunnan enempää kuin luonnonkaan kehityksessä, että voittoisa sosialismi syntyy vain **kaikkien** maiden proletaarien vallankumouksellisesta yhteistoiminnasta monien yritysten tuloksena — joista jokainen erikseen otettuna tulee olemaan yksipuolinen, potemaan tiettyä epäsuhdetta. (LT 32.34)

Nimeä lukuunottamatta Trotskin teorialla "jatkuvasta vallankumouksesta" ei ole mitään yhteistä Marxin teorian kanssa, paitsi ajatus "samanaikaisuudesta", joka oli jo osoittautunut virheelliseksi. Trotski ei pystynyt erottamaan vallankumouksen kahta vaihetta ja hän kielsi talonpoikaiston osuuden vallankumouksessa. Tämä oli menshevikkien kanta. Menshevikkien tavoin hän ei kyennyt ymmärtämään, että talonpoikaiston jakautuminen v. 1905 jälkeen ei vähentänyt, vaan lisäsi sen vallankumouksellisuutta, sillä se lähensi talonpoikaisjoukkoja kaupunkien proletariaattiin ja kiihdytti taistelua tsaarinvaltaa vastaan, johon koko talonpoikaisto otti osaa:

Trotski, joka toistaa "Nashe Slovossa" originellin teoriansa vuodelta 1905 eikä halua ajatella, minkä syiden takia elämä on kulkenut kokonaista kymmenen vuotta tämän mainion teorian ohitse, ratkaisee väärin tämän tehtävän.

Trotskin originelli teoria ottaa bolshevikeilta kehotuksen proletariaatin päättäväiseen vallankumoukselliseen taisteluun ja poliittisen vallan valtaamiseen sen käsiin ja menshevikeiltä talonpoikaiston osuuden "kieltämisen"... Koko vuosikymmen — suuri vuosikymmen — 1905—1915 on todistanut, että Venäjän vallankumouksessa on kaksi ja vain kaksi luokkalinjaa. Talonpoikaiston jakautuminen kerroksiin on voimistanut luokkataistelua sen sisällä, herättänyt hyvin monet poliittisesti nukkuneet ainekset, lähentänyt maalaisproletariaattia kaupungin proletariaattiin . . . Mutta "talonpoikaiston" ja Markovien-Romanovien-Hvostovien antagonismi on voimistunut, kasvanut, kärjistynyt. Se on niin ilmeinen totuus, etteivät **edes** tuhannet fraasit Trotskin kymmenissä pariisilaisissa artikkeleissa pysty "kumoamaan" sitä. Trotski auttaa todellisuudessa Venäjän liberaalisia työväenpolitiikkoja, jotka talonpoikaiston osuuden "kieltämisellä" tarkoittavat **haluttomuuttaan** nostattaa talonpoikia vallankumoukseen! (LT 21.416-417)

Leninin kanta Trotskin teoreettiseen ja poliittiseen linjaan käy ilmi näistä huomautuksista:

Trotski vääristelee bolshevismia, sillä Trotski ei ole koskaan kyennyt määrittelemään jossain määrin selvästi kantaansa sen suhteen, mikä on proletariaatin osuus Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa. (LT 16.381)

Ja tämä tosiasia todistaa meidän olleen oikeassa puhuessamme Trotskista kuten "ryhmäkuntalaisuuden kehnoimpien rippeiden" edustajasta...

"Ryhmäkuntien ulkopuolella olemisen" lipulla Trotski suojelee erästä niistä ulkomaisista ryhmistä, jotka ovat erikoisen aatteettomia ja joilla ei ole pohjaa Venäjän työväenliikkeessä.

Ei kaikki ole kultaa mikä kiiltää. Trotskin korulauseissa on paljon loistoa ja helinää, mutta niissä ei ole sisältöä. (LT 20.323)

Yhdessäkään marxilaisuuden tärkeässä kysymyksessä Trotskilla ei ole vielä koskaan ollut kestäviä mielipiteitä, vaan hän on aina "tunkeutunut" niiden tai näiden erimielisyyksien "rakoon" ja juoksennellut yhdeltä puolelta toiselle. (LT 20.440)

19. helmikuuta 1917 päivätyssä kirjeessä hän kirjoitti:

Sitten saapui Trotski ja se roisto ryhtyi heti muhinoihin "Novyi

> Mirin" **oikeisto**siiven kanssa vasemmistolaisia zimmerwaldilaisia vastaan!! Juuri niin!! Sellainen on Trotski!! Aina samanlainen: kiemurtelee, juonittelee, näyttelee vasemmistolaista, **auttaa** oikeistolaisia niin kauan kuin voi... (LT 35.253, vrt. 250)

Vuoden 1920 lopulla Trotski julkaisi kirjasen, jossa hänen hyökkäyksensä kohdistui puolueen linjaan ammattiyhdistysdemokratian kehittämisessä. Lenin arvosteli sitä seuraavasti:

> Perusaineistonani on tov. Trotskin kirjanen "Ammattiliittojen merkityksestä ja tehtävistä". Kun vertaan tätä kirjasta teeseihin, jotka hän esitti Keskuskomiteassa, ja tutkin sitä, niin ihmettelen, mikä määrä teoreettisia virheitä, aivan törkeitä virheitä siihen on koottu...olen varma siitä, että...tov. Trotski teki joukon virheitä, jotka koskevat proletariaatin diktatuurin perusolemusta.
> (LT 32.1-4, vert. 36.572)

Taistelleessaan vuonna 1930 leniniläisen linjan puolesta sekä "vasemmisto"- että oikeistopoikkeamia vastaan Stalin analysoi trotskismia näin:

> Mikä on trotskilaisuuden olemus?
>
> Trotskilaisuuden olemus on ennen kaikkea se, että se kieltää sosialismin rakentamisen mahdollisuuden Neuvostoliitossa maamme työväenluokan ja talonpoikaiston voimilla. Mitä se merkitsee? Se merkitsee sitä, että ellei lähiaikoina meille ehdi voittoisan maailmanvallankumouksen apu, niin meidän on antauduttava porvariston edessä ja puhdistettava tie porvarillis-demokraattiselle tasavallalle. Siis meillä on tässä sosialismin maassamme rakentamisen mahdollisuuden porvarillinen kieltäminen, jota verhotaan "vallankumouksellisella" fraasilla maailmanvallankumouksen voitosta...
>
> Trotskilaisuuden olemus on toiseksi se, että se kieltää mahdollisuuden saada talonpoikaiston perusjoukot mukaan sosialistiseen rakennustyöhön maaseudulla. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että työväenluokka ei kykene saamaan talonpoikaistoa mukaansa yksilöllisten talonpoikaistalouksien siirtämisessä kollektiivisille raiteille, että ellei lähiaikoina työväenluokan avuksi ehdi maailmanvallankumouksen voitto, niin talonpoikaisto palauttaa entisen porvarillisen järjestelmän...
>
> Trotskilaisuuden olemus on vihdoin se, että se kieltää rautaisen kurin välttämättömyyden puolueessa, tunnustaa ryhmäkuntalaisten ryhmittymisen vapauden puolueessa ja katsoo välttämättömäksi trotskilaisen puolueen perustamisen. Trotskilaisuuden mielestä NKP(b):n ei tule olla yhtenäinen ja luja taistelupuolue, vaan ryhmien ja fraktioiden yhteenkokoutuma, joilla on omat keskuk-

sensa, oma kurinsa, oma lehdistönsä j.n.e. Mutta mitä se merkitsee? Se merkitsee, että julistetaan poliittisten ryhmien vapaus puolueessa. Se merkitsee, että poliittisten ryhmittymien vapauden jälkeen puolueessa pitää tulla poliittisten puolueiden vapaus maassa, s.o. porvarillinen demokratia.

Antautumishenkisyys käytännössä **sisältönä**, "vasemmistolaiset" fraasit ja "vallankumouksellis"-seikkailumaiset otteet **muotona**, joka verhoaa antautumishenkistä sisältöä, — sellainen on trotskilaisuuden olemus.

Tuo trotskilaisuuden kaksinaisuus heijastaa sen köyhtyvän kaupunkilaispikkuporvariston aseman kaksinaisuutta, joka ei voi sietää proletariaatin diktatuurin "komentoa" ja pyrkii joko hyppäämään "kerralla" sosialismiin välttyäkseen köyhtymiseltä (siitä **seikkailumaisuus** ja **hysteerisyys** politiikassa) taikka, jos se ei ole mahdollista, tekemään vaikka minkälaisia myönnytyksiä kapitalismille (siitä **antautumishenki** politiikassa). (ST 12.379)

Samassa kokouksessa Stalin analysoi Buharinin, Rykovin ja Tomskin johtamaa oikeistopoikkeamaa:

Oikeistouklonisteista ei voida sanoa, etteivät he tunnustaisi sosialismin rakentamisen mahdollisuutta Neuvostoliitossa. Ei, he tunnustavat sen, ja siinä he eroavat trotskilaisista. Mutta oikeistouklonistien onnettomuus on siinä, että tunnustaessaan muodollisesti sosialismin rakentamisen mahdollisuuden yhdessä maassa he eivät halua tunnustaa niitä teitä ja taistelukeinoja, joita ilman sosialismin rakentaminen on mahdotonta... He luulevat, että sosialismi voidaan rakentaa pikkuhiljaa, itsestäänsujumisen pohjalla, ilman luokkataistelua, ilman hyökkäystä. Kapitalistiset ainekset joko itsestään, huomaamatta kuolevat pois tai kasvavat sosialismiin. Mutta kun sellaisia ihmeitä ei historiassa tapahdu, niin käy siten, että **oikeistouklonistit luisuvat käytännössä sosialismin maassamme rakentamisen mahdollisuuden kieltämisen kannalle.**

Oikeistouklonisteista ei voida myöskään sanoa, että he kieltäisivät talonpoikaiston perusjoukkojen mukaansaamisen mahdollisuuden sosialismin rakentamiseen maaseudulla. Ei, he tunnustavat sen, ja siinä he eroavat trotskilaisista. Mutta tunnustaessaan sen muodollisesti he samalla kieltävät ne tiet ja keinot, joita ilman talonpoikaiston saaminen mukaan sosialismin rakentamiseen on mahdotonta... He luulevat, että pääasia ei ole nyt teollisuuden kehittäminen nopeassa vauhdissa eikä myöskään kolhooseissa ja neuvostotiloissa, vaan siinä, että "päästetään valloilleen" markkinoiden vaistonvaraisuus, "vapautetaan" markkinat ja "poistetaan kah-

leet" yksilöllisiltä talouksilta aina maaseudun kapitalistisiin aineksiin saakka. Mutta kun kulakki ei voi kasvaa sosialismiin ja markkinoiden "vapautus" merkitsee kulakiston aseistamista ja työväenluokan aseistariisumista, niin tuloksena on, että **oikeistouklonistit** luisuvat käytännössä kannalle, joka kieltää talonpoikaiston perusjoukkojen mukaansaamisen mahdollisuuden sosialismin **rakentamiseen...**

Oikeistouklonistit eivät ole toisen puolueen perustamisen kannalla, ja siinä on vielä heidän yksi eroavaisuutensa trotskilaisista. Oikeistouklonistien johtajat ovat tunnustaneet avoimesti virheensä ja laskeneet aseensa puolueen edessä. Mutta olisi tyhmää tämän perusteella luulla, että oikeistopoikkeama olisi jo haudattu. Oikeisto-opportunismin voimaa ei voida mitata tämän seikan mukaan. Oikeisto-opportunismin voimana on pikkuporvarillisen vaistonvaraisuuden voima, sen painostuksen voima, joka kohdistuu puolueeseen kapitalististen ainesten taholta yleensä ja kulakiston taholta erikoisesti...

Siten on asianlaita "vasemmisto"- ja oikeistopoikkeaman suhteen puolueessa.

Tehtävänä on käydä edelleenkin leppymätöntä taistelua **kahdella rintamalla**, sekä "vasemmistolaisia" vastaan, jotka edustavat **pikkuporvarillista radikalismia**, että oikeistolaisia vastaan, jotka edustavat **pikkuporvarillista liberalismia.** (ST 12.384—87)

Lisättäväksi jää vain, että vakuuttaessaan tunnustavansa virheensä oikeistolaiset syyllistyivät petokseen. Myöhemmin Moskovan oikeudenkäynneissä näytettiin toteen, että molemmat ryhmät olivat toimineet vastavallankumouksen hyväksi.

4. Uusi porvaristo

Proletaarinen vallankumous lopettaa riiston, mutta ei luokkataistelua. Maatalouden kollektivisoinnin jälkeenkin taloudellisen perustan alalla säilyy ristiriita toisaalta kollektiivin omistamien kollektiivitilojen ja toisaalta valtion omistamien valtiontilojen välillä. Kollektiivin sisällä jokaisella perheellä on oma palstansa ja oikeus myydä tuotteitaan vapailla markkinoilla. Talonpoikaisto on siis yhä sidottu pientuotantoon, samoin käsityöläiset. Proletariaatin elintaso on korkeampi kuin käsityöläisten. Tämä johtuu kaupungin ja maaseudun välisistä eroista, jotka ovat peräisin vanhasta yhteiskunnasta. Teollisuudessa vallitsee ristiriita kollektiivisen työn ja palkkojen yksilöllisen luonteen välillä. Kapitalisteilta,

maanomistajilta ja kulakeilta on takavarikoitu omaisuus, mutta he toimivat yhä, ja monet ovat läänin tai valtion viroissa.

Lenin varoitti toistuvasti, että ulkoisen hyökkäyksen lisäksi neuvostojärjestelmässä itsessään oli yhä edellytyksiä, jotka tekivät kapitalismin palauttamisen mahdolliseksi:

> Siirtyminen kapitalismista kommunismiin on kokonainen historiallinen aikakausi. Niin kauan kuin se ei ole päättynyt, riistäjien mielessä kytee pakostakin restauraation toivo, ja tämä **toivo** muuttuu restauraatio**yrityksiksi**. (LT 28.243)
>
> Sitä (porvaristoa) ei synny vain meikäläisten neuvostolaitosten toimihenkilöiden keskuudessa — mitättömän vähässä määrin sitä saattaa tulla sieltäkin —, sitä syntyy talonpoikaiston ja käsityöläisten keskuudesta. Se osoittaa meille, että jopa Venäjälläkin kapitalistinen tavaratalous elää, vaikuttaa, kehittyy, synnyttää porvaristoa samoin kuin missä tahansa kapitalistisessa yhteiskunnassa. (LT 29.172)
>
> Niin kauan kuin elämme maassa, jossa vallitsevana on pientalonpoikaistalous, Venäjällä on kapitalismille varmempi taloudellinen pohja kuin kommunismille. Tämä on muistettava. Jokainen, joka on seurannut tarkkaavaisesti maaseudun elämää ja verrannut sitä kaupunkielämään, tietää, että emme ole kiskoneet irti kapitalismin juuria emmekä murskanneet sisäisen vihollisemme perustusta, sen pohjaa. Tämä vihollinen pysyy pystyssä pientalouden varassa ja sen murskaamiseen on vain yksi keino — maan talouden, muun muassa maatalouden, siirtäminen uudelle teknilliselle perustalle, nykyaikaisen suurtuotannon teknilliselle perustalle. (LT 31.502)

Stalin toisti Leninin varoituksen:

> Onko meillä, meidän neuvostomaassamme, sellaisia ehtoja, jotka tekevät **mahdolliseksi** kapitalismin palauttamisen (restauraation)? On kyllä. Se ehkä näyttää kummalliselta, toverit, mutta se on tosiasia. Me olemme kukistaneet kapitalismin, pystyttäneet proletariaatin diktatuurin ja kehitämme voimakasta vauhtia sosialistista teollisuuttamme liittäen talonpoikaistalouden yhteen sen kanssa. Mutta me emme vielä ole repineet irti kapitalismin juuria. Missä nämä juuret pysyttelevät? Ne pysyttelevät tavaratuotannossa, kaupungin ja varsinkin maaseudun pientuotannossa. (ST 11.249)

Tämä uusi porvaristo ei voinut toimia avoimesti — paitsi ulkomailla, missä emigrantit olivat erittäin aktiivisia ja hyvin järjestäytyneitä — mutta

sillä oli oma smenovehismin nimellä tunnettu ideologiansa, jota Stalin luonnehti seuraavasti:

> Smenovehilaisuus on sen uuden porvariston ideologiaa, joka kasvaa ja liittyy vähitellen yhteen kulakkien ja virkailijasivistyneistön kanssa. Uusi porvaristo on esittänyt oman ideologiansa, smenovehilaisideologian, jonka sisältönä on se, että sen mukaan kommunistinen puolue on rappeutuva, uusi porvaristo on yhtyvä ja voimistuva, ja niin meidän, bolshevikkien, on muka huomaamattamme pakko tulla demokraattisen tasavallan kynnykselle, sitten meidän on pakko astua tämän kynnyksen yli ja jonkun "caesarin" avulla, joka kuulemma nousee joko sotilasjohtajien tahi siviilivirkailijain joukosta, me olemme joutuva tavallisen porvarillisen tasavallan asemaan. (ST 7.361)
>
> Teollisuutemme edistyminen, kauppa- ja osuustoimintaelintemme edistyminen, valtiokoneistomme parantuminen on sellaista etenemistä ja parannusta, joka on työväenluokalle ja talonpoikaiston perusjoukoille myönteinen seikka, mutta uudelle porvaristolle, keskikerroksille yleensä ja varsinkin kaupunkien keskikerroksille se on kielteinen seikka. Onko siis ihme, että tyytymättömyys Neuvostovaltaa kohtaan kasvaa näiden kerrosten keskuudessa? Siitä johtuvat vastavallankumoukselliset mielialat näissä piireissä. Siitä johtuu smenovehilaisuuden ideologia muotitavarana uuden porvariston poliittisilla markkinoilla. (ST 10.342)

Uuden porvariston tehokkaimpia aseita oli byrokratia, vanhasta yhteiskunnasta peritty epäkohta:

> Koko tilanne, joukkojen palkkaorjuuden, puutteen ja kurjuuden tila, on kapitalismin vallitessa kaventanut, supistanut, typistänyt ja runnellut demokratismin. Sentähden ja vain sentähden toimihenkilöt meidän poliittisissa ja ammatillisissa järjestöissämme turmeltuvat (tai tarkemmin sanoen heillä on taipumus turmeltua) kapitalististen olosuhteiden vaikutuksesta ja osoittavat taipumusta muuttua byrokraateiksi, s.o. joukoista irtaantuneiksi, joukkojen **yläpuolella** oleviksi, etuoikeutetuiksi henkilöiksi.
>
> Siinä on byrokratismin **olemus**, ja niin kauan kuin porvaristoa ei ole kukistettu, niin kauan on **jopa** proletaaristenkin toimihenkilöiden eräänlainen "byrokratisoituminen" kiertämätöntä. (LT 25.492)

Uusien proletaaristen hallintovirkamiesten kouluttaminen oli väistämättä hidas prosessi, joten kaikkia vanhoja virkamiehiä ei voitu heti syrjäyttää. Monet heistä vastustivat salaa uutta järjestelmää ja kaikki piti-

vät kiinni vanhoista menetelmistä:

Meillä on nyt suunnaton määrä virkailijoita, mutta meillä ei ole kylliksi sivistyneitä voimia kyetäksemme todella johtamaan heitä. Käytännössä käy hyvin usein niin, että täällä ylhäällä, missä meillä on valtiovalta käsissämme, koneisto jotenkuten toimii... Mutta alhaalla on satoja tuhansia entisiä tsaarilta ja porvarilliselta yhteiskunnalta saamiamme virkamiehiä, jotka toimivat osaksi tietoisesti, osaksi tiedottomasti meitä vastaan. (LT 33.418, vert. 29.15)

Siksi en ole koskaan epäillyt, ettei ole totta, kun meille on sanottu...että neuvostotilat ovat hyvin useissa tapauksissa paikkoja, joissa piileilee entisiä hieman väriään vaihtaneita ja toisinaan väriään vaihtamattomiakin tilanherroja, että siellä on muodostettu virkavaltaisuuden pesiä, että samantapaisia ilmiöitä havaitaan tavan takaa myös pää- ja keskushallinnoissa. (LT 30.232)

Stalin kiinnitti huomiota samaan epäkohtaan vielä jyrkemmin sanoin:

Kysymys on siitä, että puolue-, valtio-, ammattiliitto-, osuustoiminta- ja kaikenlaisissa muissa järjestöissä on olemassa byrokraattisia aineksia. Kysymys on niistä byrokraattisista aineksista, jotka elävät heikkouksiemme ja virheittemme ansiosta, jotka pelkäävät joukkojen kritiikkiä, joukkojen toteuttamaa valvontaa kuin tulta ja jotka häiritsevät meitä itsekritiikin kehittämisessä, häiritsevät meitä heikkouksistamme ja virheistämme vapautumisessa. Byrokratismia järjestöissämme ei saa pitää vain virastohitautena ja kansliavitkutuksena. Byrokratismi ilmentää porvarillista vaikutusta järjestöihimme. (ST 11.144)

Vaara oli sitäkin suurempi, koska kaadereiden puutteen vuoksi byrokraattiset menetelmät olivat tunkeutumassa itse puolueeseen:

Neuvostokoneiston virkavaltaisuus ei ole voinut olla tunkeutumatta puoluekoneistoon, koska nämä koneistot kytkeytyvät läheisesti toisiinsa. (LT 31.424, vert. 410, ST 6.10)

Olennaisinta ei ole tämä, vaan se, että ihmisiä ei ole sijoitettu oikein, että vastuunalainen kommunisti, joka suoritti oivallisesti koko vallankumouksen on pantu hoitamaan sellaista asiaa kuin kauppaa ja teollisuutta, josta hän ei ymmärrä mitään ja siitä syystä estää totuuden ilmituloa, hänen selkänsä takana näet voivat helposti piileksiä keinottelijat ja petkuttajat. (LT 33.290)

Kaikki järkevät valkokaartilaiset ottavat aivan varmasti varteen sen seikan, että puolueemme proletaarinen luonne ei itse asiassa lainkaan takaa sitä, etteivät pienomistaja-ainekset voisi saada ja vieläpä mitä lyhimmässä ajassa yliotetta puolueessamme.

(LT 33.240, vert. 173, 31.99)

Kaikkien talouselinten työ kärsii meillä eniten byrokratiasta. Kommunisteista on tullut byrokraatteja. Se jos mikä on meille tuhoisaa. (LT 35.50, vert. 32.7, 39)

Byrokratia ei vain suojannut vastavallankumouksellisia;se oli vaarallista myös siksi, että se asetti hallinnon politiikan yläpuolelle. Siten se vieroitti kansaa puolueesta ja heikensi proletariaatin diktatuurin perustuksia:

Tehtävämme on siinä, että osataan järjestää työt oikein, siten ettei jäädä jälkeen, että syntyneet kahnaukset poistetaan ajoissa eikä hallintotyötä irroteta politiikasta. Perustana on näet se, että koko etujoukolla on yhteys kaikkiin proletaari- ja talonpoikaisjoukkoihin. Hullusti käy, jos joku unohtaa nämä pikkupyörät, jos hän innostuu pelkkään hallinnolliseen määräilemiseen. (LT 33.285)

Koko kansasta olemme kuitenkin vain pisara meressä, ja me voimme hallita vasta silloin, kun ilmennämme oikein sitä, mitä kansa ajattelee. Muussa tapauksessa kommunistinen puolue ei voi johtaa mukaansa joukkoja, vaan koko koneisto luhistuu. (LT 33.290)

Byrokratian ongelmaa pohtiessaan Lenin vastusti jyrkästi niitä, jotka Trotskin tavoin pyrkivät poistamaan sen pelkällä puheiden pidolla:

Taistelu virkavaltaisuutta vastaan vaatii vuosikymmeniä. Tämä taistelu on mitä vaikeinta ja jokainen joka sanoo, että me vapaudumme heti virkavaltaisuudesta, jos hyväksymme virkavaltaisuutta vastaan tähdätyt ryhmäohjelmat, on yksinkertaisesti veijari, joka mielellään puhuu kauniita sanoja. (LT 32.39, vert. 33.418, 471)

5. Kulttuurivallankumouksen tarve

Taistelu byrokratiaa vastaan oli erityisen vaikeaa, koska sitä oli käytävä samanaikaisesti taloudellisen perustan ja ideologisen päällysrakenteen alalla. Toisaalta, koska sen juuret olivat pientuotannossa, sitä ei voitu täysin hävittää ennen kuin koko talous oli rakennettu uudelleen laajamittaisen sosialistisen tuotannon pohjalta. Toisaalta se oli itse talouden uudelleenrakentamisen pääesteitä — este, joka saattaisi kumota koko prosessin, ellei sitä poistettaisi.

Lenin ymmärsi, että ratkaisu oli kansanjoukoissa. Jos joukot voitaisiin herättää ottamaan aloite tuotannon kehittämisessä ja työskentelemään yhteisen edun, ei yksityisen edun hyväksi, ne voittaisivat vanhan

yhteiskunnan vaikutuksen itsessään ja ymmärtäisivät, että niiden oli otettava hallinnollinen työ omiin käsiinsä.

Mitä tuotantoon tulee, joukot olivat jo osoittaneet aloitekykynsä kommunistisissa lauantaissa. Kansalaissodan aikana, kun Koltshakin armeija uhkasi kukistaa nuoren neuvostotasavallan, Moskovan rautatietyöläiset organisoivat ryhmiä vapaaehtoisiin ylitöihin ratapihoilla. Parissa viikossa liike levisi kulovalkean tavoin kaikkiin tärkeimpiin rautatiekeskuksiin ja muille teollisuudenaloille. Lenin onnitteli näitä työläisiä sanoen:

> Se on nähtävästi vasta alkua, mutta tämä alku on tavattoman suurimerkityksellinen. Tämä on alkuna kumoukseen, joka on vaikeampi, oleellisempi, perinpohjaisempi, ratkaisevampi kuin porvariston kukistaminen, sillä tämä on voitto omasta luutuneisuudesta, holtittomuudesta, pikkuporvarillisesta itsekkyydestä, noista tottumuksista, jotka kirottu kapitalismi on jättänyt perinnöksi työläiselle ja talonpojalle. Kun **tämä** voitto varmistetaan, silloin ja vasta silloin luodaan uusi yhteiskunnallinen kuri, sosialistinen kuri, silloin ja vasta silloin käy mahdottomaksi paluu takaisin kapitalismiin, kommunismi tulee todella voittamattomaksi. (LT 29.389)

Mitä hallintoon tulee, työläisten oli tietenkin kohotettava koulutus- ja sivistystasoaan, mutta se ei vielä riittänyt. Jos he aikoivat voittaa byrokratian, heidän oli itse osallistuttava hallituksen työhön, vain silloin neuvostojärjestelmästä tulisi **kansan** hallitus eikä vain hallitus **kansaa varten.** Puhuessaan 8. puoluekokouksessa (1919) Lenin sanoi:

> Taistelu byrokratiaa vastaan voidaan viedä päätökseen, täydelliseen voittoon, vasta sitten, kun väestö alkaa osallistua hallintoon. Porvarillisissa tasavalloissa se on ollut mahdotonta, eikä siinä kyllin: **itse laki on estänyt sen.** Parhaimmissakin porvarillisissa tasavalloissa, olivatpa ne kuinka demokraattisia hyvänsä, on olemassa tuhansia lainsäädännöllisiä haittoja, jotka estävät työtätekeviä osallistumasta hallintoon. Me olemme saaneet aikaan sen, että nuo haitat on raivattu pois, mutta emme ole vieläkään päässeet siihen, että työtätekevät joukot voisivat osallistua hallintoon — paitsi lakia on olemassa vielä kulttuuritaso, joka ei tottele mitään lakia. Tämä alhainen kulttuuritaso aiheuttaa sen, että Neuvostot, joiden tulee ohjelmansa mukaan olla **työtätekevien toteuttaman** hallintovallan elimiä, ovat todellisuudessa **työtätekeviä varten** toimivia elimiä, joissa hallintovaltaa toteuttaa proletariaatin etumainen kerros eivätkä työtätekevien laajat joukot... Virkavalta on voitettu. Riistäjät on syrjäytetty. Kulttuuritasoa ei kuitenkaan ole kohotettu, ja siksi byrokraatit voidaan tunkea pois vain järjestämällä proletariaatti ja talonpoikaisto paljon laajemmassa mitassa

kuin tähän asti ja ryhtymällä sen ohella käytännössä toimenpiteisiin työläisten saamiseksi mukaan hallintotyöhön. (LT 29.165)

Lenin palasi tähän aiheeseen 9. puoluekokouksessa (1922) — viimeisessä, johon hän osallistui. Ja vuoden 1923 alussa hän julkaisi eräässä viimeisistä kirjoituksistaan kehoituksen "kulttuurivallankumouksen" suorittamisesta:

> Vastustajamme ovat sanoneet meille monesti, että yritämme järjetöntä koettaessamme juurruttaa sosialismia maahan, joka ei ole kyllin sivistynyt. Mutta he erehtyvät siinä: me emme alkaneet siitä mistä olisi pitänyt alkaa (kaikenlaisten pedanttien) teorian mukaan, ja että poliittinen ja yhteiskunnallinen mullistus edelsivät meillä sitä kulttuurikumousta, sitä kulttuurivallankumousta, joka meidän nyt kuitenkin on suoritettava. (LT 33.464)

Stalin toisti Leninin kehoituksen:

> Varmin keino byrokratismia vastaan on työläisten ja talonpoikain kulttuuritason kohottaminen. Valtiokoneistossa esiintyvää byrokratismia voidaan haukkua ja sättiä, käytännöllisessä työssämme ilmenevää byrokratismia voidaan soimata ja naulata se häpeäpaaluun, mutta elleivät laajat työläisjoukot ole vissillä kulttuuritasolla, mikä loisi mahdollisuuden, halun ja taidon valvoa valtiokoneistoa alhaalta käsin työväenjoukkojen omilla voimilla, niin byrokratismi jää elämään kaikesta huolimatta. Sen tähden työväenluokan ja talonpoikaiston työtätekevien joukkojen kulttuurikehitys ei ainoastaan luku- ja kirjoitustaidon kehittämisen mielessä, vaikka kirjantaito onkin kaiken kulttuurisuuden perusta, vaan ennen kaikkea siinä mielessä, että saataisiin tottumusta ja taitoa syventyä maan hallintotyöhön, — se on tärkein tekijä valtiokoneiston ja minkä tahansa muun koneiston parantamiseksi. Siinä juuri on kulttuurivallankumousta koskevan leniniläisen tunnuksen sisältö ja merkitys. (ST 10.347, vert. 11.42)
>
> Ja vihdoin meidän talousjärjestömme...
>
> Miten näissä kaikissa järjestöissä voidaan tehdä loppu byrokratismista?
>
> Siihen on olemassa vain yksi ainoa keino — valvonnan järjestäminen alhaaltakäsin, työväenluokan miljoonaisten joukkojen kritiikin järjestäminen virastojemme byrokratismia vastaan, niiden puutteita vastaan, niiden virheitä vastaan. (ST 11.81)

Kulttuurivallankumouksen tarve oli myönnetty, mutta minkälaisessa muodossa sen tulisi tapahtua? Tätä ongelmaa ei ratkaistu. Neuvostotyöläiset ja -talonpojat olivat lähes ylipääsemättömien vaikeuksien

edessä onnistuneet rakentamaan oman valtionsa; mutta mainituista syistä he eivät onnistuneet saattamaan sitä täydellisesti valvontaansa.

6. Luokkataistelu sosialistisessa yhteiskunnassa

Helmikuussa 1931 Stalin lausui enteellisen varoituksen:

> Me olemme jääneet jälkeen edistyneimmistä maista 50-100 vuotta. Meidän on juostava tämä välimatka kymmenessä vuodessa. Joko teemme sen tai meidät poljetaan maahan. (ST. 13.43)

Kaksi vuotta myöhemmin natsit saivat vallan Saksassa. Saksan monopolikapitalisteja uhkasi kommunistienemmistöisen eduskunnan syntyminen. Muiden länsimaiden monopolikapitalistien tuella he hylkäsivät porvarillisen parlamentaarisen järjestelmän, jonka avulla he siihen asti olivat peitelleet valtaansa ja pystyttivät avoimen diktatuurin. Tämä oli valmistautumista "lopulliseen yhteenottoon" Neuvostoliiton kanssa, ja tätä kiihkeän sotavarustelun taustaa vasten on nähtävä Stalinin tapa ratkaista sisäisiä ristiriitoja.

Ensimmäinen viisivuotissuunnitelma oli täytetty v. 1933, toinen v. 1937. Vaikeudet olivat valtavat — kokemattomuus, epäpätevyys, ja ennenkaikkea sabotaasit. Ne kaikki kuitenkin voitettiin "joukkoluontoisen arkisen työn sankaruudella" kuten Lenin sanoi (LT 29.401).

Tammikuussa 1933 Stalin tarkasteli ensimmäisen viisivuotissuunnitelman tuloksia:

> On otettava huomioon, että neuvostovaltion mahdin kasvu tulee kiihdyttämään kuolevien luokkien viimeisten jätteiden vastarintaa. Juuri siksi, että ne ovat kuolemassa ja elävät viimeisiä päiviään, ne tulevat siirtymään toisista hyökkäysmuodoista toisiin, räikeämpiin muotoihin, vedoten väestön takapajuisimpiin kerroksiin ja keräten niitä Neuvostovaltaa vastaan. (ST 13.230)

Seuraavana vuonna hän selosti toisen viisivuotissuunnitelman edistymistä:

> Mutta voidaanko sanoa, että me olemme jo voittaneet kaikki kapitalismin jätteet taloudessa? Ei, sitä ei voida sanoa. Sitä vähemmän voidaan sanoa, että olemme voittaneet kapitalismin jätteet ihmisten tietoisuudessa. Sitä ei voida sanoa, paitsi siitä syystä, että ihmisten tietoisuus jää kehityksessään jälkeen heidän taloudellisesta asemastaan, myöskään siitä syystä, että yhä vieläkin on olemassa kapitalistinen ympäristö, joka yrittää elvyttää ja pitää yllä

kapitalismin jätteitä taloudessa ja ihmisten tietoisuudessa Neuvostoliitossa ja jota vastaan meidän, bolsevikkien, on koko ajan pidettävä ruuti kuivana.

> Ymmärrettävää on, että nämä jätteet eivät voi olla olematta otollisena maaperänä hajallelyötyjen leniniläisvastaisten ryhmien ideologian elpymiselle puolueemme yksityisten jäsenten mielessä... Juuri tästä syystä ei voida sanoa, että taistelu on päättynyt ja että sosialismin hyökkäyspolitiikkaa ei enää tarvita. (ST 13.374)

Näiden kahden lausunnon mukaan entisten riistäjäluokkien edustajat, joita kapitalistiset valtiot tukivat, pyrkivät yhä saamaan neuvostokansan takapajuisimmat ainekset liikkeelle hallitusta vastaan. Luokkataistelu ei vain jatkunut, vaan jopa kärjistyi.

Vuonna 1936 hyväksyttiin uusi perustuslaki, jossa taattiin tasa-arvoiset oikeudet kaikille "rodusta, kansallisuudesta, uskonnosta, koulutuksesta, asuinpaikasta, yhteiskunnallisesta alkuperästä, varallisuudesta tai aikaisemmasta toiminnasta riippumatta". Se oli kuten Stalin totesi, maailman demokraattisin perustuslaki. Esitellessään uutta perustuslakia saman vuoden marraskuussa hän sanoi:

> Kuten tunnettua, hävitettiin tilanherrain luokka jo voittoisasti päättyneen kansalaissodan tuloksena. Muut riistäjäluokat ovat jakaneet tilanherrain luokan kohtalon. Ei ole kapitalistiluokkaa teollisuuden alalla. Ei ole kauppiaita eikä keinottelijoita tavaranvaihdon alalla. Kaikki riistäjäluokat ovat näin ollen tulleet hävitetyiksi. (SL 509)
>
> Erotukseksi porvarillisista perustuslaeista Neuvostoliiton Uuden Perustuslain luonnos lähtee siitä, että yhteiskunnassa ei enää ole vastakkaisia luokkia...(SL 515)

Riistäjäluokat oli hävitetty. Luokkataistelun olisi siis pitänyt olla loppumaisillaan.

Maaliskuussa 1937 Stalin kehoitti suurempaan tarkkaavaisuuteen puolueen sisällä sen puolustamiseksi vastavallankumouksen agenttien solutustyöltä. Hän sanoi:

> On murskattava ja heitettävä pois mätä teoria siitä, että jokaisella askeleellamme eteenpäin luokkataistelun meillä pitäisi muka yhä enemmän ja enemmän sammua, että siinä määrin kuin me saavutamme menestyksiä, sikäli luokkavihollinen muka tulee yhä kesymmäksi ja kesymmäksi...
>
> Päinvastoin, mitä enemmän tulemme kulkemaan eteenpäin, mitä enemmän meillä tulee olemaan menestyksiä, sitä enemmän tulevat raivostumaan murskattujen eksploataattoriluokkien jät-

> teet, sitä pikemmin ne tulevat tarttumaan kaikkien epätoivoisimpiin taistelukeinoihin tuhoon tuomittujen viimeisinä keinoina.
>
> On otettava huomioon, että murskattujen luokkien jätteet SNTL:ssä eivät ole yksinään. Niillä on SNTL:n rajojen ulkopuolella olevien viholistemme suoranainen tuki. Olisi virheellistä ajatella, että luokkataistelun piiri rajoittuisi SNTL:n puitteisiin. Kun luokkataistelun toinen pää vaikuttaa SNTL:n puitteissa, niin sen toinen pää ulottuu meitä ympäröivien porvarillisten valtioiden puitteisiin.(SP 23)

Tässä todetaan jälleen luokkataistelun jatkuvan ja kiihtyvän. Selonteossaan kahdeksannelletoista puoluekokoukselle maaliskuussa 1939 Stalin sanoi:

> Nykyajan Neuvostoyhteiskunnan erikoisuus, joka eroittaa sen mistä kapitalistisesta yhteiskunnasta tahansa, on se, että siinä ei ole enää toisilleen vastakkaisia ja vihamielisiä luokkia, riistäjäluokat ovat hävitetyt ja työläiset, talonpojat sekä sivistyneistö, jotka muodostavat neuvostoyhteiskunnan, elävät ja työskentelevät ystävällisen yhteistyön pohjalla. (SL 583)

Tässä esitetään taas olettamus, että neuvostoyhteiskunnassa ei ole luokkien välisiä sovittamattomia ristiriitoja.

Miten nämä ristiriitaisuudet ovat selitettävissä? Ennen kuin yritämme vastata tähän kysymykseen, on tarkasteltava niitä toimenpiteitä, joihin näinä vuosina ryhdyttiin vastavallankumouksen voimien lyömiseksi.

Toisaalta joukko poliittisia johtajia, mm. Buharin, Rykov ja Zinovjev, sekä useita armeijan kenraaleita ja poliisipäälliköitä joutui kuulusteltavaksi, tuomittiin petoksesta ja teloitettiin. Kaikki he uskoivat, että tulevassa sodassa Saksan voitto oli väistämätön. Lisäksi eliminoitiin suuri määrä vakoojia ja vihollisen agentteja. Ei ole pienintäkään epäilystä, etteikö Neuvostoliitto olisi tuhoutunut jollei näin olisi tehty. Mutta toisaalta turvallisuuspoliisi, joka ei ollut tehokkaan valvonnan alaisena, pidätti väärin perustein kymmeniä tuhansia viattomia ihmisiä vastavakoilunsa aikana, ja useat heistä teloitettiin ilman oikeudenkäyntiä. Nämä tukahduttamistoimet eivät niinkään kohdistuneet työväenluokkaan ja talonpoikiin, vaan älymystöön ja ennen kaikkea itse puolueeseen. Suurin osa uhreista oli puolueen jäseniä, useat jopa Stalinin uskollisia kannattajia. Ainoa järkevä selitys näille tapahtumille on käsitys, joka siihen aikaan oli vallalla, ja joka hyväksyttiin myöhemmin 20:ssa puoluekokouksessa (1956): vihollisagentit olivat soluttautuneet turvallisuuspoliisin korkeimmille paikoille. Stalin otti vastuun puhdistuksista, ja myönsi, että niiden yhteydessä oli tehty "suuria virheitä" (SL 587). Ne osoittavat kuinka lähellä vastavallanku-

mouksen voitto oli.

Nämä kansalaisoikeuksien räikeät loukkaukset olivat jyrkässä ristiriidassa uuden perustuslain kanssa, jossa ne taattiin;ja tämä liittyy aivan ilmeisesti edellä mainittuihin ristiriitaisuuksiin Stalinin analyysissa luokkien tilasta neuvostoyhteiskunnassa. Mikä sitten oli tilanne? Oliko luokkataistelu kärjistymässä, vai oliko se kuolemassa pois?

Näinä vuosina oli rakennettu uusi sosialistinen talous. Kapitalistinen omistus oli korvattu sosialistisella, pientuotanto suurtuotannolla. Mutta sosialistinen muutos ei vielä ollut tapahtunut poliittisen ja ideologisen ylärakenteen alueella. Uusi valtiokoneisto oli luotu, ja proletariaatti valvoi sitä puolueen välityksellä, mutta joukot eivät vielä täydessä mitassa ottaneet osaa hallintoon. Päinvastoin porvarillisten virkamiesten etuoikeutettu asema valtiokoneistossa ja heidän byrokraattiset menettelytapansa olivat jonkin verran vieroittaneet joukkoja valtiosta. Byrokraattinen suuntaus kasvoi myös itse puolueessa. Vanhojen riistäjäluokkien omaisuus oli takavarikoitu, mutta niitä ei oltu vielä täydellisesti kukistettu. Useat entiset maanomistajat ja kapitalistit olivat päässeet valtion virkoihin, ja entiset kulakit liittyivät kollektiivitiloihin. Nämä ihmiset olivat menettäneet omaisuutensa, mutta säilyttivät perinteensä, tapansa ja maailmankatsomuksensa. Kollektiivitilojen talonpoikaisjoukoilla säilyi yhä pienomistajan mentaliteetti. Myös proletariaattiin tuli talonpoikaistosta uusia jäseniä täyttämään teollisen kehityksen tarpeita, ja nämä tulokkaat toivat mukanaan pikkuporvarilliset ennakkoluulonsa. Kasvatusjärjestelmän nopea kehitys oli kohottanut joukkojen sivistystasoa, ja lukutaidottomuus oli melkein kokonaan poistettu, mutta tämä ei vielä riittänyt sitä kulttuurivallankumousta varten, jota Lenin oli pitänyt välttämättömänä joukkojen vetämiseksi mukaan hallintotyöhön. Tästä syystä luokkataistelun lopputulos oli vielä ratkaisematta, ja jos proletariaatti hellittäisi johtoasemastaan, voitetut luokat tulisivat kaksinkertaistamaan ponnistelunsa menetettyjen asemiensa takaisinvaltaamiseksi.

Stalinin senaikaiset puheet puoluekaadereille osoittavat, että hän tiesi hyvin, miten vaarallista olisi jos puolue sallisi "byrokratian ruosteen syövyttää sen suhteet joukkoihin" (SP 46). Hän näki tämän vaaran ja varoitti siitä toistuvasti. Mutta hän ei pystynyt torjumaan sitä, sillä oli itsekin ehkä taipuvainen luottamaan "hallinnolliseen määräilyyn" (LT 36.584). Tämä heikkous tarjosi viholliselle etenemismahdollisuuden. Jos joukot olisi nostettu ottamaan luokkataistelu omiin käsiinsä ja viemään se loppuun saakka, ne olisivat pystyneet erottamaan vastavallankumoukselliset joukostaan ja samalla valvomaan turvallisuuspoliisin toimia.

Vastaus kysymykseemme on, että vallasta syöstyjen luokkien vastarinta ei suinkaan ollut kuolemassa vaan jatkui ja omaksui uusia muotoja, jotka

olivat salakavalampia kuin vanhat ja sen tähden vaarallisempia. Näissä oloissa oli elintärkeää säilyttää proletariaatin diktatuuri ja voimistaa sitä, kuten Lenin oli ennustanut.

Tästä voidaan päätellä, että Stalin seurasi leniniläistä linjaa aina vuoteen 1935, mutta siitä lähtien ympäröivien kapitalistimaiden voimistuva painostus pakotti hänet loittonemaan siitä kahdella tavoin. Toisaalta uusi perustuslaki perustui sille olettamukselle, että mitä sisäpolitiikkaan tulee, proletariaatin diktatuuria voidaan hellittää. Tämän takia uusi porvaristo otti sen mielihyvin vastaan, ja piti sitä etuoikeuksiensa vahvistuksena. Tämä oli oikeistopoikkeama. Toisaalta koska proletariaatin diktatuuria ei todellisuudessa voitu hellittää, sitä pidettiin yllä hallinnollisin keinoin, turvallisuuspoliisin avulla (ST 13.172). Tämä oli ''vasemmisto''poikkeama — virhe jota Lenin kutsui ''ylihallinnoimiseksi'' — ja joka oli ilmennyt jo kulakkien vastaista taistelua haitanneessa vasemmistolaisessa liioittelussa (ST 12.382). Nämä kaksi poikkeamaa täydensivät ja tukivat toisiaan. Vihollisia kohdeltiin ystävinä ja ystäviä vihollisina.

Tässä yhteydessä voidaan mainita, että teoksessaan **dialektisesta ja historiallisesta materialismista** (1938) Stalin ei tehnyt mitään eroa antagonististen (sovittamattomien) ja ei-antagonististen ristiriitojen välillä, eikä todennut sitä, että menettelytavasta riippuen antagonistiset ristiriidat voivat muuttua ei-antagonistisiksi ja päinvastoin. Mm. tässä kysymyksessä Mao Tsetungin kirjoitukset dialektiikasta olivat tärkeä edistysaskel.

7. Uusi revisionismi

Kun Neuvostoliitto voimistui, ristiriidat imperialististen valtojen välillä kärjistyivät. Niitä yhdisti vihamielisyys ensimmäistä sosialistista valtiota kohtaan, ja hajotti kysymys suhtautumisesta sen kasvavaan voimaan. Tämä jakautuminen ilmeni hallitsevan luokan sisällä jokaisessa maassa. Englannissa Chamberlainin edustama suuntaus, joka oli silloin enemmistössä, kannusti Hitleriä hyökkäämään Neuvostoliittoon siinä toivossa, että hän tuhoaisi sosialismin ja heikentyisi itse niin, että Englannista tulisi vahvin valtio Euroopassa. Stalin ehdotti Englannille ja Ranskalle keskinäistä turvallisuussopimusta, joka olisi saattanut estää sodan, jos se olisi hyväksytty. Kun kävi selväksi, että Englanti ja Ranska kieltäytyivät, Stalin allekirjoitti hyökkäämättömyyssopimuksen Hitlerin kanssa. Hitler hyökkäsi länteen ja ylitti Balkanin, mikä uhkasi Englannin etuja Lähi-idässä. Churchill oli sillä välin astunut Chamberlainin tilalle. Hän edusti hallitsevan luokan sitä suuntausta, joka piti Hitleriä pahempana vihollisena. Vahvistettuaan asemiaan lännessä Hitler oli nyt valmis hyökkää-

mään itään. Hän pyysi apua Englannilta, mutta Churchill asettui Englannin kansan tukemana Neuvostoliiton puolelle. Tämä ei merkinnyt sitä, että Englannin hallitseva luokka olisi hylännyt päämääränsä. Sen taktiikka vain oli muuttunut. Churchillin tarkoituksena oli antaa Neuvostoliitolle niin paljon apua, että se pystyisi lyömään Saksan, mutta heikkenisi itse huomattavasti ja Englanti selviytyisi todellisena voittajana. Laskelmat pettivät jälleen. Neuvostokansa teki mittaamattomia uhrauksia — 15 miljoonaa kuollutta, 25 miljoonaa orpoa, aineelliset menetykset ylittivät kahden viisivuotissuunnitelman tuotannon. Mutta se voitti. Ensimmäinen sosialistinen valtio oli pelastanut maailman fasismilta ja avannut tien imperialismin korkeimmalle asteelle — sen lopullisen tuhoutumisen asteelle.

Mutta sisäiset ristiriidat olivat edelleen olemassa. Ne olisi voitu ratkaista, jos joukkoja olisi kehoitettu viemään päätökseen ulkoisista vihollisista saavutettu voitto puolustamalla proletariaatin diktatuuria niitä vastaan, jotka heikensivät sen perustuksia sisältä päin; mutta tätä kehoitusta ei annettu. Imperialistimaiden painostus jatkui ja siihen sisältyi uuden sodan uhka. Stalin nojautui entisiin menetelmiin — uusiin myönnytyksiin uudelle porvaristolle ja uusiin tukahduttamiskeinoihin. Saattaa olla, että 25 vuoden jälkeen hänen johtajankykynsä petti. Ei yksikään valtiomies historiassa ole kantanut yhtä raskasta taakkaa niin kauan kuin hän.

Byrokraatit, joita erotti työläisistä ja talonpojista suuret ja kasvavat tuloerot, saavuttivat nyt asemia hallitsevana luokkana. Joitakin räikeimpiä porvarillisia lahjontatapauksia paljastettiin yhdeksännessätoista puoluekokouksessa (1952). Stalinin kuoleman jälkeen v. 1953 alkoi valtataistelu, joka johti turvallisuuspoliisin johdossa vuodesta 1938 olleen Berijan vangitsemiseen ja teloittamiseen. Johtoon pääsi uusi porvaristo, jota edusti Hrustshev.

Hrustshevin päämääränä oli muodostaa uusi porvaristo hallitsevaksi luokaksi byrokraattisessa valtiokapitalismissa. Hän ei tietenkään kuvaillut politiikkaansa näillä sanoilla, vaan Bernsteinin ja Kaytskyn esimerkin mukaan esitti sen marxismin "parannuksena".

Marxismi-leninismin mukaan proletariaatin diktatuuri on valtiomuoto, joka välttämättä säilyy koko kapitalismista kommunismiin siirtymisen — sosialismin ajan. Hrustshevin ja uusrevisionistien mielestä Neuvostoliitossa ei enää vallinnut proletariaatin diktatuuri, vaan se oli korvattu "koko kansan diktatuurilla". Tämä on marxismin vastainen käsitys. Marxismin mukaan nykyaikaisessa yhteiskunnassa proletariaatin diktatuurin ainoa vaihtoehto on porvariston diktatuuri — ja sitä Hrustshevin koko kansan valtio todellisuudessa onkin.

Marxismi-leninismin mukaan proletariaatin diktatuuri on laajinta mahdollista demokratiaa, sillä se on enemmistön diktatuuria pientä vähemmistöä kohtaan. Hrustshev ja uudet revisionistit väittivät, että "koko kansan valtio" on demokraattisempi valtiomuoto kuin proletariaatin diktatuuri, sillä demokratia ulottuu käsittämään koko kansan. Marxismi ei tunne tällaista luokattoman demokratian käsitettä. Se on porvarillinen käsite, jonka Hrustshev omaksui peittääkseen sen tosiasian, että hänen "koko kansan valtionsa" oli todellisuudessa porvariston diktatuuria.

Marxismi-leninismin mukaan proletariaatin diktatuuri perustetaan ja sitä lujitetaan kommunistisen puolueen johdolla. Puolue on varustautunut vallankumouksellisella marxilais-leniniläisellä teorialla ja toimii työväenluokan etujoukkona. Hrustshevin ja uusrevisionistien astuttua Neuvostoliiton kommunistisen puolueen johtoon, se on lakannut olemasta työväenluokan etujoukkopuolue, joka johtaa taistelua proletariaatin diktatuurin lujittamiseksi. Se on muuttunut "koko kansan puolueeksi" ts. puolueeksi, jonka tarkoituksena on ylläpitää porvariston diktatuuria.

Marxismi-leninismin mukaan proletariaatin diktatuuria on ylläpidettävä ja vahvistettava sosialismin rakennustyön loppuunviemiseksi ja ennen kaikkea työläisten uudelleen kasvattamiseksi sosialistisen kurin hengessä ja kaikenlaisen porvarillisen individualismin poistamiseksi. Tämä on valmistautumista kommunismiin. Juuri tällainen oli se "kommunististen lauantaiden" ja sosialistisen kilpailun henki, jonka vallitessa työläisten yhteistyö sai aikaan ihmeitä Leninin ja Stalinin johdolla. Hrustshev ja uusrevisionistit ovat hylänneet sen ja korvanneet sen "aineellisilla kiihokkeilla".

Ja kuitenkin he väittävät, että neuvostoyhteiskunta etenee kohti kommunismia. Marxismin mukaan siirtyminen sosialismista kommunismiin edellyttää, että yhteiskunnallisia tuotteita ei jaeta enää työn, vaan tarpeiden mukaan (LT 25.472), jolloin noudatetaan periaatetta "kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta" (LT 31.108). Aineelliset kiihokkeet eivät voi olla kehityksen perusta, sillä ne edustavat porvarillisesta yhteiskunnasta peräisin olevaa palkkatyökilpailua (ME II 24).

Marxismi-leninismin mukaan hallitsevan luokan valta perustuu väkivaltaan ja siksi se voidaan murskata vain väkivalloin. Siirtomaissa imperialistit ovat aina hallinneet väkivallan avulla. Emämaissa he ovat tavallisesti kätkeneet väkivallan käytön parlamentaarisen kuoren alle. Mutta kun heidän etunsa ovat todella olleet uhattuina, he ovat aina olleet valmiit julistamaan "poikkeustilan" ja turvautumaan avoimeen väkivaltaan. Näin ovat kaikki hallitsevat luokat aina tehneet:

> Suuret kysymykset kansain elämässä ratkaistaan vain voimalla. Taantumukselliset luokat turvautuvat tavallisesti itse ensimmäise-

nä väkivaltaan, kansalaissotaan, "asettavat päiväjärjestykseen pistimen". (LT 9.117)

Hrustshevin ja uusrevisionistien mukaan mahdollisuudet siirtyä kapitalismista sosialismiin rauhanomaisesti, parlamentaarista tietä, kasvavat jatkuvasti. Ei ole olemassa yhtäkään sosialistista maata, jossa olisi käynyt näin mutta lukuisissa kapitalistisissa maissa "rauhanomaisen siirtymisen" mahdollisuuteen luottanut työväenliike on murskattu.

Kaikissa näissä kysymyksissä Hrustshev ja uusrevisionistit ovat hylänneet marxilais-leniniläisen teorian proletariaatin diktatuurista.

Eräs este Hrustshevin tiellä oli kunnioitus, jota neuvostokansa ja kansat kaikkialla maailmassa tunsivat Stalinia kohtaan. Niinpä Hrustshev tuomitsi Stalinin imperialistien osoittaessa haltioituneena suosiotaan. Hän ei eritellyt objektiivisesti menneisyyden saavutuksia ja tappioita, jotta niistä saatuja kokemuksia olisi voitu käyttää hyödyksi tulevaisuudessa. Sen sijaan hän käytti hyväkseen kansan luonnollista ja äkillistä mielenmuutosta, mikä johtui Stalinin johtokaudella tehtyjen rikosten paljastamisesta, salatakseen oman laskelmoidun petoksensa marxismi-leninismiä kohtaan, joka tapahtui "henkilöpalvonnan vastustamisen" varjolla. Hrustshev tieten tahtoen unohti, että kuuluttuaan monia vuosia puolueen johtoon hän oli myös itse vastuussa tehdyistä virheistä ja että Stalinin elinaikana hänen oma äänensä kuului ylimpänä "henkilöpalvojien" kuorossa. On totta, että Stalinin ylistys oli mennyt äärimmäisyyksiin, sillä sitä lietsoivat porvarillisbyrokraattiset virkamiehet, jotka olivat mestareita "punaisen lipun heiluttamisessa sen tuhoamiseksi". Pohjimmiltaan se oli kuitenkin kansan välitön tunteenilmaus. Neuvostoliiton työläiset ja talonpojat olivat syvästi uskollisia Stalinille aivan kuten Leninillekin, koska he tiesivät, että neuvostokansan saavutukset olivat heidän ansioitaan.

Tämä luku voidaan päättää näihin Mao Tsetungin sanoihin:

> Neuvostoliitto oli ensimmäinen sosialistinen valtio, ja sen kommunistisen puolueen perusti Lenin. Vaikka revisionistit ovatkin anastaneet vallan puolueen johdossa, kehotan tovereita pitämään aina mielessä, että Neuvostoliiton kansanjoukot, puolueen jäsenet ja kaaderit ovat hyviä, että he haluavat vallankumousta ja että revisionistien valta ei kestä kauan. (PR -69 18.27)

Proletaarinen kulttuurivallankumous

> Kommunistinen vallankumous on menneisyydeltä perittyjen omistussuhteiden kaikkein perinpohjaisinta murtamista; ei ole ihme, että se kehityskulussaan tekee mitä perinpohjaisimman pesäeron menneisyydeltä perityistä aatteista.
>
> —Kommunistinen manifesti

1. Kansallinen vapautus

Kiinan Kansantasavalta julistettiin lokakuussa v. 1949. Pitkä ja vaiheikas vallankumouksellinen sota — japanilaisvastainen sota ja kansalaissota — oli päättynyt voittoon. Sota alkoi v. 1927 Kiinan Puna-armeijan perustamisesta ja laajeni asteittain yli koko Kiinan. Se oli pääasiassa talonpoikaissotaa (MVT II 148) — aseellista taistelua maasta. Kiinan historiassa oli esiintynyt lukuisia talonpoikaiskapinoita jo kahden tuhannen vuoden ajan, mutta ne oli kaikki kukistettu, sillä talonpoikaisluokka ei kykene johtamaan vallankumousta. Mutta nyt käytiin uudenlaista talonpoikaissotaa: johdossa oli proletariaatti ja sen etujoukko, kommunistinen puolue, ja taistelua kävi uudenlainen armeija. Armeijalla oli läheiset yhteydet joukkoihin ja se noudatti demokraattista sentralismia. Taistelutehtävien lisäksi sotilaat ottivat osaa tuotannolliseen ja hallinnolliseen työhön. Armeija oli kaikkialla esimerkkinä proletaarisesta moraalista ja uhrautumisesta kansan hyväksi. Vapautuksen jälkeen v. 1949 uudella kansanhallituksella oli käytettävissään kokeneita kaadereita johtamaan kaikkia sosialismin rakennustyön tehtäviä. Hallitus sai lisäksi huomattavaa tukea Neuvostoliitolta, ja Neuvostoliiton kokemuksista sosialismin ra-

kennustyössä, niin myönteisistä kuin kielteisistäkin, oli sille suurta hyötyä.

Tarkastellessaan päättymässä olevaa aseellisen taistelun kautta kesällä v. 1949, Mao Tsetung sanoi:

> Marxismi-leninismin teorialla varustautunut kurinalainen puolue, joka käyttää kritiikin ja itsekritiikin menetelmää ja on yhdistynyt kansanjoukkoihin; tällaisen puolueen johtama armeija; kaikkien vallankumouksellisten luokkien ja ryhmien yhteisrintama tällaisen puolueen johdolla — nämä ovat kolme pääasettamme, niillä olemme voittaneet vihollisen... Niihin luottamalla olemme saavuttaneet perustavanlaatuisen voiton. Olemme kulkeneet mutkikasta tietä. Olemme taistelleet sekä oikeisto- että "vasemmisto"-opportunistisia poikkeamia vastaan puolueessa. Aina kun olemme tehneet vakavia virheitä kolmen pääaseemme suhteen, vallankumous on kokenut takaiskuja. Virheiden ja takaiskujen kautta olemme viisastuneet ja nyt hoidamme asioita paremmin. Poliittisten puolueiden ja henkilöiden on vaikea välttää virheitä, mutta niitä olisi tehtävä niin vähän kuin mahdollista. Tehty virhe on korjattava, ja mitä nopeammin, sitä parempi. (MSW 4.422)

Edessä olevien tehtävien suorittaminen vaati puolueelta sopeutumista uuteen tilanteeseen, sillä taistelun keskus oli siirtynyt taistelukentiltä maatiloille, tehtaisiin ja hallinto-osastoihin. Puoluetta uhkasi nyt uusi vihollinen, tai pikemminkin vanha vihollinen uudessa muodossa:

> Saavutamme pian maanlaajuisen voiton. Tämä voitto tulee heikentämään imperialistien rintamaa idässä ja sillä tulee olemaan suuri historiallinen merkitys. Voiton saavuttaminen ei enää vaadi pitkääkään aikaa tai suuria ponnistuksia, mutta sen lujittamisessa tarvitaan molempia. Porvaristo epäilee kykyjämme jälleenrakennustyössä. Imperialistit uskovat, että me tulemme lopulta kerjäämään heidän almujaan hengenpitimiksemme. Voiton myötä puolueessa saattaa kehittyä tietynlaisia mielialoja — pöyhkeyttä, "sankarina" esiintymistä, velttoutta, haluttomuutta edistysaskeliin, huvittelunhalua ja vastenmielisyyttä jatkuvaa kovaa elämää kohtaan. Voitto aiheuttaa kansassa kiitollisuutta meitä kohtaan ja porvaristo alkaa imarrella meitä. On todistettu, että vihollinen ei voita meitä asevoimin. Mutta porvariston imartelu saattaa voittaa riveissämme olevat heikkotahtoiset. Saattaa olla joitakin kommunisteja, joita vihollinen ei ole voittanut kiväärein ja jotka olivat sankarimaininnan arvoisia noustessaan näitä vihollisia vastaan, mutta jotka eivät kestä sokeripäällysteisiä luoteja; sokeripäällysteiset luodit kaatava heidät. Sellaista tilannetta on varottava. (MSW 4.373)

Puheenjohtaja Mao suhtautui tulevaisuuteen varovaisen luottavaisesti:

> Kiinan vallankumous on suuri, mutta tie vallankumouksen jälkeen on pitempi, tehtävät suurempia ja vaikeampia. Tämä on nyt tehtävä selväksi puolueessamme. Tovereita on opetettava pysymään vaatimattomina ja järkevinä ja jättämään pöyhkeyden ja hätäilyn työtyylistään. Tovereita on opetettava jatkamaan yksinkertaista elämää ja kovaa taistelua. Meillä on marxilais-leniniläinen kritiikin ja itsekritiikin ase. Voimme hylätä huonon työtyylin ja noudattaa hyvää. Voimme oppia uutta. Hävitimme vanhan maailman ja yhtä taitavasti rakennamme uuden. Kiinan kansa ei vain tule elämään ilman imperialistien almuja. Elämä Kiinassa tulee olemaan parempaa kuin imperialistisissa maissa. (MSW 4.373)

Kansantasavallan itsenäisyysjulistus oli ilmaus kolmesta perinpohjaisesta muutoksesta kiinalaisessa yhteiskunnassa.

Ensinnäkin kansallisen vapaustaistelun loppuunsaattaminen. Koko maa (Taiwania lukuunottamatta) oli vapautettu imperialistien sorrosta, ja kansalliset vähemmistöt, joihin kuului noin 6% väestöstä, saivat ensimmäistä kertaa historiassa samat oikeudet kuin han-kansa.

Toiseksi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen loppuunsaattaminen. Kaikki feodaaliset suhteet oli murskattu. Maaseudulla maa jaettiin talonpojille periaatteena "maa niille jotka sitä viljelevät". Kaupungeissa comprador-porvariston omaisuus takavarikoitiin, mutta kansallinen porvaristo sai pitää tehtaansa. Valtio valvoi niiden raaka-ainehankintoja, markkinoita, työoloja. Samalla muodostettiin kansanhallitus, joka perustui yleiseen äänioikeuteen ja jota tuki kaikkien kansalliseen taisteluun osallistuneiden poliittisten puolueiden liitto.

Kolmanneksi sosialistisen vallankumouksen alkuunpaneminen. Maaseudulla talonpoikia rohkaistiin muodostamaan keskinäisen avun ryhmiä, joista kehittyi ensin maatalousosuuskuntia ja myöhemmin kommuuneja. Talonpoikaisyhdistyksien proletaarisen johdon ansiosta nämä toisiaan seuranneet vaiheet vietiin läpi edes rikkaiden talonpoikien niitä vastustamatta. Kaupungeissa kansallista porvaristoa rohkaistiin sopimuksiin valtion ja yksityisten yhteisestä omistuksesta. Tämän ansiosta varmistettiin entisten, liikeasioissa ja hallinnossa kokeneiden tehtaanomistajien yhteistyöhalu sosialistisen teollisuuden kehittämisessä. Puolue pani alulle joukkoliikkeiden sarjan: se alkoi San Fan-liikkeestä v.1952, joka suunnattiin lahjontaa ja byrokratiaa vastaan, ja päättyi proletaariseen kulttuurivallankumoukseen (1966-68). Joukkoliikkeet levisivät laajalle voimistuen ja syveten kerta kerralta, mutta niiden perimmäinen tarkoitus oli sama — viedä luokkataistelu loppuun saakka kehottamalla joukkoja ottamaan aloite käsiinsä. "Uskaltakaa ajatella, uskaltakaa puhua, uskal-

takaa toimia!"

2. Ristiriitojen käsittely

Onko sosialistisessa yhteiskunnassa ristiriitoja? Jos on, niin mikä on niiden luonne ja miten ne on ratkaistava?

Ensinnäkin sosialistisessa yhteiskunnassa on väistämättä ristiriitoja, sillä ristiriitoja on kaikkialla:

> Marxilaisen filosofian mukaan vastakohtien ykseyden laki on maailmankaikkeuden peruslaki. Se vaikuttaa kaikkialla, niin luonnossa, ihmisyhteiskunnassa kuin ihmisten ajattelussakin. Ristiriidan vastakkaisten puolien välillä on samalla kertaa sekä ykseyttä että taistelua, ja juuri tämä saa asiat liikkumaan ja muuttumaan. Ristiriitoja on kaikkialla, mutta ne ovat erilaisia johtuen asioiden erilaisesta luonteesta. Jokaisessa ilmiössä tai asiassa vastakohtien ykseys on ehdollista, tilapäistä ja ohimenevää, ja tästä johtuen suhteellista, kun taas vastakohtien välinen taistelu on absoluuttista. Lenin esitti tämän lain hyvin selvästi. Meidän maassamme yhä useammat ovat ymmärtäneet sen. Monille sen hyväksyminen on kuitenkin toista kuin sen soveltaminen ongelmien tutkimiseen ja käsittelyyn. Monet eivät uskalla myöntää, että kansamme keskuudessa on yhä ristiriitoja vaikka juuri ne vievät yhteiskuntaamme eteenpäin. Monet eivät halua myöntää, että sosialistisessa yhteiskunnassa on yhä ristiriitoja, ja siksi he joutuvat vaikeuksiin kohdatessaan niitä eivätkä kykene toimimaan. He eivät ymmärrä, että sosialistinen yhteiskunta lujittuu, että sen yhtenäisyys kasvaa siinä lakkaamattomassa prosessissa, jossa ristiriitoja käsitellään ja ratkaistaan oikein. Tästä syystä meidän on selitettävä asiat kansallemme ja ennen kaikkea kaadereillemme, jotta he tiedostaisivat sosialistisessa yhteiskunnassa vallitsevat ristiriidat ja oppisivat käyttämään oikeita menetelmiä niiden ratkaisemiseksi.
> (MFE 91, vert. LT 38.311)

Entä minkälaisia ristiriitoja sosialistisessa yhteiskunnassa esiintyy? Niitä on kahdenlaisia: kansan keskuudessa esiintyviä, luonteeltaan ei-antagonistisia, ja kansan ja sen vihollisten välisiä, luonteeltaan antagonistisia. Edellisiin kuuluvat vallankumousta kannattavien luokkien — esim. proletariaatin ja talonpoikaiston väliset ristiriidat, jälkimmäisiin vallankumousta kannattavien luokkien ja entisten riistäjäluokkien jäänteiden — esim. entisten tilanherrojen — väliset ristiriidat. Kansan demokraattisen diktatuurin periaate — demokratiaa kansalle ja diktatuuria taantumuk-

sellisia kohtaan — vastaa näitä ristiriitojen kahta eri lajia. Sosialistisessa yhteiskunnassa on siis sekä ei-antagonistisia että antagonistisia ristiriitoja. Mutta jos ei-antagonistista ristiriitaa käsitellään väärin, se saattaa muuttua antagonistiseksi ja vastaavasti oikein käsitelty antagonistinen ristiriita saattaa muuttua ei-antagonistiseksi. Esim. proletariaatin ja talonpoikaiston välinen ristiriita on ei-antagonistinen. Maatalouden on tuotettava ylijäämää, jotta teollisuuden kehittämiseen saadaan pääomaa, ja maatalous taas on riippuvainen teollisuuden tuottamista koneista, jotka lisäävät sen tuotantokykyä. Kuitenkin vanhasta yhteiskunnasta peräisin olevan maaseudun ja kaupungin vastakkaisuuden vuoksi (MEG 64) maataloustyö ei ole yhtä tuottavaa kuin teollisuustyö. Jos tätä ristiriitaa käsitellään väärin, on mahdoton kehittää maataloutta ja teollisuutta oikeassa suhteessa, ja näiden luokkien välinen ristiriita saattaa muuttua antagonistiseksi. Toisaalta kansallisen porvariston ja proletariaatin — riistäjien ja riistettyjen — välinen ristiriita oli vanhassa Kiinassa antagonistinen, mutta Kiinan vallankumouksen erityisoloissa sitä käsiteltiin niin, että siitä tuli ei-antagonistinen (kts. II luku). Se ei silti ollut kadonnut. Valtion ja yksityisten yhteisomistuksen vallitessa entiset tehtaanomistajat saivat vielä monen vuoden ajan kiinteää korkoa pääomalleen. Tämä oli yhä eräs riiston muoto, tosin lievä. Proletariaatin ja porvariston välistä ristiriitaa ei ole vieläkään lopullisesti ratkaistu.

Näistä syistä on erittäin tärkeä ymmärtää se, että luokkaristiriidat ja luokkataistelu jatkuvat sosialistisessa yhteiskunnassa, ja että sen vuoksi on myös olemassa kapitalismin palauttamisen vaara:

> Omistusjärjestelmässä on pääosiltaan toteutettu sosialistinen muutos, ja entisille vallankumouskausille ominaiset laajat ja myrskyisät kansanjoukkojen käymät luokkataistelut ovat suurimmaksi osaksi tyyntyneet, mutta Kiinassa on silti vallastasyöstyjen tilanherra- ja comprador-luokkien jäännöksiä, porvaristoa on yhä olemassa ja pikkuporvariston muovautuminen on vasta alkanut. Luokkataistelu ei missään nimessä ole lakannut. Luokkataistelu porvariston ja proletariaatin välillä, eri poliittisten voimien välillä, ja ideologinen luokkataistelu porvariston ja proletariaatin välillä jatkuu pitkään ja mutkikkaana, ajoittain jopa erittäin kärkevänä. Proletariaatti pyrkii muuttamaan maailmaa oman maailmankatsomuksensa mukaisesti, ja samoin tekee porvaristo. Tässä mielessä kysymystä siitä kumpi tulee voittamaan, sosialismi vai kapitalismi, ei ole vielä todellakaan ratkaistu. (MFE 115)
>
> Luokkataistelu, taistelu tuotannosta ja tieteellinen kokeilu ovat kolme suurta vallankumouksellista liikettä, niitä tarvitaan voimakkaan sosialistisen maan rakentamiseen. Nämä liikkeet ovat

varma tae sille, ettei byrokratia, revisionismi ja dogmatismi vaikuta kommunisteihin, että he pysyvät alati voittamattomina. Ne takaavat sen, että proletariaatti kykenee yhdistymään laajoihin työtätekeviin joukkoihin ja toteuttamaan demokraattista diktatuuria. Näiden liikeiden puuttuessa tilanherrat, rikkaat talonpojat, vastavallankumoukselliset ja kaikenlaiset huonot ainekset saisivat toimia vapaasti, ja kaaderimme joutuisivat sulkemaan silmänsä tältä kaikelta, he eivät aina kykenesi tekemään eroa vihollisen ja itsemme välillä, vaan saattaisivat toimia yhteistyössä vihollisen kanssa, joka lahjoisi ja turmelisi heidät. Jos kaaderimme sitten vedettäisiin vihollisen leiriin, ja vihollinen pääsisi meidän riveihimme, jos useat työläisistämme, talonpojistamme ja sivistyneistöstämme jäisivät suojattomaksi niin vihollisen pehmeää kuin kovaakin taktiikkaa vastaan — silloin ei kestäisi kauan, ehkä vain joitakin vuosia tai vuosikymmeniä, ennen kuin vastavallankumous väistämättä tapahtuisi koko maassa, marxilais-leniniläinen puolue muuttuisi revisionistiseksi tai fasistiseksi ja koko Kiina muuttaisi väriään. (MO 40)

Sosialistisen yhteiskunnan kehittymiseen kuluu melko pitkä historian kausi. Sosialistisella historian kaudella on yhä luokkia, luokkaristiriitoja ja luokkataistelua. Silloin käydään sosialistisen ja kapitalistisen tien välistä taistelua, ja kapitalismin valtaanpaluun vaara on edelleen olemassa. Meidän täytyy käsittää tämän taistelun pitkällinen ja monimutkainen luonne, meidän täytyy terästää valppauttamme ja meidän täytyy huolehtia sosialistisesta kasvatustyöstä. Meidän täytyy ymmärtää ja käsitellä oikein luokkaristiriitoja ja luokkataistelua, meidän täytyy erottaa itsemme ja vihollisen väliset ristiriidat kansan sisäisistä ristiriidoista ja käsitellä niitä oikein. Muutoin meidän maamme kaltainen sosialistinen maa muuttuu vastakohdakseen, rappeutuu ja tapahtuu kapitalismin valtaanpaluu. (PR -69 18.15)

3. Kapitalismin tie

Vuonna 1927 Mao Tsetung kirjoitti:

Ristiriidat oikeiden ja virheellisten katsomusten välillä kommunististen puolueiden riveissä luokkayhteiskunnan olosuhteissa ovat, kuten edellä jo sanottiin, puolueessa esiintyvää heijastusta yhteiskunnan luokkaristiriidoista. Alkuvaiheessa tai eri kysymyksissä nämä ristiriidat eivät ilmene heti antagonistisina. Mutta

luokkataistelun kehittyessä nämä ristiriidat vcivat kehittyä antagonistisiksi. NKP:n historia on osoittanut meille, että ristiriidat Leninin ja Stalinin oikeiden katsomusten ja Trotskin, Buharinin ym. virheellisten katsomusten välillä eivät alkuvaiheessa vielä ilmenneet antagonistisessa muodossa, mutta sittemmin kehittyivät antagonistisiksi. Samantapaisia seikkoja on esiintynyt Kiinan kommunistisen puolueen historiassa... Nykyisin eivät ristiriidat puolueessamme oikeiden ja virheellisten katsomusten välillä esiinny antagonistisessa muodossa, ja jos virheitä tehneet toverit osaavat korjata ne, niin nämä ristiriidat eivät pääse kehittymään antagonistisiksi. Tämän vuoksi puolueen täytyy toisaalta käydä ankaraa taistelua virheellisiä katsomuksia vastaan, mutta toisaalta antaa virheitä tehneille tovereille täysi tilaisuus niiden tajuamiseen. Niin ollen ei liian ankara taistelu tietenkään ole tarkoituksenmukaisinta. Mutta jos virheitä tehneet toverit tulevat pitämään niistä kiinni ja syventämään niitä, niin nämä ristiriidat voivat kehittyä antagonistisiksi. (MVT I 244)

Kulttuurivallankumouksessa joukkoja rohkaistiin pitämään kokouksia "kaikenlaisten vastavallankumouksellisten paljastamiseksi ja vastuunalaisten henkilöiden työssä ilmenneiden puutteiden ja virheiden arvostelemiseksi" (PR 66—33.7). Näiden kokousten aikana ilmeni, että puoluejohdossa oli jo monen vuoden ajan ollut Mao Tsetungia vastustava ryhmäkunta, jota johti Liu Shao-tshi. Tämä ryhmäkunta edusti kansallisen porvariston erään osan etuja.

II luvussa osoitettiin, että Kiinan erikoisoloissa kansallinen porvaristo voitettiin työläisten ja talonpoikien liiton puolelle taistelussa feodalismia ja imperialismia vastaan:

Meidän maassamme työväenluokan ja kansallisen porvariston välinen ristiriita kuuluu kansan keskuudessa esintyviin ristiriitoihin. Kokonaisuutena ottaen niiden välinen luokkataistelu käydään kansan riveissä, sillä kansallisella porvaristolla on kaksinaisluonne. Porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kaudella siihen kuuluu toisaalta vallankumouksellisuus, toisaalta sovittelunhalu. Sosialistisen vallankumouksen kaudella taas toisaalta työväenluokan riisto ja voitontavoittelu, ja toisaalta kansallisen porvariston halu tukea perustuslakia ja hyväksyä sosialistinen muutos. Kansallinen porvaristo on erilaista kuin imperialistit, tilanherrat ja byrokraattikapitalistit. Kansallisen porvariston ja työväenluokan välillä vallitsee riistäjien ja riistettyjen välinen, luonteeltaan antagonistinen ristiriita, mutta Kiinan konkreettisissa oloissa se voi muuttua ei-antagonistiseksi ja ratketa rauhanomaisin

> menetelmin, jos sitä käsitellään oikein. Siitä voi kuitenkin tulla vihollisen ja meidän välinen ristiriita, jos sitä käsitellään väärin, jos kansalliseen porvaristoon ei sovelleta liittoutumisen, arvostelun ja kasvattamisen politiikkaa, tai jos kansallinen porvaristo ei tätä politiikkaa hyväksy. (MFE 82)

Tätä ristiriitaa käsiteltiin oikein ja kansallisen porvariston enemmistö kannatti kansan demokraattista diktatuuria. Kuitenkin osa kansallista porvaristoa halusi kapitalistista Kiinaa. Se vastusti vallankumouksen uusia edistysaskeleita ja liittoutui vastavallankumouksellisten voimien kanssa. Tätä osaa edusti puoluejohdossa Liu Shao-tshi. Mao Tsetungin ja Liu Shao-tshin välinen ristiriita oli ilmaus kapitalismia kannattavien voimien ja proletariaatin välisestä ristiriidasta, joka oli esiintynyt alusta lähtien, mutta kärjistyi ensin Japania vastaan käydyn sodan loputtua v. 1945 ja vielä enemmän vuoden 1949 jälkeen, jolloin siirryttiin porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta sosialistiseen.

Liu Shao-tshin linja oli johdonmukaisen opportunistinen, vaikka se ilmenikin milloin oikeistolaisessa, milloin ”vasemmistolaisessa” muodossa. Kulloisenkin muodon määräsivät taktiset syyt, joiden tarkoituksena oli käyttää hyväksi porvarilliselle ja pikkuporvarilliselle ideologialle luonteenomaista horjuvuutta. Kun puolueessa käytiin väittelyä siitä, pitäisikö edetä vai perääntyä, Liu Shao-tshi kannatti perääntymistä. Kun puolue oli päättänyt edetä, Liu Shao-tshi kannatti etenemistä sellaisella vauhdilla, että tappion vaara oli ilmeinen. Tämän alkujaan ei-antagonistisen ristiriidan kehitys käy hyvin ilmi Liun kannanotoista sodanjälkeisellä kaudella esiintyneisiin kysymyksiin.

Toisen maailmansodan lopussa vapautettujen maiden kommunistipuolueet olivat vahvempia kuin koskaan ennen. Johtaessaan vastarintaa ne olivat saavuttaneet joukkojen kannatuksen, kun taas porvaristo oli hajallaan ja epäsuosiossa. Niillä oli kaksi vaihtoehtoa — johtaa kansaa eteenpäin sosialistiseen kumoukseen, tai luopua aseista ja auttaa porvaristoa vakiinnuttamaan vanha järjestelmä, jota sota oli perustuksia myöten horjuttanut. Oli siis valittava joko sosialistinen tai kapitalistinen tie. Länsieurooppalaiset puolueet valitsivat jälkimmäisen. Myös Kiinassa osa puoluejohdosta, mm. Liu Shao-tshi, puolsi sitä. Se olisi merkinnyt liittoa Kuomintangin kanssa, ja vallankumoukselliset asevoimat olisivat joutuneet sen valvontaan. Mao Tsetungin johdolla kiinalaiset kommunistit päättivät jatkaa taistelua.

Puolue suunnitteli maareformin, jonka tarkoituksena oli kumota maaseudulla vallitsevat feodaaliset suhteet. Talonpoikaisyhdistysten tuli tarkkaan arvioida tilanherrojen ja rikkaiden talonpoikien omaisuus, ottaa liika pois ja jakaa se köyhille talonpojille. Liu Shao-tshi vääristeli tätä

linjaa ja uskotteli köyhille talonpojille, että maanjaon tarkoituksena oli taata keskivarakkaan talonpojan asema kaikille. Maataloustuotannon silloinen taso ei olisi riittänyt tähän. Maareformiliike olisi aivan ilmeisesti epäonnistunut, ellei Mao Tsetung olisi oikaissut linjaa (MSW 4.197).

Feodaaliset suhteet oli murskattu. Mikä olisi seuraava vaihe? Pitikö maataloutta kehittää sosialistiselta vai kapitalistiselta pohjalta? Puolueen linjan mukaan piti edelleen luottaa köyhiin talonpoikiin, edetä keskinäisavun ryhmistä osuustoimintatiloihin ja sitä tietä kollektivisointiin. Maatalouden ylijäämän tuli muodostaa perusta raskaan teollisuuden rakentamiselle, mutta osa siitä tuli sijoittaa kevyeen teollisuuteen, joka loisi teollisuustuotteiden kysyntää ja tuottaisi riittävän määrän kulutustavaroita, jottei talonpoikaistoa rasitettaisi liikaa. Liu Shao-tshi vastusti tätä linjaa. Hän väitti, ettei voida kollektivisoida ilman koneita, ja siksi on odotettava kunnes teollisuus kehittyy. Sillä aikaa maataloutta pitäisi kehittää kapitalistista tietä sallimalla maan osto ja myynti ja palkkatyövoiman käyttö. "Kun 70 % talonpojista on rikkaita talonpoikia, silloin tulee olemaan yllin kyllin aikaa puhua kollektivisoinnista", hän sanoi. Tämä siis muistuttaa Buharinin Neuvostoliitossa ajamaa linjaa, jonka mukaan "kulakit kasvaisivat sosialismiin, mikäli maataloudessa sallittaisiin vapaat markkinat".

Kun osuustoimintaliike alkoi hyvää vauhtia edetä 50-luvun puolivälissä, Liu Shao-tshi yritti ensin hidastaa sitä. Myöhemmin, kun se oli kaikesta huolimatta edennyt, hän kannatti äärimmäistä tasanjakoa — siis toimi samoin kuin maareformin aikana. Kun liike oli vaikeuksissa peräkkäisten huonojen satojen vuoksi, hän kannatti jälleen vapaita markkinoita ja yksityisyritteliäisyyttä. Kun puolue kehotti työläisiä "taistelemaan revisionismia vastaan ja arvostelemaan sitä" so. vastustamaan itsessään ja muissa ilmenevää porvarillista individualismia ja omanetuntavoittelua, Liu Shao-tshi kannatti "itsekasvatusta" ja aineellisten kiihokkeiden käyttöä.

Puoluejohdossa oli alusta alkaen ollut kaksi linjaa — Mao Tsetungin edustama proletaarinen ja Liu Shao-tshin edustama porvarillinen linja. Porvarillinen linja poikkesi milloin oikealle, milloin "vasemmalle", mutta vastusti aina proletaarista linjaa.

Hrustshevin ja Neuvostoliiton uusien revisionistien esimerkin rohkaisemina Liu Shao-tshi ja hänen ryhmäkuntansa suunnittelivat samanlaista vallanottoa Kiinassa. Heitä ei ollut monta, mutta heillä oli tärkeä asema puoluejohdossa. Laajan vaikutusvaltansa turvin he johtivat rivijäseniä harhaan. Kiista kehittyi huippuunsa keväällä 1966. Toukokuun 16. päivänä keskuskomitea lähetti kaikille puolueen jäsenille Mao Tsetungin luonnosteleman kiertokirjeen. Siinä todettiin:

Näitä porvariston edustajia on joukko keskuskomiteassa ja puolueessa, hallituksessa ja muissa keskustason sekä maakunta- ja kaupunkitason ja autonomisten alueiden hallinto-osastoissa.

Koko puolueen tulee pitää yllä proletaarisen kulttuurivallankumouksen suurta lippua. On paljastettava perinpohjin näiden puoluetta ja sosialismia vastustavien "oppineiden viranomaisten" taantumuksellinen porvarillinen kanta. On arvosteltava perinpohjin ja hylättävä yliopistojen, koulujen, lehdistön, kirjallisuuden ja taidejulkaisujen alalla vallitsevat taantumukselliset porvarilliset käsitykset, ja astuttava näiden kulttuurialojen johtoon. Tämä käy päinsä vain arvostelemalla näitä puolueeseen, hallitukseen ja armeijaan ja kulttuurin kaikille aloille soluttautuneita porvariston edustajia, erottamalla heidät tai siirtämällä osa heistä toiseen virkaan.

Nämä puolueeseen, armeijaan ja eri kulttuuripiireihin soluttautuneet porvariston edustajat ovat vastavallankumouksellisten revisionistien joukkio. Heti kun aika on kypsä, he ottavat poliittisen vallan ja muuttavat proletariaatin diktatuurin porvariston diktatuuriksi. Osan olemme jo paljastaneet, osaa emme. Osaan luotamme yhä, ja eräistä lähellämme olevista mm. Hrustshevin kaltaisista henkilöistä koulutamme seuraajiamme. Kaikentasoisten puoluekomiteoiden on kiinnitettävä tähän vakavaa huomiota. (PR -67 21.10)

Näin puoluetta varoitettiin vaarasta. Se vastasi kehoittamalla joukkoja arvostelemaan vapaasti sen työtä, jotta vihollinen voitaisiin tunnistaa ja eristää:

Kuten puheenjohtaja Mao totesi puheessaan heinäkuussa 1967: "Ennen kävimme taistelua maaseudulla, tehtaissa ja kulttuurin alalla, suoritimme sosialistista kasvatusliikettä. Mutta tämä ei ratkaissut ongelmaa, sillä emme löytäneet muotoa, menetelmää, joka nostattaisi joukot paljastamaan huonot puolemme avoimesti ja alhaalta päin".

Nyt olemme löytäneet tämän menetelmän — se on suuri proletaarinen kulttuurivallankumous. Vain nostamalla satamiljoonaiset kansanjoukot ilmaisemaan vapaasti mielipiteensä, kirjoittamaan seinälehtiä ja käymään suuria väittelyitä voidaan puolueeseen soluttautuneet petturit, vihollisen asiamiehet ja vallassa olevat kapitalistisen tien kulkijat paljastaa ja heidän kapitalismin palauttamiseen tähtäävät suunnitelmansa murskata. (PR -69 18.16)

4. Joukkojen osallistuminen hallintoon

Esittäessään kehoituksen "kulttuurivallankumouksesta" Lenin käsitti, että sosialismin täydellinen voitto oli mahdoton elleivät työläis- ja talonpoikaisjoukot ottaisi hallinnollista työtä omiin käsiinsä, ja että tämä toteutuisi vain kohottamalla heidän sivistyksellistä tasoaan niin, että heidän oma proletaarinen ideologiansa korvaisi porvarillisen ja poistaisi byrokraattiset esteet, joihin porvaristo tukeutui.

Tämä oli myös Kiinan kulttuurivallankumouksen päämäärä. Tarkoituksena ei ollut vain sosialismille vihamielisten voimien kukistaminen, vaan "työväenluokan johtoaseman varmistaminen kaikilla aloilla", "politiikan asettaminen hallinnon johtoon", ja sen varmistaminen, että jokainen virkamies "pysyy tavallisen kansan jäsenenä".

Nämä päämäärät saavutettiin vain ryhtymällä kaikilla aloilla hyökkäykseen porvarillista ideologiaa vastaan ja vetämällä joukot siihen aktiivisesti mukaan:

> Porvaristo on syösty vallasta, mutta se pyrkii silti riistäjäluokkien vanhojen ajatusten, sivistyksen, tapojen ja tottumusten avulla turmelemaan joukkoja, kahlitsemaan niiden ajatuksia ja yrittämään uutta valtaannousua. Proletariaatin on toimittava päinvastoin. Sen on päättäväisesti vastattava jokaiseen porvariston ideologiseen haasteeseen, sen on muutettava koko yhteiskunnan henkinen elämä proletariaatin uusien ajatusten, sivistyksen, tapojen ja tottumusten avulla. (PR -66 33.6)
>
> Suuren proletaarisen kulttuurivallankumouksen ainoa mahdollinen menetelmä on se, että joukot vapauttavat itse itsensä. Asioita ei saa tehdä niiden puolesta eikä sellaisia menetelmiä saa käyttää.
>
> Luottakaa joukkoihin, nojautukaa niihin ja arvostakaa niiden aloitekykyä. Jättäkää pelko sikseen. Sekasortoa ei pidä säikähtää... Antakaa joukkojen kehittyä tässä suuressa vallankumouksellisessa liikkeessä, oppia erottamaan oikea väärästä ja oikea menettelytapa virheellisestä. (PR -66 33.7)

Tällainen oli se "sosialistinen hyökkäys ihmisten ajattelussa säilyneitä kapitalismin jäännöksiä vastaan", johon Stalin oli kehoittanut ryhtymään Neuvostoliitossa. Mutta siellä puolueen ja joukkojen välinen suhde ei ollut yhtä läheinen, eikä puolue ollut kyllin voimakas joukkojen vetämiseksi mukaan taisteluun.

Kulttuurivallankumouksen aikana syntyi uusi järjestöllinen yksikkö — vallankumouskomitea. Se perustuu "kolme yhdessä"-yhdistelmään: siihen kuuluivat puolueen, Kansan vapautusarmeijan ja joukkojärjestöjen edustajat. Sen jäsenet valitaan vaaleilla, he ovat erotettavissa ja suoraan

vastuullisia kansalle. Vallankumouskomiteat ovat kansan luoma järjestömuoto. Niitä on syntynyt joka tasolle, kommuunin tehtaasta paikallisiin ja maakunnallisiin hallituksiin asti, ja niiden kautta joukot voivat osallistua suoraan maan hallintoon:

> Kolme yhdessä toimivien valtaelinten kautta proletaarinen valta juurtuu syvälle joukkojen keskuuteen. Puheenjohtaja Mao huomauttaa: "Perusperiaate valtion hallintoelinten uudistuksessa on se, että on pysyttävä yhteydessä joukkoihin." Vallankumouksellisen kansan edustajat, etenkin työtätekevän kansan — työläisten ja talonpoikien — edustajat, jotka ovat astuneet joukkomitassa esiin suuren proletaarisen kulttuurivallankumouksen aikana, ovat kokeneita vallankumouksellisia taistelijoita. He edustavat vallankumouksellisten joukkojen etuja ja osallistuvat eri tasojen johtoryhmien toimintaan. Näin taataan eri tasojen vallankumouskomiteoiden laaja joukkoperusta. Vallankumouksellisten joukkojen suora osallistuminen maan asioiden hoitoon ja eri tasoisten poliittisten valtaelinten alhaalta päin tapahtuva valvonta takaavat sen, että kaikkien alojen johtoryhmät noudattavat joukkolinjaa, säilyttävät läheiset yhteydet joukkoihin, edustavat aina niiden etua ja palvelevat kansaa koko sydämestään.(PR -68 14.6)

Vallankumouskomiteoiden muodostaminen oli tärkeä edistysaskel sosialistisessa vallankumouksessa. Joukot ovat alkaneet suoraan ottaa osaa maan hallintoon. Kun tämä kehitysvaihe on saatettu loppuun, alkaa siirtyminen kommunismiin. Mutta se on pitkäaikainen prosessi, joka voidaan toteuttaa menestyksellisesti vain jatkamalla luokkataistelua loppuun saakka. Kuten puheenjohtaja Mao on sanonut:

> Olemme saavuttaneet suuren voiton, mutta hävinnyt luokka jatkaa taistelua. Näitä ihmisiä on yhä ja tämä luokka on yhä olemassa. Siksi emme voi puhua lopullisesta voitosta, emme edes vuosikymmeniin. Meidän on pysyttävä valppaina. Leninismi katsoo, että sosialistisen maan lopulliseen voittoon ei riitä vain kotimaan proletariaatin ja laajojen kansanjoukkojen ponnistelu, vaan siihen tarvitaan myös maailmanvallankumouksen voittoa ja ihmisen toista ihmistä kohtaan harjoittaman riiston loppumista koko maapallolta, jolloin koko ihmiskunta tulee vapautumaan. Siksi on väärin puhua kevytmielissti vallankumouksen lopullisesta voitosta maassamme: Se on vastoin leninismiä eikä pidä yhtä tosiseikkojen kanssa. (PR -69 18.23)

5. Vallankumous ja tuotanto

Selonteossa KKP:n IX:lle edustajakokoukselle eritellään kulttuurivallankumouksen taloudellisia tuloksia:

> Maassamme on korjattu hyvä sato jo useana vuonna, ja teollisuustuotanto, tiede ja teknologia kehittyvät hyvin. Laajojen työtätekevien kansanjoukkojen innostus niin tuotannossa kuin vallankumouksessakin on noussut ennennäkemättömän korkealle. Useat tehtaat, kaivokset ja muut yritykset ovat kerta toisensa jälkeen ylittäneet tuotantosaavutuksensa, kohottaen tuotannon korkeammalle kuin koskaan. Tekninen vallankumous edistyy jatkuvasti. Markkinat kukoistavat, hinnat ovat vakaita. Vuoden 1968 loppuun mennessä olimme maksaneet kaikki kansalliset velkamme. Maamme on nyt sosialistinen maa jolla ei ole kotimaisia eikä ulkomaisia velkoja. (PR -69 18.22)

Periaatteesta "tarttukaa vallankumoukseen, edistäkää tuotantoa" oli tullut vallankumouksen tärkeimpiä iskulauseita:

> "Tarttukaa vallankumoukseen, edistäkää tuotantoa" — tämä periaate on ehdottoman oikea. Se kuvastaa oikein vallankumouksen ja tuotannon, tietoisuuden ja aineen, ylärakenteen ja taloudellisen perustan ja tuotantosuhteiden ja tuotantovoimien välisen suhteen. Puheenjohtaja Mao opettaa: "Poliittinen työ on taloudellisen työn henki ja veri". Lenin vastusti niitä opportunisteja, jotka eivät halunneet lähestyä ongelmia poliittisesti. "Politiikka ei voi olla olematta ensisijaista talouselämään verrattuna. Toisin ajatteleminen on marxilaisuuden aakkosten unohtamista". (LT 32.67)
>
> ...Polittikka on talouden keskitetty ilmaus. Ellemme onnistu suorittamaan vallankumousta ylärakenteen alalla, ellemme nostata laajoja työläis- ja talonpoikaisjoukkoja, arvostele revisionistista linjaa, paljasta kourallista pettureita, vihollisen asiamiehiä, vallassa olevia kapitalistisen tien kulkijoita ja vastavallankumouksellisia, ellemme pysty lujittamaan proletariaatin johtoa, kuinka silloin voimme edelleen lujittaa sosialismin taloudellista perustaa ja kehittää edelleen sosialistisia tuotantosuhteita? Tämä ei merkitse, että tuotanto korvataan vallankumouksella, vaan että vallankumous johtaa tuotantoa, edistää sitä ja vie sitä eteenpäin. (PR -69 18.22)

Käsitys, että vallankumouksen ja tuotannon välinen suhde on vastakohtien ykseyttä, kuvastaa sitä, mitä Lenin kutsui "vallankumouksen dialektiikaksi" (LT 33.465, vert. 25.426). Se on keskeisellä sijalla Mao Tsetungin ajattelussa ja juontaa juurensa vapautusta edeltäneen ajan oikaisuliikkeistä (MSW 3.328). Se perustuu erääseen dialektisen ja histo-

riallisen materialismin perusperiaatteeseen. Marx kirjoitti:

> Elämänsä yhteiskunnallisessa tuotannossa ihmiset astuvat määrättyihin välttämättömiin, heidän tahdostaan riippumattomiin suhteisiin, tuotantosuhteisiin, jotka vastaavat heidän aineellisten tuotantovoimiensa määrättyä kehitysastetta. Näiden tuotantosuhteiden kokonaisuus muodostaa yhteiskunnan taloudellisen rakenteen, reaalisen perustan, jolle juridinen ja poliittinen päällysrakennus kohoaa ja jota yhteiskunnallisen tietoisuuden määrätynlaiset muodot vastaavat. Yhteiskunnallisen, poliittisen ja henkisen elämän prosessin määrää ylipäänsä aineellisen elämän tuotantotapa. Ei ihmisen tajunta määrää heidän olemistaan, vaan päinvastoin heidän yhteiskunnallinen olemisensa määrää heidän tajuntansa. (ME I 308)

Taloudellinen perusta määrää ylärakenteen, joka samalla kuitenkin vaikuttaa takaisin alarakenteeseen:

> Poliittinen, oikeudellinen, filosofinen, uskonnollinen, kirjallinen, taiteellinen jne. kehitys perustuu taloudelliseen kehitykseen. Mutta kaikki ne vaikuttavat myös toisiinsa ja taloudelliseen perustaan. Asia ei ole lainkaan niin, että vain taloudellinen tila on ainoa **aktiivinen syy** ja kaikki muu vain passiivista seurausta. Ei, tässä tapahtuu vuorovaikutus taloudellisen välttämättömyyden pohjalta, joka **viime kädessä** raivaa aina tien itselleen (ME II 456)

Tietyissä oloissa, varsinkin vallankumouksellisissa tilanteissa, ratkaisevaksi tekijäksi saattaa muodostua sellaisten ihmisten tietoisuus, jotka ovat ymmärtäneet historiallista olemistaan säätelevät lait. Mao Tsetung kirjoittaa:

> Tuotantovoimat, käytäntö ja taloudellinen perusta esiintyvät tietenkin **yleensä ratkaisevassa pääosassa**, ja ken tätä ei tunnusta, hän ei ole **materialisti. Mutta** myönnettävä on myös, että tietyissä olosuhteissa myös tuotantosuhteet, teoria ja päällysrakenne esiintyvät ratkaisevassa pääosassa. Silloin kun tuotantovoimat eivät voi ilman tuotantosuhteiden muutosta kehittyä edelleen, alkaa tuotantosuhteiden muutos esittää ratkaisevaa pääosaa. silloin kun, Leninin sanoja käyttäen, "ilman vallankumouksellista teoriaa ei voi olla vallankumouksellista liikettäkään" (LT 5.341), alkaa vallankumouksellisen teorian levittäminen ja luominen esittää ratkaisevaa pääosaa. Kun on suoritettava jokin teko (yhdentekevä minkälainen), mutta sitä varten ei ole tiettyä suuntausta, menetelmää, suunnitelmaa eikä ohjetta, silloin tulee suuntauksen, menetelmän, suunnitelman tai ohjeen määrittelemisestä ratkaiseva pääasia. Kun poliittinen, sivistyksellinen jne. päällysrakenne häi-

ritsee taloudellisen perustan kehitystä, silloin poliittisista ja sivistyksellisistä uudistuksista tulee ratkaiseva pääasia. Sotivatko nämä ajatukset materialismia vastaan? Eivät. Mehän myönnämme, että historiallisen kehityksen yleisessä kulussa aineellinen alkuperuste määrää henkisen, yhteiskunnallinen olemus määrää yhteiskunnallisen tajunnan, mutta samalla me myönnämme ja meidän täytyy myöntää henkisen alkuperustan vaikuttavan takaisin taloudelliseen perustaan. Tällä me emme riko materialismia vastaan, vaan hylätessämme mekaanisen materialismin puolustamme dialektista materialismia. (MVT I 233)

Jos poliittinen ja ideologinen ylärakenne, joka ensisijaisesti määräytyy taloudellisen perustan mukaan, vaikuttaa siihen takaisin, joskus ratkaisevastikin, siitä seuraa, että proletariaatin on sosialistisen rakennustyönsä aikana pidettävä yllä diktatuuriaan ja ulotettava se koskemaan samanaikaisesti sekä perustaa että ylärakennetta. Neuvostoliitossa ympäröivien kapitalistimaiden painostus määräsi sisäisen kehitysvauhdin, eikä tätä ongelmaa kyetty ratkaisemaan. Mutta ratkaisu löydettiin Kiinassa Mao Tsetungin johdon ansiosta:

> Uusi yhteiskuntajärjestelmä on vasta äsken perustettu ja sen lujittuminen vaatii aikaa. Ei pidä otaksua, että uusi järjestelmä saadaan täydellisesti lujitetuksi heti kun se on perustettu, sillä se on mahdotonta. Sitä on lujitettava askel askeleelta. Sen lopullisen lujittumisen saavuttamiseksi on välttämätöntä ei ainoastaan saada aikaan maan sosialistinen teollistuminen ja jatkaa hellittämättä sosialistista vallankumousta taloudellisella rintamalla, vaan myös harjoittaa lakkaamattomia ja vaativia sosialistisia vallankumoustaisteluja ja sosialistista kasvatusta poliittisella ja ideologisella rintamalla. Lisäksi tarvitaan erilaisia omalta osaltaan vaikuttavia kansainvälisiä tekijöitä.(MO 27)

6. Kommunistinen työ

Palatkaamme ''kommunistisiin talkoisiin''. Ensimmäiset niistä pidettiin keväällä 1919, mutta kuten Lenin sanoi, se oli vasta alkua. Toukokuun 1. päivänä 1920 pidettiin yleisvenäläiset talkoot. Yksistään Moskovasta saapui 450000 työläistä. Siellä jaettiin lentolehtistä, jossa oli seuraavanlainen viesti Leniniltä:

> Rakentakaamme uusi yhteiskunta!
> Me emme pelänneet tappiota käydessämme suurta vallankumouksellista sotaa tsarismia vastaan, porvaristoa vastaan, maailmanmahtavia imperialistisia valtioita vastaan.

Me emme pelkää valtavia vaikeuksia emmekä virheitä, kaikkien työtottumusten ja moraalikäsitteiden muovaaminen toisenlaiseksi vaatii vuosikymmeniä... Tulemme tekemään työtä hävittääksemme kirotun säännön: "jokainen huolehtikoon itsestään, jumala yksin kaikista", hävittääksemme sen totunnaisen käsityksen, että työ on vain rasitus ja oikeellista on vain tietyn normin mukaan maksettu työ. Tulemme tekemään työtä sen hyväksi, että sääntö: "kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta", ja sääntö: "jokainen kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeiden mukaan" juurtuisivat joukkojen tietoisuuteen, muodostuisivat tottumukseksi ja jokapäiväiseksi käytännöksi ja että kommunistinen kurinalaisuus ja kommunistinen työnteko saataisiin vähitellen, mutta varmasti vakiintumaan.

Olemme vääntäneet paikoiltaan ennen kuulumattoman raskaan järkäleen, joka on koostunut piintyneisyydestä, sivistymättömyydestä, sellaisten tottumusten itsepintaisesta puoltamisesta kuin ovat "vapaa kauppa" ja ihmistyövoiman kuten kaiken muunkin tavaran "vapaa osto ja myynti". Olemme alkaneet horjuttaa ja hävittää erittäin syvään juurtuneita ennakkoluuloja, kaikkein vakiintuneimpia, vuosisataisia, piintyneimpiä tottumuksia. Talkoomme ovat ottaneet yhdessä vuodessa jättiläisaskeleen eteenpäin. Ne ovat vielä äärettömön heikkoja. Se ei kuitenkaan meitä säikytä. Olemme nähneet, kuinka "äärettömän heikko" Neuvostovalta on lujittunut ihan silmissä, ja meidän ponnistustemme tuloksena, ja alkanut muuttua äärettömän suureksi kansainväliseksi voimaksi. Tulemme työskentelemään vuosikausia ja vuosikymmeniä sen hyväksi, että talkoot juurtuisivat elämään, että ne kehittyisivät, saisivat laajan jalansijan, muuttuisivat paremmiksi, tulisivat tavanomaisiksi. Me viemme kommunistisen työn voittoon! (LT 31.108)

Saman kehotuksen Mao Tsetung on antanut Kiinan kansalle. Kommunistisen puolueen johdolla työläis- ja talonpoikaisjoukot heittävät harteiltaan imperialismin ja feodalismin taakan, ja kun riistosta on viimeinkin tehty loppu, niissä vapautuu ehtymätön varasto luovaa voimaa, jonka avulla ne pystyvät muuttamaan maailmaa. Seitsemännessä puoluekokouksessa vuonna 1945 Mao Tsetung käytti vertauksena seuraavanlaista kansantarua:

On ikivanha kiinalainen taru nimeltä "Ju-kung siirsi vuoria". se kertoo Pohjois-Kiinassa muinoin eläneestä vanhuksesta, jonka nimi oli Ju-kung Pohjoisvuorilta. Hänen talostaan etelään johtavan tien katkaisi kaksi korkeata vuorta — Taihangsan ja Vangvusan. Ju-kung päätti yhdessä poikiensa kanssa kaivaa nämä vuoret pois hakuilla. Toinen vanhus, nimeltä Tsi-sou nauroi heidät nähdessään

ja sanoi: "Tuohan on tyhmyyttä, ettehän te voi raivata pois kahta noin suurta vuorta!" Ju-kung vastasi hänelle: "Kun minä kuolen, lapseni jäävät jäljelle, ja kun lapseni kuolevat jäävät lapsenlapseni jäljelle, ja niin tulevat sukupolvet seuraamaan toisiaan loputtomana jonona. Nämä vuoret ovat kyllä korkeat, mutta ne eivät voi tulla enää korkeammiksi; ne alenevat sitä mukaa kuin me kaivamme; miksemme me voisi raivata niitä pois?" Kumottuaan näin Tsi-soun virheellisen väitteen Ju-kung ryhtyi vähääkään epäröimättä kaivamaan vuoria päivästä toiseen. Tämä hellytti jumalaa, joka lähetti maan päälle kaksi pyhää miestään, ja nämä kantoivat vuoret pois.

Nytkin Kiinan kansaa rasittaa kaksi suurta vuorta — toinen niistä on nimeltään imperialismi, toinen feodalismi. Kiinan kommunistinen puolue on jo kauan sitten päättänyt kaivaa nämä vuoret pois. Meidän täytyy sitkeästi toteuttaa tätä päätöstämme, meidän täytyy tehdä väsymättä työtä, ja niin mekin hellytämme jumalan, mutta tämä jumala ei ole kukaan muu kuin Kiinan kansa. Ja kun koko kansa nousee yhdessä meidän kanssamme kaivamaan pois noita vuoria, niin eiköhän niitä silloin saada poistetuksi? (Ju-kung merkitsee "tyhmä vaari", Tsi-sou merkitsee "viisas ukko".) (MVT II 447—448).

Neljä vuotta myöhemmin, Kansantasavallan julistamisen aattona Mao Tsetung sanoi:

Ihmiset ovat tärkein asia maailmassa. Kommunistisen puolueen johdolla voidaan suorittaa minkälaisia ihmeitä tahansa, kun vain on ihmisiä... Uskomme, että vallankumous voi muuttaa kaiken, ja että pian syntyy uusi Kiina, jolla on suuri väestö, tuotteiden runsaus, jossa elämä on yltäkylläistä ja kulttuuri kukoistaa. Kaikenlainen pessimismi on täysin perusteetonta. (MSW 4.454)

Vallankumous voi muuttaa kaiken. Proletaarinen kulttuurivallankumous on joukkoliikettä ihmisen ja luonnon muuttamiseksi, jolla ei ole vertaistaan historiassa. Seuraten Lokakuun Vallankumouksen viitoittamaa tietä, Kiinan työläiset ja talonpojat ovat olleet esimerkkinä maailmalle, ja osoittaneet kaikkien maiden työläisille ja talonpojille, että vallankumous voi muuttaa köyhyyden yltäkylläisyydeksi. Liikkeen menestyksen avain on puolueen ja joukkojen välinen suhde. Puolue, jolla on rajaton luottamus joukkoihin, kehoittaa niitä käyttämään aloitekykyään yhä rohkeammin, ja joukot vastaavat kehoitukseen.

Vuonna 1955, kun maaseudulla oli käynnissä kansankommunien perustamiseen johtanut liike, Mao Tsetung kirjoitti:

Kansanjoukoilla on rajattomasti luovaa kykyä. Ne voivat järjes-

> täytyä ja keskittyä paikoille ja aloille, missä ne voivat saattaa energiansa täysin vaikuttamaan; ne voivat keskittäytyä laajalti ja syvälti tuotantoon ja luoda itselleen yhä enemmän hyvinvointia palvelevia yrityksiä. (MO 119)

Siitä lähtien maaseudun teollistaminen on edistynyt huomattavasti, ja pian kiinalaiset työläiset ja talonpojat omaavat nykyaikaisen yhteiskunnan kehittyneen tekniikan. Mutta sitä ennen he eivät jää odottelemaan koneita, vaan ovat valmiit työskentelemään esi-isiensä menetelmin, mutta työskentelemään uudella tavalla. 9. joulukuuta 1970 — vain muutama viikko Itä-Bengalissa tapahtuneen tulvaonnettomuuden jälkeen, jossa yli neljännesmiljoona talonpoikaa menetti henkensä — eräs ranskalainen kirjeenvaihtaja lähetti seuraavanlaisen raportin Pekingistä:

> Tuskin 19 kilometrin päässä Pekingistä 100 000 kiinalaista työskentelee jatkuvasti, yötä päivää erään joen kulun muuttamiseksi. Työvälineinä heillä on työntökärryt, lapiot, kärkikuokat ja Mao Tsetungin ajattelu.
>
> Pekingissä olevat diplomaatit, jotka ovat matkalla pääkaupungin kaakkoiselle lentoasemalle, hidastavat poikkeuksetta autojensa vauhtia ja jäävät hämmästyneinä tuijottamaan tätä inhimillistä, tummaa muurahaisjoukkoa, jonka keskellä lukemattomat punaiset liput liehuvat taivaanrantaa vasten.
>
> Näkymä on vieläkin hätkähdyttävämpi iltahämyssä, ja sitä pitää mielellään ulkomaalaisille tarkoitettuna kiinalaisen todellisuuden mallikuvana.
>
> Viranomaisten mukaan Wen Yu-joen suunnitelma on vain osa Koillis-Kiinassa virtaavaa Hai-jokea koskevasta suunnitelmasta. Hain menneisyys on tulvien ja suurten kuivuuskausien täyttämä.
>
> Kiinalaisen lehdistön mukaan sadat tuhannet talonpojat vastasivat Mao Tsetungin vuonna 1963 antamaan kehoitukseen Haijoen "kesyttämiseksi". Siitä lähtien siirretystä maasta pystyisi rakentamaan neliömetrin suuruisen vallin, joka ulottuisi 37 kertaa maapallon ympäri.
>
> Ojitustyö ja 1500 kilometriä pitkän padon rakentaminen Haijoen yhdeksälletoista tärkeimmälle sivujoelle ovat tuottaneet tuloksia: Tientsinissä, yäjuoksulla, joen virtausnopeus on noussut 1 000 neliömetristä sekunnissa 13000 neliömetriin. Sen ansiosta 3200000 hehtaaria viljelyskelpoista maata on nyt tulvan ulottumattomissa.
>
> Lokakuun lopussa viranomaiset kehoittivat Hopei-maakunnan talonpoikia, sotilaita, miliisejä ja Pekingin asukkaita ryhtymään työhön 55 kilometriä pitkällä Wen Yu-joella, joka on Hain sivujoki. Työn laskettiin kestävän neljä kuukautta, mutta viranomaiset ker-

toivat, että neljä viidesosaa työstä oli jo tehty.

Kävin hiljattain kahdella työmaalla. Koneiden ääntä ei kuulunut, vain kuokkia heiluttavien miesten syvä hengitys, ponien hirnunta, kärryntyöntäjien huudot, työläisten iskulauseet ja vallankumouksellinen musiikki kovaäänisistä.

Joen uomaa kaivettaessa on murrettava jäätä. Silti näin erään n. 60-vuotiaan miehen riisuutuneen vyötäisiin asti kyetäkseen paremmin heiluttamaan kuokkaansa.

Vuorojoukkueet syventävät joen uomaa, rakentavat patoja ja poistavat joitakin sivujokia muuttaakseen joen uomaa. Työtä tehdään yötä päivää, kahdeksan tunnin vuoroissa, ja joskus jopa pakkassäässä.

Työläiset ponnistelevat kaikin voimin vastatakseen Mao Tsetungin kehoitukseen. He saattavat kiskoa puunrungon maasta lähes paljain käsin.

He asuvat parakeissa tai valtavissa teltoissa, joita ympäröi pieni maasta ja oljista rakennettu muuri, joka suojaa jäiseltä tuulelta. Ruoka tuodaan paikalle suurissa höyryävissä kattiloissa. (The Times -70 12.10)

Kuten Marx sanoi: "Kun teoria valtaa joukot, se muuttuu aineelliseksi voimaksi." (MER 50)

Lopuksi vielä lainaus Mao Tsetungilta:

> Kansanjoukot ovat todellisia sankareita, kun taas me itse olemme useinkin lapsellisia ja tietämättömiä, ja ellei tätä ymmärretä, on mahdotonta hankkia edes alkeellisinta tietoa. (MVT II 223)

VIITTEET

Marx ja Engels

ME. Marx ja Engels, Valitut teokset kahdessa osassa, Petroskoi 1958—59
ME 1.1—37. K. Marx ja F. Engels, Kommunistisen Puolueen manifesti.
ME 1.73—83. K. Marx ja F. Engels, Keskuskomitean vetoomus Kommunistiselle liitolle.
ME 1.84—196. K. Marx, Luokkataistelut Ranskassa vuosina 1848—1850.
ME 1.307—311. K. Marx, Poliittisen taloustieteen arvostelua. Esipuhe.
ME 1.413—424. K. Marx, Kansalaissota Ranskassa, F. Engelsin johdanto.
ME 2.7—39. K. Marx, Gothan ohjelman arvostelua.
ME 2.40—51. F. Engels, Venäjän yhteiskunnallisista suhteista.
ME 2.408. K. Marx, Kirje J. Weydemeyerille, maaliskuun 5. pnä 1852.
ME 2.455 F. Engels, Kirje H. Starkenburgille, tammikuun 25 pnä 1894.

MEP. Engels, The peasant war in Germany, Lontoo 1927.

Lenin

LT. V.I. Lenin, Kootut teokset, Petroskoi 1953.
LT 1.321—495. Narodnikkilaisuuden taloudellinen sisältö ja sen arvostelu hra Struven kirjassa.
LT 2.77—103. Sosialidemokraattisen puolueen ohjelmaluonnos ja sen selitys.
LT 3.1—541. Kapitalismin kehitys Venäjällä.

LT 4.403—411. Työväenpuolue ja talonpoikaisto.
LT 5.318—321. Anarkismi ja sosialismi.
LT 5.337—523. Mitä on tehtävä?
LT 6.170—191. Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa.
LT 6.345—417. Maalaisköyhälistölle.
LT 6.438—447. Kansallisuuskysymys ohjelmassamme.
LT 7.191—410. Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin.
LT 8.1—13. Itsevaltius ja proletariaatti.
LT 8.220—225. Proletariaatti ja talonpoikaisto.
LT 8.246—248. Vuoden 1789 vaiko 1848 tyyppinen vallankumous.
LT 8.283—293. Proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri.
LT 8.533—539. Proletariaatin taistelu ja porvariston renginpalvelukset.
LT 9.1—125. Sosialidemokraattien kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa.
LT 9.217—225. Sosialidemokratian suhde talonpoikaisliikkeeseen.
LT 9.400—401. Tilanteen kärjistyminen Venäjällä.
LT 9.417—424. Vallankumouksen ensimmäinen voitto.
LT 10.81—82. Vallankumouksen etapit, suunta ja perspektiivit.
LT 10.191—270. Kadettien voitto ja työväenpuolueen tehtävät.
LT 10.271—305. VSDTP:n yhdistävä edustajakokous.
LT 10.313—380. Selostus VSDTP:n yhdistävästä edustajakokouksesta.
LT 10.390—393. Edustajakokouksen tuloksista.
LT 10.438—441. Kysymys maasta ja taistelu vapaudesta.
LT 11.304—307. Taistelu kadettimielisiä sosialidemokraatteja vastaan ja puoluekuri.
LT 11.325—348. Menshevismin kriisi.
LT 11.375—381. Poliittinen tilanne ja työväenluokan tehtävät.
LT 12.90—98. Esipuhe K. Marxin L. Kugelmannille kirjoittamien kirjeiden venäjännökseen.
LT 12.119—130. Päätöslauselmaehdotukset VSDTP:n viidennelle edustajakokoukselle.
LT 12.318—321. Agraarikysymys ja vallankumouksen voimat.
LT 12.343—363. Esipuhe kirjan "J.Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin ynnä muiden kirjeitä F.A. Sorgelle ynnä muille" venäjänkieliseen painokseen.
LT 12.425—477. VSDTP:n V edustajakokous.
LT 12.478—499. Suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin.
LT 13.61—79. Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi.
LT 13.205—403. Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa 1905—1907.

LT 13.414—420. Duuman budjettioikeuksien laajentamista koskevista keskusteluista.
LT 13.422—428. Poliittisia kirjoituksia.
LT 15.17—27. Marxilaisuus ja revisionismi.
LT 15.38—51. Venäjän vallankumouksen arviointia.
LT 15.379—390. Bolshevismin irvikuva.
LT 16.295—301. Vallankumouksen opetuksia.
LT 16.347—352. Erimielisyydet Euroopan työväenliikkeessä.
LT 16.355—358. Mielenosoitusten alku.
LT 16.359—360. Mitä maaseudulla tapahtuu?
LT 16.375—393. Venäjällä käydyn puolueensisäisen taistelun historiallinen sisältö.
LT 17.101—110. "Talonpoikaisreformi" ja proletaaris-talonpoikainen vallankumous.
LT 17.120—124. Kommuunin muistolle.
LT 18.21—28. Trudovikit ja työläisdemokraatit.
LT 18.129—135. Stolypinin ja narodnikkien agraariohjelman vertailua.
LT 19.74—75. Työväenluokka ja kansallisuuskysymys.
LT 19.133—156. Kiistakysymyksiä: Julkinen puolue ja marxilaiset.
LT 19.167—184. Nykyisen hallituksen (yleisestä) agraaripolitiikasta.
LT 19.232—240. Teesit kansallisuuskysymyksestä.
LT 19.287—293. August Bebel.
LT 19.347—350. Liberaalien ja demokraattien kanta kielikysymyksessä.
LT 19.389—412. Kuinka V. Zasulitsh hävittää likvidaattoruutta.
LT 19.413—427. VSDTP:n Keskuskomitean ja puoluetyöntekijäin vuoden 1913 kesällisen neuvottelukokouksen päätöslauselmat.
LT 19.451—454. Kapitalismi ja työläisten maastamuuttoliike.
LT 19.497—500. Kirje S.G. Shaumjanille.
LT 19.501—505. "Kansallisesta kulttuuri"-autonomiasta.
LT 19.531—533. Oppilaskunnan kansallinen kokoomus Venäjän kouluissa.
LT 19.539—545. VSDTP:n kansallisuusohjelmasta.
LT 20.1—36. Arvostelevia huomautuksia kansallisuuskysymyksestä.
LT 20.203—206. Vasemmistonarodnikit kaunistelevat porvaristoa.
LT 20.235—243. Venäjän työväenlehdistön menneisyydestä.
LT 20.255—264. Loppusanat kokoelmaan "marxilaisuus ja likvidaattoruus".
LT 20.317—339. Yhtenäisyyden rikkomisesta, jota peitellään huutamalla yhtenäisyydestä.
LT 20.367—369. Maakysymys Venäjällä.
LT 20.385—446. Kansakuntien itsemääräämisoikeudesta.

LT 21.195—250. II Internationalen vararikko.
LT 21.289—333. Sosialismi ja sota.
LT 21.334—338. Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta.
LT 21.402—411. Vallankumouksellinen proletariaatti ja kansakuntien itsemääräämisoikeus.
LT 21.412—417. Vallankumouksen kahdesta linjasta.
LT 22.1—92. Uusia tietoja kapitalismin kehityslaeista maanviljelyksessä.
LT 22.179—294. Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena.
LT 22.311—352. Itsemääräämisoikeudesta käydyn väittelyn yhteenvetoja.
LT 23.18—69. Marxilaisuuden irvikuvasta ja "imperialistisesta ekonomismista".
LT 23.70—81. Proletaarisen vallankumouksen sotilaallinen ohjelma.
LT 23.278—285. Tilastotiede ja sosiologia.
LT 24.1—8. Proletariaatin tehtävistä nykyisessä vallankumouksessa.
LT 24.20—23. Kaksoisvallasta.
LT 24.123—150. VSDTP(b):n Pietarin kaupunginkonferenssi.
LT 24.451—475. Puolueen ohjelman tarkistusaineistoa.
LT 25.1—30. Työläisten ja sotilaiden edustajain neuvostojen I yleisvenäläinen edustajakokous kesäkuun 3—24 (kesäkuun 16 — heinäkuun 7) pnä 1917.
LT 25.323—370. Uhkaava katastrofi ja kuinka sitä vastaan on taisteltava
LT 25.371—378. Eräs vallankumouksen peruskysymyksistä.
LT 25.385—497. Valtio ja vallankumous.
LT 26.67—117. Kykenevätkö bolshevikit pitämään valtiovallan?
LT 26.131—160. Puolueen ohjelman tarkistamisesta.
LT 26.216—217. Kirje keskuskomitean jäsenille.
LT 26.439—467. Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajain neuvostojen kolmas yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 27.50—58. Kummallista ja hirvittävää.
LT 27.69—141. VKP(b):n seitsemäs edustajakokous.
LT 27.153—187. Neuvostojen IV ylimääräinen yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 27.223—265. Neuvostovallan lähimmät tehtävät.
LT 27.354—371. Selostus ulkopolitiikasta yleisvenäläisen TpKK:n ja Moskovan neuvoston yhteisessä istunnossa.
LT 28.38—42. Työläistoverit! Viimeiseen, ratkaisevaan taisteluun!
LT 28.90—98. Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky.
LT 28.121—152. Työläisten, talonpoikain, kasakkain ja puna-armeija-

laisten edustajain neuvostojen ylimääräinen, VI yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 28.173—182. Pitirim Sorokinin arvokkaita tunnustuksia.
LT 28.384—398. Puhe yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean, Moskovan neuvostojen ja ammattiliittojen yleisvenäläisen edustajakokouksen yhteisessä istunnossa.
LT 28.447—470. Kommunistisen internationalen I kongressi.
LT 29.1—20. Pietarin neuvoston istunto.
LT 29.79—122. VKP(b):n ohjelmaluonnos.
LT 29.123—207. VKP(b):n VIII edustajakokous.
LT 29.285—293. Kolmas internationale ja sen paikka historiassa.
LT 29.313—356. Vapaan kansansivistystyön kysymyksille omistettu I yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 29.357—371. Tervehdys Unkarin työläisille.
LT 29.387—412. Suuri aloite.
LT 29.471—489. III Internationalen tehtävistä.
LT 30.77—88. Proletariaatin diktatuurista.
LT 30.91—101. Talous ja politiikka proletariaatin diktatuurin kaudella.
LT 30.135—147. Selostus idän kansojen kommunististen järjestöjen II yleisvenäläisessä edustajakokouksessa.
LT 30.191—239. Neuvostojen VII yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 30.240—263. Perustavan kokouksen vaalit ja proletariaatin diktatuuri.
LT 30.368—388. Selostus työtätekevien kasakkojen I yleisvenäläisessä edustajakokouksessa.
LT 30.398—404. Puhe Moskovan työläisten ja puna-armeijalaisten edustajain neuvoston istunnossa.
LT 31.1—102. "Vasemmistolaisuus" lastentautina kommunismissa.
LT 31.107—109. Ensimmäisistä Moskovan-Kazanin rautatien talkoista yleisvenäläisiin vapputalkoisiin.
LT 31. 168—185. Teesit kommunistisen internationalen toisen kongressin perustehtävistä.
LT 31.191—197. Kommunistiseen internationaleen hyväksymisen ehdot.
LT 31.199—249. Kommunistisen Internationalen II kongressi.
L 31.385—390. Puhe Lokakuun Vallankumouksen 3-vuotispäivälle omistetussa Moskovan työläisten, talonpoikien ja puna-armeijalaisten edustajain neuvostojen, VKP(b):n Moskovan komitean ja Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvoston juhlaistunnossa.
LT 31.396—415. Ulko- ja sisäpoliittinen tilanteemme ja puolueen tehtävät.

LT 31.419—422. Puhe VKP(b):n Moskovan järjestön puoluesolujen sihteerien kokouksessa.
LT 31.423—425. Selostus Zamoskvoretshjen kommunistien yleisessä kokouksessa.
LT 31.449—521. Neuvostojen VIII Yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 32.1—24. Ammattiliitoista, nykytilanteesta ja Trotskin virheistä.
LT 32.36—51. Vuorityöläisten II yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 32.53—93. Vielä kerran ammattiliitoista, nykytilanteesta sekä Trotskin ja Buharinin virheistä.
LT 32.98—105. Puhe vaatetusteollisuuden työläisten IV yleisvenäläisessä edustajakokouksessa.
LT 32.153—262. VKP(b):n X edustajakokous.
LT 32.449—495. Elintarvikeverosta.
LT 32.449—495. Kommunistisen Internationalen III kongressi.
LT 33.1—9. Uudet ajat, vanhat virheet uudessa muodossa.
LT 33.32—40. Lokakuun Vallankumouksen neljännen vuosipäivän johdosta.
LT 33.123—165. Neuvostojen IX yleisvenäläinen edustajakokous.
LT 33.168—179. Ammattiyhdistysten merkitys ja tehtävät uuden talouspolitiikan aikana.
LT 33.212—222. Taistelevan materialismin merkityksestä.
LT 33.240—244. Uusien jäsenten puolueeseen hyväksymisen ehdoista.
LT 33.245—311. VKP(b):n XI edustajakokous.
LT 33.335—339. "Pravdan" kymmenvuotispäivän johdosta.
LT 33.403—421. Kommunistisen Internationalen IV kongressi.
LT 33.456—464. Osuustoiminnasta.
LT 33.465—470. Vallankumouksestamme.
LT 33.471—476. Miten meidän olisi uudelleenjärjestettävä työläis- ja talonpoikaisinspektio.
LT 35.250—252. Kirje A.M. Kollontaille.
LT 35.253—254. Inessa Armandille.
LT 35.503—504. Raha-asiain kansankomissariaatille.
LT 36.569—575. Kirje edustajakokoukselle.
LT 36.583—589. Kansallisuuksia eli "autonomisointia" koskevasta kysymyksestä.
LT 37.216—217. Kirje M.A. Uljanovalle.
LT 38.69—195. Muistiinpanot Hegelin kirjasta "Logiikan tiede".
LT 38.307—315. Dialektiikasta.

J.V. Stalin, Teokset, 13 osaa (keskeneräinen). Petroskoi 1950
ST 6.3—49. VKP(b):n XIII konferenssi.
ST 6.76—201. Leninismin perusteista.
ST 6.203—253. VKP(b):n XIII edustajakokous.
ST 6.391—437. Lokakuun vallankumous ja venäläisten kommunistien taktiikka.
ST 7.19—24. "Dymovkasta".
ST 7.25—33. Proletariaattia ja talonpoikaistoa koskevasta kysymyksestä
ST 7.140—160. Idän kansojen yliopiston poliittisista tehtävistä.
ST 7.164—221. Kysymyksiä ja vastauksia.
ST 7.244—246. Kirje tov. Jermakovskille.
ST 7.273—417. NKP(b):n XIV edustajakokous.
ST 10.289—402. NKP(b):n XV edustajakokous.
ST 8.14—96. Leninismin kysymyksistä.
ST 8.252—318. Sosialidemokraattisesta poikkeamasta puolueessamme.
ST 9.3—164. Kominternin toimeenpanevan komitean VII laajennettu täysistunto.
ST 10.257—259. Lokakuun Vallankumouksen kansainvälinen luonne.
ST 11.32—72. Keskuskomitean ja keskuskontrollikomitean huhtikuun yhdistetyn täysistunnon työstä.
ST 11.74—86. Puhe NLKNL:n VIII edustajakokouksessa.
ST 11.90—106. Viljarintamalla.
ST 11.140—152. Itsekritiikkitunnuksen mataloittamista vastaan.
ST 11.153—215. NKP(b):n keskuskomitean täysistunto.
ST 11.244—262. Oikeistovaarasta NKP(b):ssa.
ST 12.253—400. Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus NKP(b):n XVI edustajakokoukselle.
ST 13.32—46. Talousmiesten tehtävistä.
ST 13.172. Valtion yhdistetyn poliittisen hallinnon viidennentoista vuosipäivän johdosta.
ST 13.173—(253) NKP(b):n keskuskomitean ja keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto.
ST 13.175—233. Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman tulokset.
ST 13.304—407. Toimintaselostus puolueen XVII edustajakokoukselle NKP(b):n keskuskomitean työstä.

SL. J.V. Stalin, Leninismin kysymyksiä, Petroskoi 1940.
SL 534—562. Neuvostoliiton perustuslain luonnoksesta.
SL 563—590. Dialektisesta ja historiallisesta materialismista.

SL 591—639. Toimintaselostus NKP(b):n XVIII edustajakokouksessa Puolueen keskuskomitean työstä.

SP. J.V. Stalin, Puoluetyön puutteellisuuksista sekä trotskilaisten ja muiden kaksinaamaisten likvidoimisen toimenpiteistä. Selostus ja loppulausunto NKP(b):n KK:n pleenumissa maaliskuun 3—5 pnä v. 1937. Petroskoi 1937.

SS. J.V. Stalin, Sosialismin talousteoreettisia ongelmia Neuvostoliitossa, Helsinki 1973.

Mao Tsetung

MVT I 123 Mao Tsetung, Valitut teokset, 1—2, Tampere 1958.
MVT I 9—21. Kiinalaisen yhteiskunnan luokista.
MVT I 77—89. Miksi punainen valta on Kiinassa mahdollinen?
MVT I 97—104. Enemmän huolenpitoa kansan elämästä, enemmän huomiota työmenetelmiin.
MVT I 179—199. Käytännöstä
MVT I 200—252. Ristiriidasta.
MVT II 7—30. Kiinan kommunistisen puolueen osuus kansallisessa sodassa.
MVT II 32—38. Kysymys itsenäisyydestä ja aloitteellisuudesta yhteisrintamassa.
MVT II 38—41. Toukokuun neljännen päivän liike.
MVT II 42—54. Nuorisoliikkeen kehityssuunta.
MVT II 60—108. Kiinan vallankumous ja Kiinan Kommunistinen Puolue.
MVT II 108—172. Uudesta demokratiasta.
MVT II 221—228. Alku- ja jälkilause maaseudun tutkimusaineistoon.
MVT II 253—298. Kirjallisuuden ja taiteen kysymyksiä käsittelevässä neuvottelukokouksessa Jenanissa pidetyt puheet.
MVT II 329—332. Yhteisrintama sivistystyössä.
MVT II 343—444. Kokoomushallituksesta.
MVT II 446—450. Ju-kung siirsi vuoria.

MSW Selected works of Mao Tse-tung. 4 vols. Peking 1961-65.
MSW 1.117—128. A single spark can start a prairie fire.
MSW 1.179—254. Problems of strategy in China's revolutionary war.
MSW 1.285—294. Win the masses in their millions for the anti-Japanese united national front.
MSW 2.47—59. Interview with the British journalist James Bertram.

MSW 2.441—449. On policy.
MSW 3.117—122. Some questions concerning methods of leadership.
MSW 3.153—161. Get organised!
MSW 3.177—225. Resolution on certain questions in the history of our Party.
MSW 3.325—329. On production by the army and rectification.
MSW 4.53—63. On the Chungking negotiations.
MSW 4.181—189. On some important problems of the Party's present policy.
MSW 4.197—199. Correct the 'Left' errors in land reform propaganda.
MSW 4.361—375. Report to the second plenary session of the Seventh Central Committee of the Communist Party of China.
MSW 4.411—424. On the people's democratic dictatorship.
MSW 4.451—459. The bankruptcy of the idealist conception of history.

MFE.Mao Tse-tung, Four essays on philosophy. Peking, 1966.
MFE 79—133. On the correct handling of contradictions among the people.
MFE 134—136. Where do the correct ideas come from?

MO. Otteita puheenjohtaja Mao Tsetungin teoksista. Helsinki, 1967.

HE. More on the historical experience of proletarian dictatorship. 1956.

Mao Tsetung ja muut

PR. Peking Review.
PR 33/1963. Mao Tse-tung, Statement in support of the American Negroes in their just struggle against racial discrimination by U.S. imperialism.
PR 33/1966. Decision of the Central Committee of the Chinese Communist Party concerning the great proletarian cultural revolution.
PR 38/1966. Take firm hold of the revolution and stimulate production.
PR 21/1967. 6—9. Circular of the Central Committee of the Chinese Communist Party.
PR 21/1967. 10—12. A great historical document.
PR 14/1968. Revolutionary committees are fine.
PR 18/1969. Report to the Ninth National Congress of the Communist Party of China.
PR 22/1970. Mao Tse-tung, Peoples of the world, unite and defeat the U.S. aggressors and all their running-dogs.

Tieteellinen sosialismi on työväenluokan maailmankatsomus. Luokkataistelu ja vallankumouksellisen työväenliikkeen uudet kokemukset ovat rikastuttaneet sitä jatkuvasti. Kapitalismin muuttuminen imperialismiksi ja Lokakuun Sosialistisen Vallankumouksen voitto kehittivät marxismin uudelle tasolle, leninismin vaiheeseen.

Kansainvälinen vallankumouksellinen työväenliike on joutunut Leninin kuoleman jälkeen lukuisten monimutkaisten ja osittain myös kokonaan uusien kokemusten eteen. Nämä ongelmat ovat liittyneet seuraaviin kahteen kysymykseen: millä lailla sosialismi voi voittaa alikehittyneissä maissa, puolifeodaalisissa ja puolikoloniaalisissa oloissa? Ja toisaalta: Miten vallankumousta tulee jatkaa eteenpäin kohti luokatonta yhteiskuntaa sen jälkeen, kun työväenvalta on pystytetty ja sosialismin aineellinen perusta on rakennettu?

Ennen kaikkea Kiinan vallankumouksen kokemus on ratkaissut nämä ongelmat. Mao Tsetungin teoksissa on niihin annettu kaikkein selkeimmät vastaukset.

Käsillä olevassa teoksessa prof. George Thomson — tunnetuimpia englantilaisia marxismin tutkijoita, maineikkaan ''China Policy Study Group'in'' jäsen — käsittelee tieteellisen sosialismin kolmea kehitysvaihetta — marxismia, leninismiä ja Mao Tsetungin ajattelua — sekä niiden keskinäistä yhteyttä. Hän perustelee esitystään laajoin ja runsain lainauksin, sekä viittauksilla ajankohtaisiin tapahtumiin.

SARJASSA MARXISMI JA MODERNI REVISIONISMI

1. KIINAN ULKOPOLITIIKKA JA MARXISMI-LENINISMI
2. REVISIONISMIN VALTAANNOUSU NEUVOSTOLIITOSSA
3. NEUVOSTOLIITON TALOUSUUDISTUS: KOHTI KAPITALISMIA
4. SOSIALI-IMPERIALISMI